

KESÄTYÖNTEKIJÄN PIKKUJÄTTILÄINEN

CRUX

1 |

HELMIKUU 2013

Kirkon akateemiset AKI r.y.

ALAOSASTO - MITÄ SE ON?

■ *Laaian alueen
kanttoreiden toimintaa*

■ *Kirkon Lapsityön Teologit
tukevat lasta ja toisiaankin*

■ *Helsingin papit
tekevät työolosuhdekyselyn*

OIKEUS JA KOHTUUS

EIJA NIVALA

AKIN PUHEENJOHTAJA

eija.nivala@evl.fi

Uusi vuosi käynnisti vilkkaan keskustelun palkka-alesta. Vuoden ensimmäisten viikkojen aikana uutisotsikot nostivat esille johtajan toisensa perään, jotka ilmaisivat valmiutensa palkanalennukseen omalla kohdallaan. Itse asiassa johdantopuheet oli pidetty jo hyvissä ajoin ennen vuodenvaihdetta. Elinkeinoelämän keskusliiton hallituksen uusi puheenjohtaja **Ilpo Kokkila** varoitti edessä olevista tiukan linjan palkkaneuvotteluista. Joulukuun alussa hän lausui mielipiteenään, että palkkoja pitäisi mieluummin alentaa kuin nostaa. Myöhemmin EK toki torjui yleisen palkka-alen. Toimitusjohtaja **Jyri Häkämies** puhui palkkamaltista ja kiisti EK:n koskaan esittäneenkään palkka-alea. Näin EK:n retoriikka saavutti tavoitteensa, kun voimme olla tyytyväisiä pahimman uhkakuvan väistyttyä.

Kysymykseen oman palkan alentamisen mahdollisuudesta saivat vastata myös kirkon viranhaltijat ylintä johtoa myöten. Presidentin antaman esimerkin jälkeen oli vaikea jyrkästi kieltäytyä jo saavutettujen etujen leikkaamisesta, vaikka kysymys oli monelle ilmeisen kiusallinen. Normaali-tilanteessa vastaus oman palkan oikeellisuudesta on yleensä tulotasosta riippumatta, että vähän enemmän olisi hyvä saada. Paljoa emme pyydä, mutta vähän enemmän. Kristillisiä hyveitä kunnioittavat kirkon työntekijät laajemminkin heräsivät pohtimaan palkkansa oikeutta ja kohtuutta. Nöyryys ja solidaarisuus on kaunista ja hyvää, mutta tässä kohtaa keskustelu myös harmitti.

Kiivain keskustelu käytiin heti joulun pyhien jälkeen, jolloin monet kirkon keskeisistä viranhaltijoista olivat tehneet töitä enemmän kuin oikeus ja kohtuus edellyttäisivät. Papit ja kanttorit ennen muita olivat valmistaneet seurakunnan juhlaa työtunteja laskematta niin kuin työajattoman työntekijän kuuluukin. Juhla on juhlaa töissäkin, moni ajatteli. Vaikka useat juhlapäivät ja siis jumalanpalvelukset osuivat arkipäiville, yhtään ylimääräistä vapaa-päivää niistä ei kertynyt. Pyhätyöläisiä tai ylityökorvauksia ei työajattomassa työssä tunnetta. Tähän saumaan puhe palkan alennuksesta ei tuntunut kohtuulliselta.

Kirkon yleinen palkkataso on matala verrattuna muun julkisen sektorin vastaaviin tehtäviin. Erityisesti korkeasti koulutettujen ja johtotehtävissä työskentelevien palkat ovat kirkossa alhaiset. Yksityisen puolen palkkoihin verrattuna ero kasvaa vielä suuremmaksi.

Kirkossa toteutettu palkkaus uudistus toi kohennusta nimenomaan pienipalkkaisen osalta. Se on sinänsä hyvä. Samalla kuitenkin palkkahaitari kaventui kohtuuttomasti. Erityisesti kirkkoherrojen palkkaus ei tällä hetkellä vastaa työn vaativuutta. Monissa seurakunnissa myös harkinnanvarainen palkanosa, HAVA, joka on uuteen palkkausjärjestelmään kiinteästi kuuluva elementti, on vielä ottamatta käyttöön. Niin kauan kuin nämä asiat ovat hoitamatta, palkkaus uudistus on keskeneräinen.

Kuluvan kevään neuvotteluissa ei ainakaan kirkon työntekijöiden kohdalla keskustella yleisestä palkkojen leikkaamisesta, sillä korotukset on jo sovittu raamisopimuksen mukaisesti. Sen sijaan nyt on aika myös paikallisella tasolla kantaa sitä vastuuta, joka sinne on annettu.

Palkkojen tarkastelun rinnalla näen nyt erityisen tärkeäksi, että jokaisessa seurakunnassa tehdään henkilöstösuunnitelma. Talouden heikkenemisen ja hallinnollisten ja rakenteellisten muutosten myötä ja varjolla on todennäköistä, että jatkossa kirkossa keskustellaan yhä enemmän henkilöstön vähentämisestä. Sen on oltava suunnitelmallista ja hallittua.

On mietittävä, mikä on seurakunnan perustehtävä ja mitkä virat ja toimet ensisijaisia sen toteuttamiseksi. Luonnollinen poistuma on nopea tie henkilöstörakenteen epätarkoituksenmukaiseen vinoutumiseen. Vaihutus papin ja kanttorin viroissa on yleensä suurempi kuin niin sanotuissa tukitehtävissä. Siksi on huolehdyttävä siitä, että vapautuva virka ei jää täyttämättä vain siksi, että se vapautuu ja säästöä tarvitaan. Pian on kohtuullista alkaa lunastaa myös niitä lupauksia, joita muun muassa Kipan ja Kirjurin on kerrottu tuovan henkilöstömenoihin. ■

CRUX

3 | HELMIKUU 2013

TEEMA

ALAOSASTOTOIMINTA

Alaosastot ovat liittojen paikallistoimintaa, mutta mitä se oikein tarkoittaa ja kuka voi osallistua toimintaan?10

HELSINGIN PAPIT TEKIVÄT TYÖOLOSUHDEKYSelyn15

KIRKON LAPSITYÖNTEOLOGIT TUKEVAT LASTA JA TOISIAANKIN17

LAAJAN ALUEEN KANTTOREIDEN TOIMINTAA ...18

NAISTEOLOGIT RY ON NAISPAPPIEN JA NAISTEOLOGIEN FOORUMI20

ARTIKKELIT

TALVIVIRREN PUOLUSTUSPUHE

Maa hohtaa lumivaipassansa on virsikirjan ainut talvivirsi30

KRISTINUSKON YDINALUEET JA NIIDEN VAIKUTUKSET KRISTINUSKON LEVIÄMISEEN..34

SAAVUTETTAVUUS HAASTEENA

Mitä pitää sisällään kirkon saavutettavuusohjelma.....38

KESÄTYÖNTEKIJÄN PIKKUJÄTTILÄINEN

Pikakurssi kesätyöntekijöiden perusasioihin.....42

KOLLEGOJEN KESKEN

MERJA LAAKSAMO PÄÄTOIMITTAJA

Hyvää alkanutta vuotta Sinulle, liittojemme jäsen! Tämä ja tuleva vuosi ovat AKIn ja perusliittojen toiminnassa aikaa, jolloin erityisesti kiinnitetään huomiota jäsenyyden merkitykseen. Liittojemme jäsenedut ovat perinteisesti hyvät ja monipuoliset. Edunvalvonnan lisäksi jäsenistä pidetään huolta monella tavalla. Alkuvuodesta olet saanut uuden jäsenkortin, josta voit tilata myös mobiilisovelluksen AKIn kotisivuilta.

Kuluvan vuoden aikana Cruxissa esitellään liiton tarjoamia palveluja ja jäsenetuja. Yksi liiton jäseneduista on paikallistoiminta, joka on vuoden ensimmäisen lehden teemana. Papit ja kanttorit ovat vuosikymmenten ajan kokoon-tuneet yhteen pohtimaan ammatillisia kysymyksiä, virkistymään ja tapaamaan kollegojaan. Ensimmäiset pai-

kallisosastot perustettiin heti kohta liittojen perustamisen jälkeen, joten alaostotoiminnallakin alkaa olla ikää ja historiaa jo lähes sata vuotta.

Liittojen toiminnan alkuaikoina edunvalvontaa ja palkkausasioita tärkeämpänä nähtiin nimenomaan kollegiaalisuuden edistäminen. Saman koulutuksen saaneet, samaa työtä tekevät kollegat kokoontuivat yhteen vaihtamaan ajatuksia ja ideoita, vahvistumaan yhteisessä kutsumuksessa ja saamaan uutta potkua työhönsä. Kollegiaalisuus on edelleen yksi punainen lanka alaostojen toiminnassa. Sen lisäksi alaosto voi järjestää keskusteluja, koulutusta tai retkiä, antaa lausuntoja, puuttua epäkohtiin, toimia luottamusmiehen tukena. Rajana ovat vain hallituksen mielikuvitus ja taloudelliset realiteetit.

Kanttori-urkuriliitolla on 20 alueellista alaostoa ja Pappisliitolla runsaat 30 paikallista ja valtakunnallista alaostoa. Molemmilla liitoilla on valtakunnallisesti toimiva ruotsinkielinen alaosto. Tässä Cruxissa muutamat alaostot esittäytyvät lähemmin. Julkaisemme alaostojen puhejohtajien yhteystiedot, joten voit katsoa, toimiiko alueellasi alaosto.

Muutamilta paikkakunnilta alaostojen toiminta on valitettavasti hiipunut, mutta tarvittaessa ne voidaan perustaa uudelleen, jos innostusta löytyy. Perustamisapua saa molemmista liitoista. Liitot myös tukevat alaostojen toimintaa monipuolisesti, tarjolla on sekä rahallista tukea että asiantuntija-apua. ■

JULKAISIJA

Kirkon akateemiset AKI r.y.
Rautatieäisenkatu 6, 00520 Helsinki

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 4270 1506
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515, faksi (09) 148 5875
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUSKUNTA

Olli-Pekka Laakkonen, kanttori
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Milla Mäkitalo, seurakuntapastori
Karoliina Nikula, sairaalapastori
Panu Pihkala, tutkija
Ilkka Raittila, kappalainen
Minna Raassina, kanttori
Jenni Urponen, kanttori

CRUX

OSOITTEENMUUTOKSET

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi

TOIMITUS JA ULKOASU

MCI Press Oy
Mikonkatu 8 A, 00100 Helsinki

ILMOITUSHINNAT

Koko	380 mm x 255 mm	1 790,- euroa
2/1 s.		
1/1 s.	190 mm x 255 mm	1 020,- euroa
1/2 s.	166 mm x 118 mm	560,- euroa
	79 mm x 245 mm	
1/4 s.	79 mm x 118 mm	330,- euroa
1/8 s.	79 mm x 55 mm	200,- euroa
takasisu	190 mm x 230 mm	1 200,- euroa

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Scanweb Oy

AJANKOHTAISTA

HALLITUSTEN JÄSENET	7
HAETTAVANA KANTTORI-URKURILIITON STIPENDIT	8
LUOTTAMUSMIES VALVOO ETUJASI TYÖPAIKALLA	9

KIRJOITUSSARJAT

AUTOJA AKILAISILLE

Kirjoitussarjassa ollaan koeajossa ja käsitellään laajemminkin kirkon työntekijöiden ja autoilun suhdetta

22

SÄKEISTÖ ARKEEN

Uusi sarja esittelee virsikirjan aarteita

26

KIRKON ERITYISVIRASSA

Sairaalapappi on kaikkia varten

28

VAKIOT

ORDINARIOKOULUTUS	8
AKIPEDIA	9
OPISKELIJAVINKKELI	25
TYÖNTEKIJÄN NÄKÖKULMASTA	37
ELÄKELÄISEN MIETTEITÄ	45
TEKSTIN ÄÄRESSÄ	46

Uusi puheenjohtaja remmissä

EERO ANNALA

KANTTORI-URKURILIITON PUHEENJOHTAJA

eero.annala@evl.fi

Marraskuisen valintani jälkeen on tapahtunut yhtä ja toista. Heti alkanut toimikauteni täytti kummasti kalenteria, mutta kaikesta on selvitty, kiitos toimiston väen. Joulunajastakin selvisin kunnialla.

Kiitän lämpimästi ja sydämeistäni saamastani luottamuksesta. Lisäksi kiitän saamistani runsaista onnitteiluista, lämpimistä ajatuksista ja siunauksen sanoista. Ne kaikki tuntuivat kovin hyviltä.

Kirkkomme seurakuntia koskeva rakenneuudistus ja -muutokset tulevat vaikuttamaan ihan jo lähitulevaisuudessa ammattiyhdistyksemme toimintaan ja kanttorin työhön. Kirkolliskokouksessa esillä olleen ehdotuksen sanamuoto ”uusi yhtymämalli sallii työvoiman vapaan liikkumisen” särähtää aika pahasti korvaani, koska en itse tunne tällä hetkellä olevani kovin kahleissakaan. On tärkeää seurata paikallistasolla läheltä, miten mahdolliset rakennemuutokset vaikuttavat.

Uuden virkamieslain myötä suuri huoleni on se, että paikallisseurakuntien tai tulevaisuudessa yhtymien henkilöstöasiantuntijoiden ammattitaito ei yksinkertaisesti tässä kohtaa riitä, kun arvioidaan virkaa hakevien kelpoisuutta, pätevyyttä ja sopivuutta kanttorin virkaan. Jos liittomme ei ole tuossa proseduurissa hyvä yhteistyökumppani, voi seurauksena olla aika kummallisia kanttorivaaleja, kummallisia viran toimenkuvia ja kummallisia työhön liittyviä velvollisuuksia. Hyvät ystävät, ammattiyhdistystoimintaa tarvitaan.

Kanttorin työ on alttariin suuntautuvaa, kohden alttaria. Jumalanpalveluselämä tarvitsee hyvää yhteistyötä, samaan hiileen puhaltamista kaikkien toimijoiden kanssa pyhässä kirkkotilassa. Nautin ja saan tyydytystä sekä hyvää oloa siitä, kun sunnuntain pyhä messu on ehyt kokonaisuus, olipa sen toteutustapa ja vaikkapa musiikin genre hyvinkin erilaista, uutta ja outoakin. Nautin siitä, että suntio osaa työnsä, vapaaehtoiset ovat täysillä mukana, kuoro ja muut soittajat ovat messun musiikin ”iholla” ja papit ja muut toimijat ovat läsnä. Nautin siitä, että urut laulavat ja soivat kauniisti. Muusikkona arvostan eritoten jonkinasteista heittäytymistä yhteisen asian

hyväksi. Tarvitsemme luovuutta, jota musiikki erityisesti edustaa. Messun kokonaisuutta ei mielestäni häiritse se, että siellä on inhimillistä ”ristin rosoa”, epävarmuutta ja etsimistä. Laatu on sitä, että tekee parhaansa eikä tavoittele kuuta taivaalta. En halua puhua kanttorista taiteilijana. Haluan, että

puhumme kirkossamme taiteesta; eri aistein aistittavista kokemuksista, joka tuo pyhän kokemuksen iholle. Emme saa unohtaa kuvaa yhdessä musiikin kanssa.

Yksin ei kukaan työtään tee. Tarvitsen ja haluan tukea työlleni liittomme uutena puheenjohtajana. Ja siunatuksi lopuksi, en kannata palkka-alea! ■

”Huoleni on, että paikallisseurakuntien tai tulevaisuudessa yhtymien henkilöstöasiantuntijoiden ammattitaito ei yksinkertaisesti riitä, kun arvioidaan virkaa hakevien kelpoisuutta, pätevyyttä ja sopivuutta kanttorin virkaan.”

AKIN JA PERUSLIITTOJEN HALLITUSTEN JÄSENET

Kirkon akateemiset AKI r.y:n ja perusliittojen valtuustot ovat kokouksessaan 21.11.2012 valinneet hallituksen jäsenet vuosiksi 2013–2014 (suluissa henkilökohtainen varajäsen).

AKIn hallitus

Puheenjohtaja, Eija Nivala

(Leppälä, Anita), SKPL

Varapuheenjohtaja, Eero Annala

Jäsenet SKUL

Eero Annala (Takala, Lea)

Mari Lamminen (Ali-Löytty, Heikki)

Marianna Pellinen (Varonen, Pekka)

Jäsenet SKPL

Tuomas Antola (Simpanen, Annamari)

Petri Hautala (Kivineva, Artturi)

Kukka-Maaria Kalpio

(Loikkanen, Toivo)

Stina Lindgård (Silfvergrén, Minna)

Ulla Luukkanen (Paarlahti, Teemu)

Seppo Riihimäki (Laaksonen, Suvu)

Opiskelijaedustajat

Anssi Pykkönen, SKUL (TAMK)

(Laura Ylitalo, OAMK)

Tomi Pirskanen, SKPL

(Itä-Suomen yliopisto)

(Antti Björklund, Helsingin yliopisto)

Kanttori-urkuriliiton hallitus

Puheenjohtaja, Eero Annala, Kerava

Varapuheenjohtaja, Marianna Pellinen

Jäsenet

Heikki Ali-Löytty, Tampere

Mari Lamminen, Helsinki

Marianna Pellinen, Kouvola

Pekka Varonen, Joensuu

Opiskelijatoimikunnan edustaja

Anssi Pykkönen, TAMK Musiikki

Varajäsenet

Keijo Piirainen, Pudasjärvi

Lea Takala, Ulvila

Niels Burgmanns

(Kyrkomusikerförening), Raasepori

Pappisliiton hallitus

Puheenjohtaja, Eija Nivala, Alavieska

Varapuheenjohtaja, Seppo Riihimäki

Jäsenet

Tuomas Antola, Mäntsälä

Petri Hautala, Vähäkyrö

Kukka-Maaria Kalpio, Lappeenranta

Anita Leppälä, Sievi

Stina Lingård, Borgå

Ulla Luukkanen, Tampere

Petri Rask, Joensuu

Seppo Riihimäki, Turku

Pekka Vaaramo, Helsinki

Opiskelijaedustaja

Tomi Pirskanen, Itä-Suomen yliopisto

Hallitusten jäsenet toimikausineen löytyvät liiton kotisivuilta www.akiliitot.fi -> perustietoa AKIsta -> hallitus

Virkamiesoikeudelliset säännökset voimaan kesäkuussa

Kirkon virkamiesoikeudellisten säännösten uudistus tulee voimaan 1.6.2013. Virkasuhdetta koskevat keskeiset säännökset ovat uudistuksen jälkeen kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä. Seurakuntien omat virkasäännöt poistuvat käytöstä.

Uudistus koskee virkasuhteessa olevaa kirkon henkilöstöä. Kirkon viranhaltijan oikeusasema ja oikeusturva tulevat vastaamaan muun julkisen sektorin eli valtion ja kunta-alan virkamiesoikeudellisia säännöksiä. Uusissa säännöksissä on otettu huomioon kirkon toiminnan erityispiirteet, perustuslain säännökset sekä työelämää koskevan muun lainsäädännön kehittyminen.

Viranhaltijan palvelussuhde voidaan uudistuksen jälkeen irtisanoa tai purkaa. Vanhentuneesta kurinpitomenetelmästä luovutaan. Viranhoidon määräyksiä koskevat käytännöt yhtenäistetään. Koeaikaa voidaan käyttää virkasuhteen alussa myös pappeihin, kanttoreihin ja lehtoreihin.

Seurakunnille tulee uudistuksen myötä mahdollisuus perustaa yhteinen johtava taloushallinnon virka sekä mahdollisuus päättää kirkkoherran alaisille viranhaltijoille, myös papeille, lähiesimiesasema. Kirkkoherran työnjohdollisen aseman seurakunnan papistoon nähden selkeytyy työjakokirjakäytännön poistussa. Tuomiokapitulilla on edelleen vahva rooli papiston kaitsennassa. Kanttorin viran tuomiokapitulikytkös poistuu.

Kirkkohallitus valmistelee seurakuntia varten ohjemateriaalia uudistuksen sisällöstä ja täytäntöönpanosta. Tuomiokapitulit valmistautuvat alkuvuoden aikana yhteistyössä kirkkovalituksien työmarkkinaosaston kanssa kouluttamaan seurakuntien johtavia viranhaltijoita sekä eri esimiestehtävissä toimivia viranhaltijoita.

Lisätietoa uudistuksesta
www.akiliitot.fi.

Haetaan Vuoden kanttoria 2013

Suomen Kanttori-urkuriliiton hallitus valitsee Vuoden kanttori -palkinnon saajan. Alaosastot voivat lähettää perustellut ehdotuksensa Vuoden kanttoriksi liiton hallitukselle osoitettuna 11.3. mennessä liiton toimistoon annamari.jokinen@akiliitot.fi tai Suomen kanttori-urkuriliitto Rautatieläisenkatu 6 00520 Helsinki. ■

Kanttori-urkuriliiton stipendit jaossa

Suomen Kanttori-urkuriliitolla on stipendirahasto, joka on perustettu liiton 75-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1982. Stipendejä voidaan myöntää liiton jäsenille liiton toimialaan liittyvään tutkimus- ja opiskelutoimintaan sekä opintomatkoihin.

Hallitus päättää stipendien hakuaajoista, stipendeihin käytettävistä rahasummista sekä hakemusten perusteella stipendien saajista.

Stipendien hakuaika päättyy vuosittain **maaliskuun loppuun mennessä**. Stipendihakemukset osoitetaan hallitukselle. Hakemuksesta on käytävä ilmi stipendin käyttötarkoitus, anottava summa, muut samaan tarkoitukseen anotut/saadut apurahat sekä pankkiyh-teys, johon mahdollinen stipendi maksetaan.

Hallitus käsittelee stipendianomuksia huhti- ja elokuun kokouksissaan. ■

Kenestä Vuoden pappi 2013?

On jälleen aika miettiä Vuoden pappi 2013 -ehdokkaita. Vuoden pappia voivat ehdottaa liiton alaosastot, opiskelijajärjestöt sekä hallituksen ja valtuuston jäsenet. Yksittäisellä jäsenellä on hyvä mahdollisuus saada äänensä kuuluiin edustajiensa kautta. Hallituksen ja valtuuston jäsenet sekä alaosastojen yhdyshenkilöt löytyvät kotisivuilta www.akiliitot.fi.

Vuoden pappi -ehdotukset perusteluineen lähetetään 12.4. mennessä osoitteella toimisto@akiliitot.fi. Ehdotuksessa voi käyttää myös kotisivuilta löytyvää lomaketta www.akiliitot.fi->lomakkeet. Vuoden pappi 2013 julistetaan 20.11.2013.

Vuoden pappi on ensimmäisen kerran valittu vuonna 1995, joten valinta tehdään tänä vuonna 19. kerran. ■

Adventin- ja joulunajan sävellyskilpailu on ratkennut

Yhteiskustannuksen adventin- ja joulun ajan sävellyskilpailun tulokset julkistettiin 5.12.2012 iltamusiikkitalaisuudessa Paavalin kirkossa Helsingissä.

Sävellyskilpailun tulokset:

Ensimmäinen palkinto, 1000 euroa, **Risto Pelli** lauluilla Joulun lapsi ja Metsän joulu.

Toinen palkinto, 800 euroa, **Juuso Vanonen** laululla Laulakaa Herralle.

Kolmas palkinto, 600 euroa, **Erkki Ensio** lauluilla Osanna ja Et in terra pax.

Neljäs sija, **Anja Riska** laululla Marjatta.

Viides sija, **Samuli Saarela** laululla Lumen valon maassa.

Kilpailun viisi parasta (yllä mainitut) sävellystä Yhteiskustannus julkaisee vuoden 2013 julkaisusarjassa.

Kilpailuun osallistui 66 nimi-merkkiä yhteensä 86 sävellyksellä.

Kilpailun tuomaristoon kuuluivat **Erkki Tuppurainen**, **Säde Bartling** ja **Hanna Remes** (sihteeri).

Yhteiskustannus on Suomen Kirkkomusiikkiliiton ja Suomen kanttoriurkuriunionin yhteinen nuottijulkaisua tekevä yhtymä. ■

Lisätiedot hanna.remes@skml.fi

Jos seurakunnassa ryhdytään säästötoimiin niin rankasti, että henkilöstöä pitää vähentää, kuka lähtee ensin? Millä perusteella asia päätetään? Onko viimeksi tullut ensimmäinen lähtijä vai miten asia hoidetaan?

Työsopimuslain mukaan tuotannollisista ja taloudellisista syistä johtuva irtisanominen voidaan tehdä vain silloin, kun tarjolla oleva työ on vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi tai kun työnantajan omaisuus ja rahat ovat loppu. Seurakunnissa ei yleensä ole tarvetta talouden puolesta näin radikaaleihin ratkaisuihin, ja harvoin ainakaan hengellisen alan työ on vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi, sehän on seurakunnan perustettava.

Jos tällainen tilanne kuitenkin olisi edessä, silloin asia on hoidettava yhteistoimintamenettelyn avulla. Asiasta on järjestettävä neuvottelu työnantajan ja työntekijöiden edustajien (luottamusmiesten) välillä, ennen kuin päätöksiä tehdään. Tässä neuvottelussa pyritään löytämään yksimielisyys mahdollisten henkilöstövähennysten toteutustavasta.

Seurakunnan vakinaista kanttorin tai papin viran haltijaa ei voi irtisanoa, ellei virkaa lakkauteta kokonaan. Tämä turva kuitenkin poistuu 1.6. palvelusuhdelainsäädännön muutoksen astuessa voimaan.

Lähetä oma kysymys os. edunvalvonta@akiliitot.fi.

UUSI LUOTTAMUSMIESKAUSI ALKOI

Luottamusmies valvoo etujasi työpaikalla

Julkisalojen koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn luottamusmiehet aloittivat uuden kolmivuotiskauden tehtävässään tämän vuoden alusta. Heidän tehtävänsä on huolehtia siitä, että pappien ja kanttoreiden sekä muiden akavalaisten palkkaus ja palvelussuhteen ehdot ovat kunnossa.

Moni luottamusmies on jo kokenut konkari, mutta joukossa on myös uusia kasvoja. Luottamusmiehiä on nyt ilahduttavasti valittu aikaisempaa useampaan seurakuntaan. AKIn kotisivuilta voit katsoa, kuka toimii edunvalvojanasi omassa seurakunnassasi. Pappien ja kanttorien luottamusmiehenä voi olla myös diakoniatyöntekijä, nuorisotyönohjaaja tai joku muu akavalainen.

Vaikka luottamusmies olisi vielä valitsematta, ei ole myöhäistä tarttua toimeen. Kuka tahansa voi olla aloitteellinen vaalin järjestämiseksi. Ohjeet saa AKIn tai JUKOn toimistosta.

HUOM! Jos tulit valituksi luottamusmieheksi, ilmoittaudu pikaisesti JUKOn ja AKIn luottamusmieskurseille kotisivujen kautta. Muistathan myös ilmoittaa JUKOn toimistoon vaalin tuloksen; vasta JUKOn vahvistuksen jälkeen valintasi on virallinen. ■

Alaosasto

– MITÄ SE ON?

MERJA LAAKSAMO
AKIN APULAISTOIMINNANJOHTAJA

Mukava puheensorina toivottaa tervetulleeksi eteisaulassa. – Terve, kiva nähdä! Mennääs kahville, vai onko siellä ruokaakin! Ruuan jälkeen ajatukset vie mielenkiintoinen alustus, jota seuraa vauhdikas keskustelu. Taas tultiin viisaammiksi oman alan asioista ja uusia ideoita lähtee mukaan toteutettavaksi omissa töissä. Olipa mukavaa tavata kollegoita!

ALAOSASTOT JA PUHEENJOHTAJIEN YHTEYSTIEDOT

Alaosastot ovat liittojen paikallistoimintaa. Ne tukevat liittojen jäseniä ammatillisissa ja edunvalvontaan liittyvissä asioissa. Pappisliitolla on yhdeksän valtakunnallista alaosastoa ja noin kaksikymmentä paikallista alaosastoa, jotka pitkälti jakautuvat rovastikuntarajojen mukaan. Kanttori-urkuri-liitolla on kaksikymmentä alueellista alaosastoa. Molemmilla liitoilla on valtakunnallisesti toimiva ruotsinkielinen alaosasto.

Pappien alaosastoja oli vielä kymmenen vuotta sitten noin neljäkymmentä, mutta lähes puolessa alaosastoista toiminta on vähitellen hiipunut. Tässä Cruxissa on lueteltu molempien liittojen alaosastot, ja jos joltakin alueelta sellainen puuttuu, se voidaan hyvin vähäisellä byrokratialla perustaa. Alaosastotoiminnalle on tyypillistä vaihtelevuus; alaosastoja syntyy ja kuolee tarpeen mukaan.

Liittojen paikallistoiminnassa alaosastoilla on keskeinen merkitys. Alaosastot toimivat pappien ja kanttoreiden kollegiaalisuuden edistäjinä, keskustelufoorumina, koulutustilaisuuksien järjestäjinä ja yhteistyötahona liiton eri toimielimiin. Alaosastoista osa toimii alueellisesti, osa ammatillisen, kielellisen tai muun perusteen mukaan. Alaosastot toimivat itsenäisesti, kukin omien sääntöjensä ja päätöstensä mukaisesti. Alaosastoilla on oikeus tehdä aloitteita valtuustolle liitonsa toiminnan kehittämiseksi.

Kanttori-urkuriliitto ja Pappisliitto tukevat alaosastotoimintaa taloudellisesti, ja liiton toimihenkilöt tekevät pyydettyä vierailuja alaosastojen kokouksiin.

Mitä ovat paikalliset alaosastot

Tietyn alueen pappien tai kanttori- yhdistysmuotoista toimintaa ammatti-identiteetin, kollegiaalisuuden ja ammattitaidon vahvistamiseksi. Alaosaston kokoontumisen teemana

KANTTORI-URKURI-LIITON ALAOSASTOT

Sähköposti on muotoa etunimi.sukunimi@evl.fi, ellei muuta ilmoiteta.

TURUN HIIPPAKUNTA

Loimaan seudun Kanttorit ry
pj. Helena Heimola, Turku
Salon kanttorit ry
pj. Kirsi Laakkonen, Angelniemi
Satakunnan Kanttori-urkuriyhdistys ry
pj. Juhani Kempainen, Pori
juhani.kempainen@hotmail.com
Turun seudun Kanttorit ry
pj. Henri Sarametsä,
Uusikaupunki

TAMPEREEN HIIPPAKUNTA

Kanta-Hämeen Kanttorit ry
pj. Taina Sulkanen, Loppi
Pirkanmaan Kanttorit ry
pj. Esa Toivola, Kangasala
esa.toivola@gmail.com
Päijät-Hämeen Kanttorit ry
pj. Jaak Luts, Sysmä

OULUN HIIPPAKUNTA

Keski-Pohjanmaan Kanttorit ry
pj. Sisko Hihnala, Kannus
Lapin Kanttorit ry
pj. Tero Ylönen, Keminmaa
Pohjois-Pohjanmaan Kanttori-urkuriyhdistys ry
pj. Keijo Piirainen, Pudasjärvi

MIKKELIN HIIPPAKUNTA

Etelä-Karjalan Kanttorit ry
pj. Jarkko Lavaste,
Lappeenranta
Etelä-Savon Kanttorit ry
pj. Matti-Veikko Kuusi, Mikkeli
Kymenlaakson Kanttori-urkuriyhdistys ry
pj. Pekka Soranummi, Hamina

KUOPION HIIPPAKUNTA

Kainuun Kanttorit ry
pj. Tauno Harinen, Lentiira
tharinen@kuhmo.net
Pohjois-Karjalan Kanttorit ry
pj. Tiina Korhonen, Joensuu
tiina.a.korhonen@evl.fi

Pohjois-Savon Kanttorit ry
pj. Tuula Teittinen-Kauhanen,
Jäppilä

LAPUAN HIIPPAKUNTA

Etelä-Pohjanmaan Kanttori-urkuriyhdistys ry
pj. Maria Väinölä, Seinäjoki
Keski-Suomen Kanttorit ry
pj. Sirpa Lampinen, Vaajakoski

HELSINGIN HIIPPAKUNTA

Helsingin Kanttori-urkuriyhdistys ry
pj. Heikki Poutanen, Helsinki

BORGÅ STIFT

Kyrkomusikerföreningen rf
pj. Pia Bengts, Esbo
www.kyrkomusiker.fi

ESPOON HIIPPAKUNTA

Espoon hiippakunnan kanttorit ry
pj. Erkki Hannonen, Riihimäki

PAPPISLIITON ALAOSASTOT

Sähköposti on muotoa etunimi.sukunimi@evl.fi, ellei muuta ilmoiteta.

TURUN ARKKIHIIPPAKUNTA

Loimaan rovastikunnan teologit
pj. Marita Koivunen, Loimaa
Salon Annat ja Laurit
pj. Marika Huhtasalo, Salo
Satakunnan teologit
pj. Aila Isotalo, Säkylä
Turun seudun papit ja lehtorit
siht. Hannu Hurme, Turku
Autuaan Hemmingin apupapit
pj. Milla Mäkitalo, Kaarina

TAMPEREEN HIIPPAKUNTA

Lahden seudun papiston piiri
pj. Hannu Rantala,
Orimattila

OULUN HIIPPAKUNTA

Lapin pappien alaosasto
pj. Mirja-Liisa Lindström,
Rovaniemi

voi olla tutustuminen johonkin työhön liittyvään aiheeseen, tai se voi olla virkistysluonteinen kokoontuminen, esimerkiksi teatterivierailu tai konsertti. Jotkut alaostot toimivat vahvasti luottamusmiehen tukena, jotkut järjestävät aktiivisesti opintomatkoja. Toiminnan sisällöstä alaostot päättää itsenäisesti.

Kanttorien alaostot ovat rekisteröityjä yhdistyksiä, pappien alaostot rekisteröimättömiä. Toiminnassa ei ole suurta eroa, mutta rekisteröidyn yhdistyksen on tehtävä muutosilmoitukset yhdistysrekisteriin.

Missä

Alaostot voivat kokoontua alueensa jonkin seurakunnan, yrityksen tai muun yhteistyökumppanin tiloissa. Kokoontumispaikka yleensä vaihtelee. Kokouksen yhteydessä on usein ruokailu tai kahvit.

Milloin

Suuri osa alaostoista järjestää jäsentilaisuuden noin kolme neljä kertaa vuodessa. Jotkut alaostot kokoontuvat vain kerran vuodessa johonkin suurempaan tapahtumaan kuten kaksipäiväiseen retiriittiin. Vuosittainen yön yli kestävä kokoontuminen on tullut joidenkin alaostojen perinteeksi yhtenä neljästä kokoontumisesta.

MIKSI LIITTYÄ ALAOSTOON?

- opit tuntemaan lähiseudun kollegat
- voit verkostoitua
- saat tukea ammatti-identiteetillesi
- voit kehittyä ammatillisesti
- voit vaikuttaa seurakunnassa/hiippakunnassa/kunnassa/liitossa
- saat tietoa palkkausoista sekä muusta liiton toiminnasta
- voit tavata myös muita akilaisia
- voit jakaa omaa osaamistasi ja innostustasi

Kuka

Alaoston kokoukseen voi osallistua jokainen Kanttori-urkuriliiton tai Pappisliiton jäsen. Kokoontumisissa on yleensä paikalla 5 – 50 jäsentä. Jäsenyyden perusta määräytyy sääntöjen mukaan. Jotkut alaostot eivät peri lainkaan jäsenmaksua, ja jäseniä ovat kaikki alueen papit tai kanttorit. Toisissa alaostoissa jäseniä ovat vain jäsenmaksun maksaneet (tämä on yleisin vaihtoehto kanttorien alaostoissa). Jotkut alaostot hyväksyvät joukkoihinsa muitakin kuin liiton jäseniä. Alaostotoiminta on kuitenkin liiton tukemaa toimintaa, joka on tarkoitettu vain jäsenille. Pappien kohdalla kokoontumisia järjestetään monesti yhdessä lääninrovastin

tai hiippakunnan kanssa, joten silloin kaikki papit ovat luonnollisesti mukana ja heitä voidaan kutsua mukaan liiton ja alaoston jäseniksi.

Miten

Alaostolla on toimintaa suunnittelemissa ja toteuttamassa hallitus, jonka muodostavat vuosikokouksen valitsema puheenjohtaja sekä hallituksen jäsenet. Heitä ovat esimerkiksi sihteeri, rahastonhoitaja ja tiedottaja. Alaoston vuosikokouksessa hyväksytään toimintasuunnitelma, talousarvio sekä toimintakertomus edelliseltä vuodelta. Hallitus kokoontuu vähintään pari kertaa vuodessa.

Liiton tuki

Pappisliitto ja Kanttori-urkuriliitto tukevat alaostojaan monin tavoin. Kotisivuilla on **Apua alaostoille -ohjeisto ja työkalupakki**. Sivuilla on ohjeet yhdistystoiminnan pyörittämiseen sekä vinkkejä käytännön toimintaan. Kotisivuilta löytyvät myös alaostojen malliohjesäännöt sekä apua vuosilmoituksen tekemiseen. Alaostoille lähetetään muutaman kerran

Alaostot toimivat pappien ja kantoreiden kollegiaalisuuden edistäjinä, keskustelufoorumeina, koulutustilaisuuksien järjestäjinä ja yhteistyötahona liiton eri toimielimiin.

Kuva: Aarne Laasonen

vuodessa alaostokirje ajankohtaisista asioista. Liitot myös kouluttavat alaostojen toimihenkilöitä alaostoseminaareissa. Liiton työntekijä voi vierailla alaoston kokouksessa esittelemässä ajankohtaisia asioita.

Alaostoja tuetaan myös rahallisesti. Pappisliiton alaostot saavat vuosittain 430 euroa toimintarahaa kuitteja tai laskuja vastaan sekä 570 euroa erikseen anottaessa jotakin suurempaa tapahtumaa varten. Alaoston vuotuisen tuki voi näin olla 1000 euroa.

Kanttori-urkuriiliiton alaostot saavat avustusta toimintakuluihinsa enintään 15 euroa jokaista varsinaista jäsentä kohden edellisen vuoden jäsenmäärän mukaan. Avustus maksetaan anomuksen perusteella kuitteja tai laskuja vastaan.

Vuosijuhlaa viettävillä Kanttori-urkuriiliiton alaostoilla on mahdollisuus hakea alaoston vuosijuhla-avustusta. Avustuksen suuruus riippuu alaoston jäsenmäärästä siten, että avustusta maksetaan 170 euroa jokaista täyttä 10 jäsentä kohden, kuitenkin vähintään 340 euroa ja enintään 840 euroa.

Valtakunnalliset alaostot

Molemmilla liitoilla on valtakunnallisesti toimiva ruotsinkielinen alaostoto. Sekä Kyrkomusikerföreningen että Finlands svenska prästförbund ovat rekisteröityjä yhdistyksiä. Pappisliitolla on lisäksi yhdeksän valtakunnallista alaostoa, joista osa on rekisteröityjä yhdistyksiä.

Valtakunnallisten alaostojen jäsenkriteerinä voi olla esimerkiksi ammattiala, työskentely ulkomailla tai vaikkapa sukupuoli, kuten naisteologeilla. Valtakunnallisista alaostoista moni järjestää omia neuvottelupäiviä sekä koulutustapahtumia. Pappi tai teologi voi kuulua yhtä aikaa sekä valtakunnalliseen että paikalliseen alaostoon. ■

Oulun teologit

pj. Heikki Karppinen, Karjasilta
Raahen rovastikunta
pj. Erkki Piri, Siikalatva

MIKKELIN HIIPPAKUNTA

Kotkan rovastikunnan teologiipiiri
pj. Maarit Alhosaari, Kotka
Mikkelin seudun teologit
pj. Timo Waris, Mikkelä,
timo.waris@mil.fi

KUOPIOIN HIIPPAKUNTA

Joensuun rovastikunta
pj. Salla Romo, Kontiolahti
Kainuun teologit
pj. Tuomo Ruuttunen, Kajaani
Kuopion seudun teologit
pj. Lauri Kastarinen, Kallavesi
Rautalammin rovastikunnan teologiipiiri
pj. avoinna
Ylä-Karjalan alaostoto
pj. Hannu Juntunen, Lieksa,
hpo.juntunen@gmail.com

LAPUAN HIIPPAKUNTA

Etelä-Pohjanmaan papit
pj. Kari Pentikäinen, Kurikka
Sisä-Suomen alaostoto
pj. Antti Hiltunen, Viitasaari

HELSINGIN HIIPPAKUNTA

Helsingin papit
pj. Tuula Paasivirta, Helsinki

ESPOON HIIPPAKUNTA

KirkKauEs – Espoon rovastikunnan papit
pj. Ossi Tervonen, Tapiola
Lohjan rovastikunnan papiston veljespiiri
pj. Arja Penttinen, Lohja

BORGÅ STIFT

Finlands svenska prästförbund
pj. Stina Lindgård, Borgå

Pappisliiton valtakunnalliset alaostot

Sähköposti on
muotoa etunimi.sukunimi@evl.fi,
ellei muuta ilmoiteta.

Järjestöpapit

pj. Mikko Mäkelä, Kirkkohallitus
Alaoston jäsenistö koostuu pääasiassa kirkollisten järjestöjen työntekijöistä. Järjestöpapeilla on oma Facebook-ryhmä.

Kirkon Lapsityön Teologit ry

pj. Antti Toivio, Jyväskylä
Ks. erillinen juttu tässä lehdessä.

Kirkon oppilaitostyön-tekijät ry

pj. Risto Korhonen, Tampere,
risto.korhonen@uta.fi

Alaostoto valvoo oppilaitostyöntekijöiden etuja ja tuottaa ammattia tukevaa materiaalia. Vuosittain yhdistys järjestää oppilaitostyöntekijöiden neuvottelupäivät.

Kirkon perheneuvonnan työntekijät ry

pj. Aku Kaura, Forssa
Alaostoto järjestää neuvottelupäiviä sekä yhdessä kirkkohallituksen perheasioiden yksikön kanssa seminaareja perheneuvonnan koskevista aiheista. Kirkon perheneuvonnan työntekijöillä on oma Facebook-ryhmä.

Naisteologit ry

– Kvinnliga teologer rf
pj. Soili Juntumaa, Hämeenlinna
Ks. erillinen juttu tässä lehdessä.

Sairaalateologit ry

pj. avoinna
Sairaalateologit ry:n tarkoitus on edistää sairaalasielunhoitotyötä, rakentaa ja lujittaa jäsenten keskinäistä yhteyttä, edistää jäsenten täydennys- ja jatkokoulutusta sekä ylläpitää yhteyksiä alan työntekijöihin ja alan järjestöihin muissa maissa. Sairaalateologit järjestää luento- ja neuvottelupäiviä sekä pitää yhteyttä Kirkon sairaalasielunhoitoon ja kirkon työntekijäjärjestöihin. Yhdistys jakaa vuosittain myös apurahoja.

Alaosastomuistoja

MERJA LAAKSAMO

Nuorena papinalkuna Kainuussa 25 vuotta sitten kuulin puhuttavan pappien veljespiiristä. Sellainen oli kokoontumassa ja sinne kutsuttiin kaikkia pappeja. Arvelutti hiukan tuo miehen nimitys, mutta olihan pappisvirka auennut naisille vasta ihan äsken, eipä kai nimeä heti osattu muuttaa.

Niinpä minäkin suuntasin kulkuuni muiden mukana Kainuun pohjoiseen seurakuntaan osallistuakseni mainittuun veljespiiriin. Ei siellä alkuaikoina kovin montaa naista näkynyt, jollakulla rovastilla tosin oli rouvansa mukanaan. Usein koolla oli jopa 40 henkeä. Alkusaikähdyksen jälkeen nuoresta papista oli mielenkiintoista kuulla, millaisia ajatuksia kollegoilla oli, suurin osa heistä kun oli vanhempaa ikäpolvea. Välillä syötiin lihakeittoa ja veisattiin virsi. Ihan leppoisa oli rupatella ammatillisia ja ammatin vierestä. Välillä noissa tapaamisissa kehkeytyi kiihkeitäkin väittelyitä, kaikesta ei tarvinnut olla samaa mieltä.

Hupaisaa oli jossakin vaiheessa keskustella siitä, muutetaanko veljespiiriin nimeä, kun naisia alkoi olla mukana. Ehdotin kurillani ni-

meksi sisaruspiiriä, joka tietysti heti tyrmättiin. Nimeksi muotoutui sitten Kainuun teologit.

Kainuun teologit kokoontuivat siihen aikaan noin neljä kertaa vuodessa. Yksi kokoontuminen vuosittain oli kaksipäiväinen rettriitti, jossa piispakin oli useimmiten mukana. Kyseessä ei kuitenkaan ollut hiljaisuuden rettriitti. Yhden kerran asiaa sivuttiin, kun teemana oli juuri niihin aikoihin muotiin tullut hiljaisuus. Siihen rettriittiin liittyy hauska muisto. Hiljaisuuden retriitin sisällöstä ja perusideasta oli aamupäivällä luento ja keskustelua.

Iltapäivällä muutaman tunnin ajan oli tarkoitus kokeilla, miltä hiljaisuus tuntuu. Olimme kokoontuneina Domnan pirtillä ja siihen pirtin ison tuvan seinä kiertäville penkeille istahdimme hiljaa olemaan. Halutesaan sai lähteä luontoon kävelemään tai vaikka omaan huoneeseensa hiljentymään, mutta suurin osa halusi pysytellä yhdessä uutuutta kokeilemassa. Niinpä sitten sitouduttiin hiljaisuuteen muutamaksi tunniksi.

Joku alkoi piirustella tupakkaaskin kanteen kesämökin laiturin pohjapiirustusta, toinen syventyi aja-

tuksiinsa. Moni nojasi päänsä taakseen hirsiseinään ja sulki silmänsä. Kohta alkoi kuulua tasainen kuorsaus suunnasta jos toisestakin.

Tällä nimenomaisella hetkellä Kainuun sanomien toimittaja astui sisään. Hän tervehti ja katsoi hämentyneenä porukkaa, joka mitään virkkamatta istui ja torkkui pitkän seinän vierustoita. Kukaan ei näyttänyt ryhtyvän rikkomaan hiljaisuuttaan, paikalla ei tainnut olla järjestelyvastuussa olevaa. Muistelen, että minä sitten naurultani kohottauduin ja johdatin toimittajan eteiseen, jossa hiljaa selostin, mistä on kysymys.

Alaosastokokouksista jäi minulle hyvät muistot. Ne olivat hyvä perchedytys pappismaailmaan, kollegiaalisuuteen ja ammattikunnan yhteyteen. Ei minulle tosin mitenkään käynyt silloin selväksi, että kyseessä oli Pappisliiton alaosastotoiminta. Se selveni vasta siinä vaiheessa, kun olin itsekin hallituksen jäsenenä ja toimintaa suunnittelemassa. Osa kokouksista olikin tuohon aikaan virallisia lääninrovastin koolle kutsuja pappeinkokouksia, jotka toteutettiin yhteistyössä alaosaston kanssa.

Sotilaspapit

pj. Jukka Helin, Pioneerirykmentti, jukka.helin@mil.fi

Sotilaspapit on puolustusvoimissa työskentelevien pappien alaosasto.

Ulkosuomalaispapit

pj. Miika Rosendahl, Halikko, finni-scher_pfarer_sued@online.de

Ulkosuomalaispapit on perustettu ulkomailla työskentelevien pappien

yhdyssiteeksi. Alaosaston toimintaluueena on koko maailma, joten kokoukset pidetään usein virtuaalisesti. Ulkosuomalaispapit kokoontuvat myös kasvokkain koulutustilaisuuksien yhteydessä.

Vankilapapit

pj. Juha Haapaniemi, Vaasa, juha.haapaniemi@om.fi

Vankilapapit aloitti toimintansa uudelleen viime marraskuussa muuttaman vuoden tauon jälkeen. Alaosasto otti ensi töikseen kantaa Rikosseuraamuslaitoksen esitykseen, jossa ehdotettiin vankilasielunhoidon siirtoa seurakuntien vastuulle, kun se perinteisesti on ollut valtion vastuulla. Alaosastoilla on mahdollisuus vaikuttaa hyvinkin merkittäviin kysymyksiin.

Helsingin papit tekivät työolosuhdekyselyn

TUULA PAASIVIRTA
PASTORI, HELSINKI

Helsingin papit jatkaa Suomen ensimmäisen Pappisliiton alaosaoston toimintaa. Vuonna 1918 perustettu, mutta sittemmin hiipunut Helsingin pappien veljespiiri on taas voimissaan. Alaosaoston elvytystyö alkoi syksyllä 2009 yhteiskunnallisen työn papin tultua kesken kauden luottamusmieheksi. Olemme toimineet vuodesta 2010 nimellä Helsingin Papit -alaosasto.

Uudestaan toimintansa aloittanut Helsingin papit -alaosasto on ehtinyt järjestää muutaman alaosaostotapaamisen, joista merkittävin oli piispa Irja Askolan ja helsinkiläisen papis-
ton tapaaminen Paavalin kirkolla lokakuussa 2011. Pappina Helsingissä -teema antoi mahdollisuuden jakaa ajatuksia ja keskustella papin työn vaativuudesta Helsingissä. Alaosaostomme tärkein toiminta-alue on luonnollisesti Helsingin seurakuntayhtymän ja helsinkiläisten paikallisseurakuntien papisto, mutta halu-

Tuula Paasivirta

amme toimia muidenkin Helsingissä asuvien ja täällä työskentelevien pappien yhdyssteinä.

Pappisliitosta projektirahaa

Vuoden 2012 tärkein ja merkittävin toimintomme oli kyselyn toteuttaminen papiston työskentelyolosuhteista. Tähän käytettiin Pappisliiton alaosa-
tojen projektirahaa. Kyselyn taustalla oli halu selvittää, miten yleisiä ovat pääluottamusmiehen tietoon tulleet työoloissa koetut puutteet ja ongelmat.

Kyselyn tuloksia esiteltiin jäsenistölle alkusyksystä ja sen jälkeen joulukuussa 2012 kirkkoherrojen kokouksessa. Iloitsin siitä, että kirkkoherrat suhtautuivat myönteisesti kyselyyn ja joidenkin ongelmien korjaamiseen.

Esimerkiksi Paavalin kirkkoherra **Jorma Parviainen** on jo ehtinyt ryhtyä kyselyn tulosten julkistamisen jälkeen myönteisiin uudistuksiin omassa työyhteisössään.

Pappien työoloissa kehitettävää

Kysely paljasti, että pappien työoloissa Helsingissä on paikoin paljon kehitettävää. Toimituskeskusteluihin ei ole riittävästi asianmukaisia tiloja, eikä papilla ole työpaikalla välttämättä edes hyllyä työpapereiden säilyttämiseen. Hälyttäviä olivat kommentit ”kävin samaa toimituskeskustelua kolmessa eri tilassa” tai ”kävin toimituskeskustelua seurakuntasalin eteisessä, jossa oli samanaikaisesti läpikulkuliikennettä”. Eräässä perheessä puolestaan oli perheenjäsen kysynyt: ”Onko mei-

dän koti joku seurakunnan varasto?” Pääkaupunkiseudulla asunnot ovat kalliita, ja jos kodin tiloja joutuu paljon käyttämään työtehtäviin, perhe joutuu ehkä asumaan epämukavammin ja ahtaammin kuin olisi mielekästä.

Helsingin papit -alaosastolla on omat Facebook-ryhmä sekä kotisivut netissä. Kotisivuja tosin vasta rakennetaan. ■

Kirjoittaja on Helsingin Papit -alaosaston puheenjohtaja.

Historiaa

Suomen Kirkon Pappisliitto perustettiin 14.1.1918. Heti perustamisen jälkeen syttyi sota. Tuskin se oli päättynyt, kun jo 30.4.1918 perustettiin Helsingissä ensimmäinen pappien veljespiiri.

Veljespiirejä liittyi ensimmäisenä toimintavuotena Pappisliittoon viisi: Helsingin, Kymenlaakson, Salon seudun, Lounais-Suomen ja Tampereen veljespiirit. Vuonna 1947 Pappisliittoon kuului jo 19 veljespiiriä.

Pappisliiton toimintakertomuksista ilmenee, että Helsingin pappien veljespiiri toimi erityisen aktiivisesti. Vuonna 1951 Helsingin papiston veljespiiri kokoontui vuoden aikana yhdeksän kertaa, kun taas useimmat muut veljespiirit olivat pitäneet kolmesta viiteen kokousta. Osanottajamäärä oli maaseudulla tavallisimmin 15–20, Helsingissä kohosi lukumäärä eräässä kokouksessa sataan.

Veljespiiri otti aktiivisesti esille ajankohtaisia asioita: ”Varsinkin Helsingin papiston veljespiirissä on pyritty ottamaan esille kaikkein polttavimpia kirkollisia ja teologisia ongelmia, joista on virinnyt mitä vilkkain keskustelu.”

Veljespiiri julkaisi myös setlementtikirjallisuutta vuonna 1942. Teoksen nimi oli Kirkkomme suuri hetki. Veljespiiri oli myös aktiivisesti vaikuttamassa palvelevan puhelimen syntyyn. Veljespiirin järjestämässä kokouksessa tehtiin aloite yleisen sielunhoidollisen neuvonta-aseman perustamisesta, joka aikanaan johti palvelevan puhelimen syntyyn. Tästä kerrotaan Helena Samulinin käytännöllisen teologian sivulaudaturtutkielmassa (toukokuu 2007).

Kirkon Lapsityön Teologit TUKEVAT LASTA JA TOISIAANKIN

RIIKKA REINA

PASTORI, SEURAKUNTAOPISTO

Kirkon Lapsityön Teologit r.y. on lapsi- ja perhetyössä mukana olevien teologien yhteinen neuvottelu-, keskustelu ja koulutusfoorumi.

Kirkon Lapsityön Teologit r.y. on syntynyt tarpeesta tukea ammatillisesti lapsi- ja perhetyössä toimivia pappeja ja teologeja. Yhdistys on jo ehtinyt miehen ikään. Edelleen sillä on oma paikkansa lapsen äänen kannattelijana kirkossa. Varsinkin nyt, kun lapsi- ja perhetyöhön on tullut mukaan paljon nuoria pappeja, olemme kokeneet teologin identiteetin ja tehtävän vahvistamisen ja etsimisen sekä lapsityön osaamisen lisäämisen keskeiseksi yhdistystoiminnassa. Lapsilähtöinen teologia ja hartauselämä on lapsityön teologeja yhdistävä asia, jonka puolesta on vuosien varrella sekä etsitty yhteisiä

toimintaideoita että kirjoitettu pamfletteja.

Ongelmana yhteisten tapaamisten järjestäminen

Jäseniä muistetaan vuosittain 2-4 jäsenkirjeellä, joihin kootaan kuulumisia seurakuntien arjesta, Kirkkohallituksen kehittämishankkeista, järjestöjen näkemyksistä ja tulevista koulutuksista. Uusimmat hartausajatukset tai toimivat hankkeet pistetään jäsenistölle jakoon. Palautekirjeestä on kannustanut tänä virtuaalimaailmanajanakin jatkamaan sen lähettämistä.

Pienen, mutta valtakunnallisen alaosaston ongelmana on yhteisten tapaamisten järjestäminen. Siinä olemme liittoutuneet 2000-luvun puolivälistä yhteen Kirkon lapsityönohjaajien, Seurakuntaopiston ja Seurakuntien Lapsityön Keskuksen kanssa. Järjestäm-

me vuosittain neuvottelupäivät tällä työalalla toimivalla joukolla. Tarkoitus on tukea kehittämistä, työalan vastuuhenkilöitä sekä vahvistaa työparityöskentelyä, jossa teologilla on selkeä oma roolinsa. Neuvottelupäivistä edelliset olivat Helsingissä ja seuraavat järjestetään 10. - 12.4.2013 Jyväskylässä. Seuraavilla neuvottelupäivillä teemana on Muutos on nyt!, ja neuvottelupäivien aiheet koskettelevat niin kirkon rakenteita kuin perheiden arjessakin tapahtuvia muutoksia. Mielenkiintoista ja laadukasta ohjelmaa on tarjolla jälleen.

Kotisivujemme kautta www.kirkkonlapsityonteologit.fi pääset joukkoomme. Toistemme tukeminen ja hyvän jakaminen kuuluu toimintatapoihimme. ■

Kirjoittaja on Kirkon Lapsityön Teologit ry:n hallituksen jäsen.

Pohjois-Pohjanmaan kanttorien Pariisin matkalla konsertoitiin Madeleinein kirkossa.

Laajan alueen kanttoreiden toimintaa

KEIJO PIIRAINEN

KANTTORI, PUDASJÄRVEN SEURAKUNTA

Haasteellinen toiminta aktivoi Pohjois-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistyksen jäseniä. Yhdistys on toiminut jo yli kuusikymmentä vuotta.

Pohjois-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistys on ollut toiminnassa rekisteröitynä yhdistyksenä kuusikymmentäkaksi vuotta. Alueen kanttorit ovat kokoontuneet keskustelemaan ammattikunnan yhteisistä asioista jo paljon aiemminkin, sillä Kanttori-urkuriliiton 100-vuotisjuhlakirjassa on kerrottu alueen kanttoreiden yhdistystoiminnasta myös ennen yhdistyksen rekisteröitymistä.

Koko olemassaolonsa ajan alueen kanttorit ovat kokoontuneet opintopäiville eri puolille Pohjois-Pohjanmaata kuulemaan ja keskustelemaan ammatillaisia kiinnostavista ajankohtaisista aiheista.

Yhdistyksemme toimialue, Pohjois-Pohjanmaa, ulottuu länsirannikolta Raahesta aina itärajalle Kuusamoon asti. Vuorovuosin olemme eri puolilla aluetta. Nykyisin opintopäivään osallistuvat usein myös Oulun seudun am-

mattikorkeakoulun kirkkomusiikin opiskelijat.

Opintopäivillä on ollut vierailijoita luennoimassa erilaisista aihepiireistä. Välillä on keskitytty erityisesti ammatillisen edunvalvonnan kysymyksiin. Liiton toimihenkilöt ovat vierailleet opintopäivissä. Yleensä opintopäivissä on keskitytty johonkin kanttorin työn käytännön näkökulmaan. On keskusteltu rippikoulujen musiikkiopetuksesta, perehdytty lapsi- ja nuoriso-

”Yhdistystoiminnan kannalta tärkeää on löytää innokkaita tekijöitä.”

kuorojen harjoittamiseen ja ohjelmistoon, ja olipa yhden opintopäivän aiheena myös keppijumpaa. Välillä ajatuksenvaihto teemoista on melko kiivastakin, mutta tyypillistä meidän kokoontumisille on myös hurtti huumori.

Opintopäivään sisältyy nykyisin aina iltamusiikkitilaisuus. Pohjois-Pohjanmaan kanttoreiden ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun kirkkomusiikin opiskelijoiden kuoro on esiintynyt vuosien varrella lähes kaikissa Pohjois-Pohjanmaan alueen seurakunnissa. Iltamusiikin valmistelu, kuoron harjoittaminen ja johtaminen ovat vuosittain valittavan musiikillisen johtajan vastuulla. Tämä järjestely takaa sen, että iltamusiikkien ohjelma on taiteellisesti korkeatasoista. Toki se vaatii myös kuorolaisten sitoutumista koko päiväksi yhteiseen tavoitteeseen.

Levyjä on tehty

Aktiivinen osallistujajoukko on mahdollistanut myös taiteellisesti haastavampaa toimintaa. Pohjois-Pohjanmaan kanttorikuoro on julkaissut kaksi cd-levyä. Näistä ensimmäinen ”**Ei mikään niin voi virvoittaa**” julkaistiin vuonna 2003. Levy sisältää kuoro- ja urkusovituksia virsikirjan virsistä.

Toinen äänite ”**Valon lähde ainoa**” julkaistiin yhdistyksen rekisteröitymisen kuusikymmenvuotisjuhlan yhteydessä 2010. Ajatus tästä toisesta levystä lähti liikkeelle vuonna 2008 Kuusamoon suuntautuneen opinto- ja virkistysmatkan aikana. Silloin myös sovittiin, että levyn musiikki koostuisi Oululaisten kanttoreiden, **Lauri**

Nurkkalan ja **Lauri-Kalle Kallungin** sävellyksistä ja sovituksista.

Yhdistyksen vuosikokous päätti tehdä äänitteen ja nimesi työryhmän kokoamaan ohjelmistoa ja toteuttamaan projektin käytännön järjestelyt.

Lauri Nurkkala ja Lauri-Kalle Kallunki kokosivat sävellyksistään ja sovituksistaan ehdotuksen levyä varten. Myös tällä levyllä musiikki pohjautuu keskeisesti virsikirjamme virsien pohjalta tehtyihin sovituksiin, joiden joukossa on muutamia kansansävelmiin pohjautuvia sovituksia.

Ohjelmiston harjoittelu käynnistyi syksyllä 2009 ja harjoittamisesta vastasivat Lauri Nurkkala ja **Jukka Jaakkola**. Äänitykset pidettiin Kempeleen Pyhän Kolminaisuuden kirkossa toukokuussa 2010. Taiteellisena ja musiikillisena kuoronjohtajana toimi Lauri Nurkkala.

Opintomatkoja

Yhtenä sysäyksenä levyjen teolle oli ajatus siitä, että levyjä voisi saada kaupaksi ja sitä kautta saada varoja yhdistyksen toimintaan. Onnistuneella ohjelmistovalinnalla ja riittävän laadukkaalla tasolla toteutettuna levyjä on mennyt kaupaksi mukavasti. Tämä on mahdollistanut sen, että yhdistyksemme on tehnyt viimeisen kymmenen vuoden aikana useita opintomatkoja. Vuonna 2005 kävimme Pietarissa, 2007 Ruotsin puolella Luulajassa, 2011 Pariisissa ja 2012 Helsingissä. Näihin kaikkiin matkoihin on sisältynyt Pohjois-Pohjanmaan kanttorikuoron konsertti. Lisäksi olemme käyneet tutustumassa paikallisiin kohteisiin, esimerkiksi Pietarin matkalla Kelton koulutus-

keskukseen, Ruotsin matkalla Grönlundin urkurakentamoon ja Helsingin matkalla Cantores Minoreksen toimintaan.

Pariisin matkalla avustimme Madelainen kirkossa iltajumalanpalveluksessa. Samassa kirkossa oli myös kuoron konsertti.

Yhteistyötä opiskelijoiden kanssa

Yhdistyksemme on tehnyt yhteistyötä Oulussa olevien kanttoreiden ammatillista koulutusta tarjoavien oppilaitosten kanssa. Aikaisemmin yhteistyötä tehtiin Oulun konservatorion kanssa. Nykyisin yhteistyökumppanina on Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Opiskelijoita on ollut mukana yhdistyksen opintopäivissä. Myös viimeisimmät matkat on toteutettu yhteistyössä oppilaitoksen kanssa. Yhteistyöstä hyötывät molemmat osapuolet: kuoromme saa uusia laulajia ja opiskelijat saavat tutustua alueen kanttoreihin ja sitä kautta saavat kontakteja töitä varten. Monet opintopäivien aiheet ovat myös opiskelijoille hyödyllisiä.

Nyt ja myös tulevaisuudessa

Yhdistystoiminnan kannalta keskeisen tärkeää on löytää jatkossakin innokkaita tekijöitä. Riittävät haasteet pitävät porukan aktiivisena, ainakin tiettyynajaan asti. Meidän yhdistyksen toiminnassa yhteiset matkat mielenkiintoisiin kohteisiin ovat olleet motivoimassa jäsenistöä. Henkilökohtaisia yhteyksiä kannattaa hyödyntää myös yhteiseksi hyväksi. Jokaiseen matkakohteeseen on ollut jollakin yhdistyksemme jäsenellä joku kontakti jo ennakolta. Sitä kautta monet ovet ovat avautuneet myös meille muille. ■

Kirjoittaja on toiminut Pohjois-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistyksen puheenjohtajana vuosina 2007–2011.

Naisteologit ry

Naispappien ja -teologiien foorumi

SOILI JUNTUMAA

KAPPALAINEN, HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNTA

Naispapeilla ja -teologeilla on edelleen paljon omia kysymyksiä. Naisteologit ry on foorumi, jossa näitä kysymyksiä käsitellään.

Naisteologit ry perustettiin vuonna 1934 edistämään naisteologiien keskinäistä yhteyttä, seuraamaan naisteologiien aseman ja tehtävien kehitystä kirkossa ja muilla toimialoilla sekä tukemaan jäseniensä henkistä ja hengellistä kas-

vua ja kehittämään heidän ammattitaitoaan.

Naisteologit ry:n alkuperäiset säännöt ovat edelleen relevantteja, vaikka olosuhteet ovat muuttuneet. Yhdistyksen nimenä on ollut välillä myös Suomen kirkon lehtorien yhdistys

(seurakuntalehtorin virka perustettiin vuonna 1963), ennen naispappeuden hyväksymistä, ja Suomen kirkon naisteologit, mutta alkuperäinen nimi Naisteologit on osoittautunut parhaimmaksi.

Yhdistys järjestää kokouksia ja seminaareja, tekee selvityksiä naisteologien asemasta ja antaa siitä lausuntoja, seuraa naisteologien aseman kehittymistä Suomen kirkossa ja hoitaa yhteyksiä vastaaviin ulkomaisiin järjestöihin sekä pitää yhteyttä teologiaa opiskeleviin naisiin.

Nykyään Naisteologit ry:n jäseniä on reilut neljäsataa henkeä, mikä on lähes viisikymmentä prosenttia noin yhdeksästä sadasta kirkkomme naispapista. Yhdistykseen kuuluu myös muutama seurakuntalehtori, uskonnonopettajia sekä muissa tehtävissä toimivia naisteologeja. Myös ortodoksiset naisteologit voivat kuulua yhdistykseen. Kannatusjäseneksi voivat liittyä myös miehet. Joukkoon kuuluu niin ikään opiskelijajäseniä, joiden edustus on myös naisteologien hallituksessa.

Hallituksen jäsenet valitaan vaihtelevasti eri hiippakunnista. Jäseninfo toimitetaan kaikille neljä kertaa vuodessa, ja yhdistyksellä on omat kotisivut www.naisteologit.fi sekä Facebook-ryhmä. Useissa hiippakunnissa naisteologit kokoontuvat vaihtelevasti erilaisten teemojen ympärille. Hiippakuntien yhdyshenkilöt löytyvät kotisivuiltamme

Omat kysymykset

Vuosikokouksen yhteydessä helmিতoukokuulla on neuvottelupäivät, joita on pyritty järjestämään eri hiippakunnissa. Neuvottelupäivillä käsitellään ajankohtaisia ja ammatillisia aiheita. Vuoden 2013 päivillä Porvoossa opetellaan ilmentämään uskoa myös keholisesti, pyhän tanssin kautta. Teemana on ”Pyhä arki”, mikä liittyy pohjois-

maiseen ekumeeniseen naiskonferenssiin, joka pidettiin Villa Sofiassa Vuosaaressa 16.–19.8.2012. Aiheesta on viimeisessä jäseninfossa **Pauliina Kainulaisen** Villa Sofiassa pitämän luennon kooste ”Hellyys ja vastarinta - naisten arjen viisausteologiaa”. Samassa jäseninfossa **Katri Kuusikallio** kertoo omasta, lestadiolaisen perheen lapsen, tiestään papputeen.

Naisteologit ry on osoittautunut tärkeäksi foorumiksi pappisnaisille ja kaikille naisteologeille. Naisilla on edelleen paljon omia kysymyksiä. Uuteen virkapukuun liittyvät asiat ovat puhuttaneet monia viime aikoina. Häirintätapauksia valitettavasti ilmenee edelleen, jopa nuorten teologien keskuudessa. Ensimmäiset vanhoillislestadiolaiset naispapat ovat viime aikoina joutuneet syrjinnän kohteeksi oman uskonyhteisönsä taholta. Naispappeuden vastustajia on edelleen ja tulee ilmeisesti aina olemaan. Arkki-

”Ensimmäisen naispiispan
Irja Askolan saaminen
kirkkoomme on ollut
suuri voitto naisteologien
tasa-arvon tiellä.”

piispa **Kari Mäkisen** selkeä esiintymisen naispappien asioissa on ollut rohkaisevaa.

Yhdistystä tarvitaan yhä

Ammatti-identiteetin ja oman spiritualiteetin vahvistaminen ovat aina ajankohtaisia asioita teologeille. Jotkut nuoret naisteologit ovat olleet sitä mieltä, että naisteologien yhdistystä ei tarvita, koska naispappuus on jo toteutunut. Käytäntö on kuitenkin osoittanut, että meitä tarvitaan. Ensimmäisen naispiispan **Irja Askolan** saaminen kirkkoomme on ollut suuri voitto naisteologien tasa-arvon tiellä. Teologian tohtori **Pirkko Lehtiön** kirja ”Nainen ja kutsumus” kertoo seikka-peräisesti naisteologien pitkästä tiestä kirkon virkaan 1800-luvun lopulta vuoteen 1963. Naisille avautui tie papputeen kuitenkin vasta kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin vuonna 1987, ja ensimmäiset naispapat vihittiin virkaan maaliskuussa 1988. Ensi vuonna tulee kaksikymmentäviisi vuotta ensimmäisistä naispappien vihkimyksistä kirkossamme. Naisteologeihin voi liittyä internetin kautta, jäsenmaksu on kaksikymmentä euroa, opiskelijoilta ja eläkeläisiltä kymmenen euroa. Tervetuloa mukaan! ■

*Kirjoittaja on Naisteologit ry:n
puheenjohtaja.*

KIESEJÄ KANTTOREILLE - PIRSSEJÄ PASTOREILLE

VESA ENGSTRÖM
AKIN OPISKELIJA-ASIAMIES

Tervetuloa uuden juttusarjan pariin. Jokaisessa vuoden 2013 Cruxissa tulee olemaan koeajoihin perustuva esittely kahdesta autosta, joiden avulla käsitellään laajemminkin kirkon työntekijöiden ja autoilun suhdetta. Toki samalla toivottavasti pystytään antamaan joitain vinkkejä auton hankintaa harkitseville jäsenillemme. Idea artikkelisarjaan tuli etenkin nuorten jäsentemme toiveesta, ja liittohan vastaa jäsentensä huutoon. Artikkelit kannattaa pinnistellä ihan loppuun asti, sillä juttusarjaan liittyy jokaisessa numerossa myös lukijakilpailu.

Kyselin pitkin vuotta kirkon työntekijöiltä mielipiteitä autoista. Lähinnä siis ajatuksia siitä, asettaako kirkon työ jotain vaatimuksia siihen kulkuvälineeseen, jolla kirkon työntekijä kulkee. Tässäkin asiassa näkyi suurten kaupunkien ja pienempien paikkakuntien välinen ero. Siinä missä Espoossa ei kirkon työntekijän autoon juuri kiinnitetä huomiota, on tilanne

CHEVROLET CRUZE SW 1.7D LT

- Hinta: 24 262,83 €
(=halvin dieselfarmari)
- Ilmoitettu yhdistetty kulutus
4.5 l/100 km
- Koeajon kulutus 5.4 l/100 km
- Kiitämme: tiloja, ajettavuutta
- Moitimme: alavääntöä

HYUNDAI I30 WAGON 1.6CRDI A COMFORT

- Hinta 26 990,00 €
(dieselfarmarit alkaen 21 890,00 €)
- Ilmoitettu yhdistetty kulutus 5.6 l/100
km, käsivaihteistolla 4.2 l/100 km
- Koeajon kulutus 6.5 l/100 km
- Kiitämme: matkustusmukavuutta
- Moitimme: tunnotonta ohjausta

Kihniössä varsin toisenlainen. Isoissa kaupungeissa harva sen tarkemmin noteeraa, millä autolla kirkon työntekijä ajalee, mutta pienemmillä paikkakunnilla liian kiiltävä auto voi hyvinkin herättää huomiota. Sama toki pätee muuhunkin elämään, mutta nyt puhutaan autoista.

Kirkon työntekijä tarvitsee varsin usein töissään autoa. Autolla voidaan ajella pitkiäkin matkoja, joten ei ole aivan yhdentekevää, millaisella autolla pappi tai kanttori töissään viilettää.

Mitä ominaisuuksia kirkon työntekijät pitivät tärkeänä?

Jäsenistömme valvutuneisuus näkyi siinä, että ympäristöystävällisyyteen kiinnitettiin huomiota, toisena tuli helppokäyttöisyys ja vähävikaisuus.

Riittävän kokoiset ja käytännölliset tilat nostettiin myös esille. Vain harva painotti ajettavuutta, urheilullisuutta tai tehokkuutta. Selviääkö tässä samalla se, miksi esimerkiksi työaika-kokeiluihin on suhtauduttu varsin suurella varauksella? Varotaan herättämästä tunteita ja valitaan mieluiten se tuttu ja turvallinen vaihtoehto.

Liitto toimii jäsentensä tahdon mukaan, niin edunvalvonnassa kuin autotesteissakin. Tämä heijastuu myös koeajetuissa autoissa. Ensimmäisen jutun kunniaksi otimme vaatimaan ja kattavaan testiimme kaksi keskipakoluokan dieselmoottorista farmariautoa. Kumminkin autot ovat omassa luokassaan edullisimpia ja uudehkoja merkkejä markkinoillamme, ainakin nykymuodoissaan. Koeajetut autot olivat Chevrolet Cruze station

wagon 1.7d LT ja Hyundai i30 wagon 1.6 CRDi A comfort.

Rimpsun lukuohje on seuraava

Ensin mainitaan merkki, sitten malli, moottorikoko (automaattivaihteisto) ja varustetaso. Kumminkin autoista hoitivat tehtävänsä varsin mallikkaasti. Ne ovat perheautoja, jotka eivät ehkä herätä sen suuremmin intohimoja, mutta tarjoavat varsin vakaata ja helppoa ajettavuutta ja mukavaa matkantekoa.

Myöskään naapurikateutta autot tuskin aiheuttavat, niin tavallisen oloisia ne ovat. Chevrolet toki on muotoiltu hieman näyttävämmän ja monille kyseiseen merkkiin liittyy muutenkin tiettyjä mielikuvia. Chevroletin perheautot tosin tehdään Etelä-Koreassa, jo kuopatun Daewoon tehtailla.

”Molempiin autoihin mahtuu hyvin viisi jalkapalloilevaa teologia.”

Chevrolet Cruze onkin omaa sukuaan Opel Astra, perustuen varsin pitkälle siihen. Tavallaan kyseessä on siis Koreassa tehtävä Ooppeli, vaikka keulalla komeileekin Chevroletin rusetti. Hyundai on myös korealainen automerkki, mutta valtaosa sen Euroopassa myytävistä autoista on suunniteltu ja valmistettu Euroopassa, kuten myös i30. Hyundai-konserniin kuuluu myös Kia, jonka Cee'd omaa samanlaisen sukulaisuuden kuin Cruzen ja Astran välillä on. Sekavaako? Globalisaatio on myllännyt vahvasti myös perinteistä automaailmaa, joten vanhat ennakkoluulot on syytä heittää romukoppaan.

Testissä tilat

Tilat testasimme jalkapalloseura Moosesen Potkun pelaajilla. Molempiin autoihin mahtuu hyvin viisi jalkapalloilevaa teologia, joiden pituudet vaihtelivat puolestatoista aina kahteen metriin asti. Tavaratilaa täytettiin pallo- ja treenikasseilla. Aukottomassa tilavertailussamme varsin selvän voiton vei Chevrolet, joka tarjosi niin runsaan tavaratilan kuin etenkin hyvät takatilat. Tila ei loppunut, vaikka takapenkillä istuikin kolme kōrilästä, jopa keskipai-

kalla matkusti kohtuullisen mukavasti. Hyundai tuntui kauttaaltaan hieman pienemmältä, mutta varsin hyvin siinäkin matka taittui. Pienempien tilojen lisäksi vaikutti kuorma Hyundaiassa ajettavuuteen selvästi enemmän, joten mikäli joudut töissäsi usein kukaamaan autollasi koko kirkkokuoron viikonloppuleirin materiaalit tai nuorten vaellusleirin ruoka- ja ensiapupakkaukset, suosittelen valitsemaan Chevroletin. Etenkin jos leirin isomet tai kirkkokuoron bassot matkustavat kyydissäsi.

Myös ajettavuudeltaan Chevrolet veti hieman pidemmän korren. Varsinkin maaseudun mutkateitä usein kurvailevat pitävät hieman paremman tunnon välittävästä ohjauksesta ja asetta sporttisemmasta fiiliksestä. Kas-tekotiin myöhässä (vain satunnaisesti, tiedetään, tiedetään) ajettaessa hieman urheilullisempi auto kun vähentää huomattavasti stressiä. Kumpikin autoista on silti varsin mukavuuspainotainen ja molemmat ovat hyviä ajaa

hieman epätasaisemmalla tiellä. Hyundaiassa saa ohjauksen jämakkyyt-
tä säädettyä kolmeen eri tasoon, joka etenkin paljon kaupunkipyörittelyä harrastavia saattaa houkuttaa. Ohjauksen kun saa tarvittaessa varsin kevyeksi, jolloin kieputus ahtaaseenkin parkkipaikkaan seurakuntakodin pihalla onnistuu helposti.

Ympäristöystävällisiä kulkupelejä

Ekoilevia akilaisia miellyttäneen myös tieto varsin ympäristöystävällisistä kulkupeleistä. Sekä maantiellä, moottoritiellä että kaupungissa ajatun testin aikana Chevroletin keskikulutus oli 5.4 l/100 km ja Hyundaiin kulutus oli 6.5 l/100 km. Hyundai oli varustettu automaattivaihteistolla, joka selittää suurempaa kulutusta, Chevrolet taas moottorin sammutusautomaatiikalla, joka pienentää erityisesti kaupunkikulutusta (osa testikuljettajista tosin koki kyseisen toiminnon varsin häiritseväksi ja hankalaksi). Kummatkin ovat varsin hyviä lukemia näin ti-
laville autoille, koejaon aikana kun ei juurikaan noudatettu taloudellisen ajamisen periaatteita. Taloudellisella ajamisella kulutuslukemat tippu-
nevat vielä selvästi. Autojen omistaminen on myös huoletonta, Hyundai tarjoaa peräti viiden vuoden takuun ilman kilometrirajoitusta. Chevroletin takuu on kolme vuotta tai 100 tkm (kaksi ensimmäistä vuotta ilman kilometrirajaa), mutta Chevroletin mukana saa Easy Driving paketin, johon kuuluu muun muassa kolmen vuoden ajaksi ilmaiset määräaikaishuollot, renkaiden vaihdot, 24 h tiepalvelu ja huollon sijaisauto. Kummatkin tarjoavat siis varsin huoletonta omistamista. ■

KILPAILU

Mitkä kaksi kirkkoa näkyvät autojen taustalla?

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan Hyundai-sateenvarjoja ja **kaikkien oikein vastanneiden kesken** arvotaan Aki-muistitikkua. Samalla voit halutessasi antaa palautetta artikkelista ja esittää toiveita seuraavien numeroiden parivertailuiksi.

A) Mikä kirkko on Chevroletin taustalla?

B) Mikä kirkko on Hyundaiin taustalla?

Vastaukset osoitteeseen

vesa.engstrom@akiliiitot.fi 19.02.2013 mennessä.

LUENTOJA JA LASTENHOITOA

TIIA TROGEN

TEOLOGIAN OPIKELIJA, HELSINGIN YLIOPISTO

Istun pää pöntössä Aleksandrian vessassa. Ei, nyt kyse ei ole opiskelijabileiden jälkimainingeista, vaan aamupahoinvoinnista. Neljännen opiskeluvuoden syksy alkoi haastavissa merkeissä. Pahoinvointia, väsymystä, päänsärkyä. ”Miten käy opiskelujeni?” mietin, mutta samalla tiedän, että haluan tämän lapsen ja myös tutkinnon. Pikaisesti kalenteri täyteen opintoja, jotta saan mahdollisimman paljon tehtyä ennen h-hetkeä. Huomaan ilokseni, että opiskelun keskellä on helppo olla raskaana. Aikataulut muokkaantuvat neuvolakäyntien ja synnytysvalmennuksen mukaan. Harvalla työssäkäyvällä on näin paljon joustovaraa. Opettajat ovat ymmärtäväisiä ja vaihtoehtoisia suoritustapoja löytyy. Syksyn ja kevään käyn kilpailua kasvavan vatsani kanssa. Opiskelua, töitä, hallitushommia ja opiskelijatapahtumia. Viimeisen illan, pitkälti yli lasketun ajan, vietän TYT:n musailtamissa. Matkalla kotiin alkavat supistukset.

Poikani syntyy kevään loppupuolella. Kesän nautiskelen vapaasta ja vauvanhoidosta. Seuraavana syksynä jatkan opintoja viidennen ja toivottavasti viimeisen opiskeluvuoteni merkeissä. Joskus hoito järjestyy luennon ajaksi, joskus otan lapsen mukaan. Ensimmäinen kerta lapsen kanssa jännittää todella paljon. Mitä muut ajattelevat ja miten lapsi käyttäytyy? Muistan, kuinka ensimmäisen vuoden massaluennolla olin suu auki tuijottanut salin toisella puolella imettävää äitiä. Olin tyrmistynyt ja sitä mieltä, että lapsia ei tulisi tuoda yliopistolle. Ajattelevatko muut nyt samoin? Pelkoni on turha. Kukaan ei näytä olevan moksiskaan lapsesta, vaan enemmänkin ihastuksissaan aurinkoisesta pikkumiehestä. Luojalle kiitos siitä, että poikani on useimmiten hyväntuulinen ja iloinen.

Yliopistolla oleminen tuntuu ihanalta. Imen itseeni tietoa ja mietin, miksi opiskelu tuntuu parhaimmalta juuri silloin, kun se on haastavinta. Ensimmäisinä opiskeluvuosina kiinnosti järjestötoiminta ja opiskelijaelämä. Luennot tulivat kolmantena. Nyt ne hetket, jotka minulle suodaan omaa aikaa, täytyvät opiskelusta. Uuden elämäntilanteen tuomat rajat myös auttavat. Enää ei voi pitkittää lukemisen aloittamista ja jättää vii-

meiseen iltaan, vaan luettava on silloin, kun siihen hetki irttaa. Lapsen päiväuniaika on tehokkainta lukuaikaa ja iltaisinkin ehtii muutaman sivun ennen nukkumaanmenoa.

Lapsen kanssa kulkiessa tutuksi tulevat päärakennuksen lastenhoituhuone (suositelen!) ja rattaille sopivat kulkureitit. Luennoilla, hoituhuoneessa ja käytävillä törmään myös toisiin äiteihin ja isiin. Hekin tuntuvat olevan pääosin tyytyväisiä opiskelun ja perhe-elämän yhdistämiseen. Monien lapsi on kiertänyt mukana luennot ja seminaarit. Osa on onnistuneesti käyttänyt myös Hyy:n lapsiparkkia. Yllätyn, kuinka lapsiystävällinen paikka yliopisto voikaan olla.

Kaikki ei kuitenkaan aina ole niin ruusuista kuin tästä kuvauksesta voisi luulla. Herran tiet ovat tutkimattomia, ja lapsen tulo vaikuttaa suuresti niin talouteen, aikaan kuin jaksamiseen. Vaikka olisi kuinka hyvät suunnitelmat, voivat luennot jäädä välistä. Päivän, jopa viikon opiskelut välillä tekemättä. Hoitajapula, univaje, lapsen korvatulehduskierre. Muutostekijöitä on paljon. Näinä hetkinä on hyvä, jos tukiverkko toimii, ja itselläni onneksi näin on ollut.

Kaikista haasteista huolimatta olen tyytyväinen siihen, että sain ensimmäisen lapseni kesken opiskelun. Raskeana aikana opiskeleminen oli helppoa, ja syntymän jälkeen pienellä järjestelyllä hoituu niin opiskelu kuin pienperhe-elämä. Vaippa vaihtuu yliopistolla ja imettäminen onnistuu luennolla. Aikaa riittää lapselle ja opiskeluun. Kiitollinen olen kaikesta lähipiiriltäni saamasta tuesta ja siitä ymmärtävyydestä, mitä teologisen tiedekunnan opettajat ovat minua kohtaan osoittaneet. Paras ta kuitenkin on se, että saan joka päivä seurata läheltä lapseni kasvua ja kehitystä. Tänään poikani, kahdeksan kuukautta, otti ensimmäiset konttausaskeleet. Olin todella onnellinen, että olin paikalla näkemässä sen. Kohota on päiväuniaika. Gradukirjat odottavat jo pöydällä. ■

Kuva: Tiia Trogen

Virsikirjan aarteita jokapäiväiseen elämään

Virsikirja on niin laaja, että sieltä paljastuu yllättäviä aarteita löytöretkeilijälle. Tässä kirjoitussarjassa tarjotaan virikkeitä hartauksiin esittelemällä aina yksi virsi ja erityisesti yksi sen säkeistö. Virret on valittu kahdella perusteella: ne eivät ole kaikista tutuimpia ja ne liittyvät jokapäiväiseen elämään.

Jokapäiväinen elämä on yllättävän monimutkainen asia kristinuskon perinteissä. Esimerkiksi oma luterilaisuutemme on korostanut nimenomaan arkisia asioita jumalanpalveluksena ja kristityn kutsumuksena. Luther painottaa tätä katekismuksissaan: maallinen ja hengellinen nivoutuvat yhteen. Toisaalta myös luterilainen perinne on usein puhunut uskonnollisista asioista sellaisella abstraktilla tavalla, jossa arkielämä ei juuri tule esiin. ”Maallinen” on monesti ajautunut ”hengellistä” alempiarvoiseksi.

Nykyään jokapäiväinen elämä rakentuu yleensä työn ja vapaa-ajan vuorottelulle. On hyvä muistaa, että tiukka jako näiden kahden välillä on kohtalaisen moderni piirre. Maanviljely-yhteiskunnassa oli enemmän kyse elämäntyöstä. Lehmät oli lypsettävä sunnuntainakin. Vapaa-aika ja työ olivat yleensäkin sekoittuneempia toisiinsa. Yksi seuraus tästä on se, että virsikirjan jokapäiväiseen elämään liittyvät sanoitukset ovat yhä sangen vahvasti sidoksissa agraariyhteiskuntaan.

Virsikirjan lisävihkoon 1960-luvulla saatiin hivenen sanoituksia, jotka tarkastelevat nykyajan työelämää ja vapaa-aikaa. Silti vuoden 1986 virsikirjassa on yllättävän vähän arkeen liittyviä virsiä. Kenties juuri nyt tekeillä oleva uusi lisävihko tuo parannusta asiaan?

Internetin virsi

518 (Nyt anna Herra tultasi, san. Jaakko Haavio), säkeistö 4

PANU PIHKALA
TUTKIJA, PASTORI

Jaakko Haavio on virsikirjan olennainen nykyajan työn ja vapaa-ajan sanoittaja. Työ-osaston (518–525) kaikkiaan kahdeksasta virrestä hän on sanoittanut kaksi ja suomentanut yhden: runoilijapastori vastaa siis 37,5 prosentista! Osasto alkaa kahdella peräkkäisellä Haavion sanoituksella. Virren 518 neljäs säkeistö on virsikirjassa harvinainen vapaa-aikaan keskittyvä sanoitus:

Kun kuuntelen tai katselen / tai luen kodissani, / suo, että vahingollisen / pois torjun sielustani. / Vain hyvää, totta, puhdasta, / sinulle, Herra, mieluista / mua valitsemaan auta. /

Sanoituksen valmistuessa vuonna 1962 Haavio tunsikin nykytilanteen, jossa kodeissa kuunnellaan ja luetaan entistä monenlaisempaa materiaalia. Onneksi Haavio ei lähtenyt

kirjoittamaan yksityiskohtaisia esimerkkejä, vaikkapa tuohon aikaan kristillisissä piireissä paljon paheksuntaa herättäneestä rock-musiikista. Tuloksena on viisaampi ja ajaton virsisäkeistö, joka lausuu jokaiseen tilanteeseen osuvan perusasian: ”hyvää, totta, puhdasta / sinulle, Herra, mieluista / mua valitsemaan auta”.

Mikä on ihmiselle vahingollista?

Vastaukset ovat osittain kiisteltyjä. Silti jokainen, jolla on omatunto ja herkkyyttä kuunnella sieluaan, tunnistaa ainakin osan itselleen vahingollisesta materiaalista. Joissain asioissa kannattaa luottaa yhteisön päätelmiin vahingollisuudesta, vaikka se onkin nykyisenä yksilöllisyyden korostamisen aikana erittäin epämuodikasta. Nostan esiin kaksi asiaa. Tutkimustulokset puhuvat sen puolesta, että voimakas kuval-

linen väkivalta on haitallista erityisesti kasvuiässä oleville. Toisaalta alati kasvava internetpornografia aiheuttaa yhä enemmän ongelmia, jotka kuitenkin usein jäävät piiloon julkiselta keskustelulta.

Uusi hyvän ja pahan tiedon puu

Olennainen ero Haavion aikaan onkin internet, jota syystä pidetään suurimpana tiedonvälityksen ja kulttuurin murroksena kirjapainotaidon keksimisen jälkeen. Meillä on uusi hyvän ja pahan tiedon puu, jonka näkymättömät oksat ulottuvat lähes joka huoneeseen. Internet tarjoaa hämmästyttäviä tiedonvälitykseen, kasvatukseen ja osallisuuteen liittyviä mahdollisuuksia, mutta kaikkien hyvien asioiden tavoin sitä voidaan käyttää myös suureen pahaan.

Tällä hetkellä on vielä vaikea käsitellä sitä, millainen on nyt kasvavien lasten maailma. Miten ihmiseen lopulta vaikuttaa internetin läsnäolo pikkulapsesta alkaen? Jo 1970-luvulla katseltiin kavereiden kanssa vanhemmilta salaa väkivaltaisia elokuvia, mutta nyt lapset voivat katsoa internetistä aitoja teloituksia ja muuta kammottavaa. Suuri muutos kasvatukseen liittyen on kontrollin vaikeus. Vahingollisille internetsivustoille pääsyä voi rajoittaa etenkin lapsilta, mutta ei täysin. Entistä enemmän on keskusteltava yhdessä asioista lasten kanssa ja pyrittävä luomaan kulttuuria, jossa pahoja asioita ei haluta katsoa ja niiden näkemisestä uskalletaan kertoa aikuisille.

Hämmästyttävän suuri osa internetin kapasiteetista käytetään pornosivustojen katseluun, ja suhteessa tämän ilmiön yleisyyteen siitä keskustellaan todella vähän. Vaikuttaa siltä, että ilmiön laajuutta ei yksinkertaisesti vielä käsitellä. Kaikenlaisen eroottisen materiaalin anonymi saatavuus on lisännyt sen käyttöä valtavasti. Tutkimustuloksia nykytilanteen vaikutuksista on

”Jokainen, jolla on omatunto ja herkkyyttä kuunnella sieluaan, tunnistaa ainakin osan itselleen vahingollisesta materiaalista.”

vielä kohtalaisen vähän, mutta jo vuosia esimerkiksi Väestöliitto on raportoinut kovasti kasvavaa nuorten epävarmuutta seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Porno luo piilokavalasti suorituspainetta ja muokkaa käsityksiä väärityneeseen suuntaan.

Kirkon kasvatustyön piirissä asiasta keskusteltiin ansiokkaan Jumalan silmissä kaunis -painopisteen aikana. Seurakuntien nuoriso- ja sielunhoitotyössä porno-ongelma on myös tullut kasvavassa määrin esiin. Asian käsittely kristillisissä konteksteissa on kuitenkin vaikeaa. Seksuaalisuuteen suhtaudutaan usein ristiriitaisesti: sitä pidetään Jumalan suurena luomislahjana, mutta siitä ei juuri uskalleta puhua ja sen alueella tapahtuneita erehdyksiä toisinaan ylikorostetaan muihin synteihin nähden. Olisi tärkeää, että asiasta pystyttäisiin keskustelemaan rakentavasti, epäkohdat esiin tuoden mutta ilman liian jyrkkiä tuomioita.

Suo, että vahingollisen pois torjun sielustani

Haavion virsi tavoittaa Jeesuksen opetuksen: ”Ei ihmistä voi saastuttaa mikään, mikä tulee häneen ulkoapäin. Se ihmisen saastuttaa, mikä tulee hänen sisältään ulos.” (Mk. 7:15) Virressä pyydetään: ”Kun kuuntelen tai katselen - - suo, että vahingollisen / pois torjun sielustani.” Kyse ei ole siitä, että vahingollinen materiaali automaattisesti vaikuttaisi ihmiseen. Se on mahdollista torjua, vaikka sen kohtaisi. Myöskään kyse ei ole siitä, että pelkästään ihminen omin voimin tai pelkästään Jumala aiheuttaisi asian. Pyyntö ”suo, että torjun” liittyy yhteen sekä omavastuun että sallimuksen. Jumalan tahdon mukaisuus ohjatkoon myös tietokoneruudun valintoja! ■

Sairaalapappi on kaikkia varten

KAROLIINA NIKULA

JOHTAVA SAIRAALAPASTORI, KOTKA-KYMIN SEURAKUNTAYHTYMÄ

AKIn jäseniä työskentelee kirkon erityisviroissa esimerkiksi sairaalasielunhoitajina, vankilapastoreina tai perheneuvojina. Cruxin uudessa kirjoitussarjassa erityisviroissa toimivat akilaiset saavat äänensä kuuluviin ja kertovat työstään.

Mitä sairaalasielunhoito on? Sairaalasielunhoidon perustehtävä nousee Raamatusta: ”Minä olin sairas, ja te kävitte minua katsomassa.” (Mt. 25:36) Kirkko pitää sairaiden ja heikompien puolella olemista niin tärkeänä tehtävänä, että sitä varten on lähetetty omat erityiskoulutetut papit. Sairaalasielunhoito on kirkon palvelua siellä, missä ihmiset ovat jo olemassa: työssä, saamassa hoitoa tai sairastuneen omaisina. Sairaalasielunhoidossa ihmisiä ei tarvitse erikseen tavoitella. Sairaalasielunhoidossa ihmiselämän peruskysymykset ovat koko ajan keskiössä. Sairaaloissa arvostetaan kirkon ja koulutettujen, ammattitaitoisten sairaalapappien läsnäoloa. Vain olemalla läsnä, ei piipahtamalla, löytyy paikka yhteisössä. Olemalla läsnä kirkko voi antaa täyden osaamisensa sairaalayhteisöihin: potilaiden, omaisten ja henkilökunnan hyväksi. Hoitohenkilökunnan on mahdollista saada tukea sairaalapapilta työssä jaksamiseen, työnohjaukseen, koulutukseen tai yksityiselämään liittyen. Sairaalapapista voi tulla ”perhepappi” siinä missä seurakuntapapistakin. Monet sairaalapapit ovat mukana debriefing-toiminnassa ja jäsenenä sairaanhoitopiirien eettisissä toimikunnissa.

Sairaalasielunhoito on kirkon perustehtävää

Sairaalapapin keskeisimmät työvälineet aktiivisen kuuntelun ja keskustelun ohella ovat Raamattu, rukous, ehtoollinen, rippi, virret ja hengelliset laulut. Yksityiset ehtoolliset, rukoushetket, saattohartaudet, hartaudet sairaan ja kuolevan luona, sairaalasielunhoidon kirkkopyhät, palvelutalojen kotikirkot ja juhlapyhien hartaudet sairaaloissa ovat keskeisiä työmuotoja sairaalasielunhoidossa.

Välillä tunnen itseni enemmän kriisi-työntekijäksi, toisinaan perhetyöntekijäksi tai työpaikkapapiksi. Ennen kaikkea sairaalapappi on kiireetön lähimäinen sairaalassa.

Monet kirkon strategian tavoitteet kuvaavat osuvasti sairaalasielunhoitoa ja toteutuvat ilman erityisiä pyrkimyksiä sairaalasielunhoidon arjessa. Sairaalapapin työ on arkista auttamistyötä ja vierellä kulkemista, seremonioita ja juhlia on vähemmän.

Sairaalasielunhoito on osa potilaan kokonaisvaltaista hyvää hoitoa. Elämän tarkoituksen löytämisessä ihmiset tarvitsevat usein hengellistä tukea toiselta ihmiseltä - ei antamaan vastauksia, vaan olemaan kuuntelijana, tukijana ja vierellä kulkijana.

Monikulttuurisuus on vahvasti läsnä sairaalasielunhoidon arjessa. Sai-

Karoliina Nikulan mukaan sairaalapapin työ ei ole vain kriisejä ja menetyksiä, vaan myös iloa ja syvää kiitollisuutta.

raalapappi on kaikkia varten, ei vain toisia kristittyjä varten. Nykyisin sairaalasielunhoidossa tehdään aiempaa enemmän kotikäyntejä, koska hoitoajat ovat lyhyitä. Yhä enemmän sairastetaan kotona. Monesti kohdataan sairastuneen lisäksi lähiomainen, ehkä koko perhe.

Sairaalapappi osallistuu terveydenhuollon etiikkaa koskeviin keskusteluihin, kuten keskusteluun hyvästä saattohoidosta tai pohdintoihin eutanasiasta.

Vapaaehtoiset potilasystävät ovat työssä korvaamaton apu, sillä yksi-

”Sairaalapappi on
kiireetön lähimmäinen
sairaalassa.”

näisten, lähimmäistä kaipaavien ihmisten määrä on valtava. Vapaaehtoisille on tärkeitä tehtäviä tarjolla myös muun muassa messuavustajina palvelutalojen kotikirkkoissa ja sairaaloissa.

Sairaalapapit ovat noin sadankahdenkymmenen työntekijän heterogeeninen joukko, joista moni on tehnyt työtä vuosikymmenet. Hiljainen tieto, joka heillä on, tulisi saada siirrettyä uusille työntekijäsukupolville muun muassa sairaalasielunhoidon harjoittelujen kautta.

Sairaalasielunhoito muuttuu toimintaympäristön muuttuessa. On hienoa, että kirkko pitää yllä tätä työtä, jolle on jatkuva tarve. Ihmisten hämmennys ja turvattomuus muuttuvassa maailmassa ja oman elämän kriiseissä kaipaavat kuulolla olijoita, joilla on mahdollisuus keskittyä auttamistyöhön. Kirkon työ tässä on korvaamaton. Sielunhoito on luovuttamaton osa kristillisen seurakunnan elämää.

Mitä sairaalasielunhoito ei ole?

Stereotyyppinen kuva sairaalapapista on kuolevan potilaan vuoteen vierellä jakamassa ehtoollista. Tämäkin on osa sairaalapapin työtä, mutta se ei kuvaa työn kokonaisuutta kovin hyvin. Sairaalapapin työ on monipuolista, vaihtelevaa ja laaja-alaista: ei vain kriisejä ja menetyksiä, vaan myös

iloa ja syvää kiitollisuutta. Työtä voi tehdä eri tavoin: yksi pappi pitää enemmän ryhmiä, toinen keskittyy pääasiassa sielunhoidollisiin keskusteluihin. Sairaalapappi ei ole kuoleman ammattilainen – kukaan ei ole.

Monesti sairaalapapin työn ajatellaan olevan kovin yksinäistä. Itse en koe työtä yksinäiseksi, sillä teemme monialaista, tiivistä yhteistyötä hoitohenkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kahvitaulla voi käydä virkistymässä vaikkapa sosiaalityöntekijöiden, psykologin, potilasasiamiehen tai hoitajien kanssa yhteisessä kahvihuoneessa.

Potilashuoneessa pappi on lähes aina erittäin odotettu ja toivottu vieras ja yhteistyökumppanina arvostettu. Sairaalapapit ovat verkostoituneet hyvin sairaaloissa, potilasjärjestöissä, kollegoiden kanssa ja tekevät myös tiivistä yhteistyötä seurakuntien kanssa. ■

Kiitos kollegoille ajatuksista juttua kirjoittaessani.

Lisäinfoa sairaalasielunhoidosta:
www.sakasti.fi -> toiminta ->
 sielunhoito -> sairaalasielunhoito
www.pappisliitto.fi
 -> alaosastotoiminta ->
 sairaalateologit

Käsite

Tämän vastaavan palstan nimi on aiemmin (vuonna 2001) ollut ”Selektiivyyden monet kasvot”. Selektiivinen tarkoittaa sanakirjamääritelmän mukaan erottava, valitseva, tarkkaan erottamiseen pystyvä. Selektiivinen ei oikeastaan ole kovin hyvä sana kuvaamaan sairaalapapin, perheneuvojan, oppilaitospapin jne. työtä. *Selektiivisyys* luo ehkä jopa hieman harhaanjohtavan kuvan. Kirkon erityisviroissa olevat ihmiset, joiden kanssa asiasta keskustelin, eivät kokeneet selektiivi-sanalla kuvaavan omaa työtään tai itseään kirkon työntekijänä. Selektiivinen on kuvaava oikeastaan vain siinä, että kyseessä on melko tarkkaan valittu sektori, jolla työskennellään. *Kirkon erityisvirka* on kuvaavampi käsite.

Kirkon *erityistyömuotojen* virkoihin vaaditaan erikoistumiskoulutus (tai sitoutuminen sen hankintaan). Esimerkiksi sairaalapapeilla koulutus on nimeltään *sairaalasielunhoitajan erikoistumiskoulutus*. Selektiivisanan sijaan olisi ehkä parempi puhua erikoistumis-sanasta. Erityistyömuodot ovat niitä kirkon erityispalveluja, joita paikallisseurakunnat ovat päättäneet tehdä yhdessä. Erityistyömuodoissa on kyse *seurakuntien yhteisestä työstä*. Erityistyömuodot palvelevat yhteistä työtä, ne eivät ole erillisiä muusta seurakuntatyöstä. Erityisviroissa työskennellessä tavoitetaan paljon niitä ”irralaisia” seurakuntalaisia, joita ei perusseurakuntatyössä helposti tavoiteta. Erityisviroissa kohdataan paljon myös esimerkiksi kirkosta eronneita, kirkkoon palaajia, nuoria aikuisia ja ”perheettömiä”. Erityisviroissa työskentelevät ovat läsnä sellaisissa tilanteissa, mihin muuten on vaikea päästä.

TALVIVIRREN puolustuspuhe

PANU PIHKALA
PASTORI, TUTKIJA, HELSINKI

Kaksi kysymystä: kuinka merkittävä seikka talvi on koko suomalaiselle elämänmuodolle? Ja montako talvivirttä virsikirjassa on? Ennen vuoden 1986 virsikirjaa ei talvivirsiä ollut yhtään, nyt sentään yksi ainoa. Maa hohtaa lumivaipassansa (576) on pohjoisen asukkaana, Niilo Rauhalan komea sanoitus. Se on harvinaisempi kuin mitä uskoisikaan: talvi on yleensä nähty virsissä pelkästään koettelemuksena ja pimeyden symbolina.

Vuodenajat ja vertauskuvallisuus. Vuodenajat ovat rikas ja vaikea aihe sanoitettavaksi kristillisessä hartausmateriaalissa. Kaikenlaisiin luonnonelementeihin liittyy vahva kaksiulotteisuus. Yhtäältä niiden kautta herätetään kaikille yhteisiä kokemuksia maallisista ilmiöistä, kuten päivänajoista. Toisaalta niiden kautta viitataan usein ennen kaikkea sielullisiin tunnetiloihin. Yö muuttuu helposti sielun pimeäksi yöksi, syksy ja ilta elämän ehtooksi ja aurinko Kristus-Auringoksi.

Hengellisiä vertauskuvia ei kuitenkaan voisi olla olemassa ilman fyysisiä elementtejä. Menemättä sen syvemmälle symboliteorioihin totean vain, että merkki on aina osa viestiä. Asia voi olla samaan aikaan sekä oma itsensä että symboli. Esimerkiksi aurinko voi kertoa Kristuksesta, mutta silti olla taivaankappale. Hengellisessä tulkinnassa aurinko ei vain viittaa Kristukseen. Se, mitä aurinko on – valoa ja lämpöä ja elämän lähde – välittää todellisella toiminnallaan Kristuksen merkitystä uskovalle.

Talven syvä merkitys

Mitä talvi merkitsee? Mikä on ollut talven käytännön vaikutus, joka väistämättä vaikuttaa sen hengelliseen ja vertauskuvalliseen tulkintaan?

Talvi on ollut pohjoisen väelle kova koettelemus. Lämpiminä vuodenaikoina on pitänyt varastoida ruokaa ja tehdä työtä paljon, jotta kylmyydestä on selvitty. Aliravitsemus on ollut alati uhka. Ei ole lainkaan outoa, että päivän lyhentymistä on seurattu suurella hiljentymisellä ja että talvipäivänseisausta on juhlittu suurena merkkipäivänä, valon voittona pimeydestä. Tähän ikaikaiseen ilmastoon kristillinen adventin ja joulun vietto on yhtynyt. Auringon voitto yöstä on rinnastettu Kristuksen voittoon pimeydestä. Maallinen pelastuminen kylmyydeltä ja sielullinen pelastuminen nivoutuvat yhteen.

Talvi on ollut myös unen ja levon aikaa. Tutkimusten mukaan entisaikoina ihmiset nukkuivat paljon vahvemmin vuodenaikojen mukaan. Kesän yötömässä yössä ei juuri uinuttu, mutta talvella sitäkin pidempään. Biologinen perimämme selittää sitä, miksi nykyään on talvisin niin vaikea herätä töihin keskellä pimeyttä. Se on tiettyä mielessä luonnotonta.

Talven syvät merkitykset tulevat monen ihmisen miellelyhtymissä esille loma- ja juhla-kausiin liittyen. Kaikki työelämän kiireet ja juhla- ja joululoma – ja sitten joululoma, rauhoittuminen ja hiljentyminen. Suomalaisen väkevä toive on, että jouluna

olisi lunta. Talvi kuuluu asiaan. Lumi ikään kuin peittelee, kehystää hiljentymistä joulun ja uudenvuoden juhla-aikana. Kulttuurissamme on yhä vahva talvipäivän seisauksen äärelle pysähtymisen elementti. Uusi kalenterivuosi alkaa samaan aikaan kuin päivän tiedetään alkavan pidentyä. Aikojen välietappi, pysähtymisen hetki koittaa valon voittaessa luonnossa pimeyden.

Vanha talvivirsi puhuu osuvasti juuri tästä ”väliajasta”:

”Se jälkeen vuoden päivätyön / pois riisuu päältä kukkavyön / ja syvään lepoon vaipuu. / Maa nukkuu kuuliaisena, / se kunnes jälleen alttiina / työkuutsuun uuteen taipuu.”

”Den slutat årets arbetsdag - - Nu vilar den i sabbatsfrid, / och bidar nästa arbetstid / i tålmod och lydnad.” (säkeistö 2)

Talvi merkitsee lepoa maalle ja ihmisille, hyvää valmistautumista tuleviin töihin ja koitoksiin. Zacharias Topeliuksen virsi *Jää kirjās, hanget säihkyvät* (*Hur härligt vittnar land och sjö*) on vuodelta 1880. Anna-Maija Raittila suomensi sen jo 1900-luvun puolivälissä. Laulu päättyi ainakin Uusia virsiä- ja Siionin kannel-laulukirjoihin, mutta ei vuoden 1986 virsikirjaan, vaikka se oli ehdolla. Tätä on pidettävä menetyksenä. Talven merkitystä ei

tule väheksyä, eikä Topeliuksen tai Raittilan sanavalintojen viisautta. Rauhan virren lisäksi olisi ollut tilaa vähintäänkin toiselle talvivirrelle.

Talvi nähdään usein ainoastaan pahana

Virsikirjasta on nykyisellään vaikea löytää sanoitusta sille, että myös talvi on Jumalan luoma asia ja prosessi, joka kuuluu elämään ja jossa on myös hyviä puolia. Tämän sijaan korostuvat vertauskuvalliset näkemykset talvesta koettelemuksena, pahana pimeyden aikana ja kuoleman kuvana. Tämä tapahtuu osittain salakavalasti, koska kevät ja ylösnousemus liittyvät niin vahvasti yhteen. Kun korostetaan, että Jumalan työ voittaa pimeyden vallat pääsiäisenä tapahtuvassa Kristuksen ylösnousemuksessa ja että tämä yhdistyy kevääseen, ajautuu talvi ikään kuin huomaamatta aiemman ja pahemman olotilan kuvaajaksi. Taustalla on myös biologia, historiallinen luonnontieteellinen tositalanne: ihmis-yhteisöjen talvella kokemat vaikeudet antavat luontevan liittymäpinnan talven näkemiseen pahana.

”Nyt talven alta, siskot, veljet / kevääseen nouskaa kirkkaaseen / kun Kristus särki haudan teljet / julisti rauhaa omilleen.” (*Nyt kansat kaikki laulaamme*, 94: 2)

”Kylmä talvi pois on mennyt / myrskysää on lakannut / lumipilvet hajotettu / kylmä sumu selvinnyt.” (*Aurinkomme ylösnousi*, 105: 2)

Säkeiden pääpaino on synnin ja kuoleman voittamisessa Kristuksen tähden, mutta kun kevät rinnastetaan ylösnousemukseen, talvi samalla rinnastuu synnin pimeään valtaan ja kuolemaan.

Vuodenaikavirret yhtäältä nostavat esiin vuodenaikojen merkityksen, mutta samalla ne sisältävät ristiriitaisuutta juuri talven suhteen. Kevätvirsillä on taipumus yhdistyä pääsiäisvirsien tematiikkaan. Kun Kristus voit-

Talvivirret puhuvat talvesta Jumalan tahdon alaisena ja itsessään kauniina.

Kuva: Anna-Majja Viljanen-Pihkala

taa pimeyden vallat ja kevät voittaa talven, tulee talvesta helposti pahempi kuin mitä on luultavasti aiottukaan sanoa.

”Herää, sydän, nukkumasta / talviunen horteesta, nouse valoon kuolemasta / kevätaamun loisteesta.” (*Herää sydän nukkumasta*, 569: 1)

Horteessa oleminen voisi vielä olla biologisen asianlaidan kuvaus, muttei enää kuoleman liittäminen asiaan. Samanlaista kieltä ja ajattelua ilmentää seuraava vuodenaikavirsi, *Luomisen juhlaa täynnä jälleen on kaikki maa* (570):

”Kuoleman vallan alta / elämä pulpuu. (1) Sydänten uumenista / kumpuaa ylistys, keskeltä turmelusta / riemu ja hämmästy.” (3)

Monet kaikkein voimakkaimmat ja suosituimmat kevätvirret keskittyvät itse kevään iloon, ja siten välttävät talven rinnastamisen negatiivisiin asioihin. Tällaista keväisessä hetkessä elämisen riemua korostavat *Ah, kuinka kevät hohtaa* (567), *Oi, kuinka kevät säteilee* (568), *Suivirsi* (571) ja *Taas kukkasilla kukkulat* (572). Nämä virret ovat oivia esimerkkejä siitä, että jonkin asian korostamisen ei välttämättä tarvitse merkitä toisen asian vähättelyä.

Jokaisella vuodenajalla on arvonsa

Kaikista harvinaisimpia ovat ne virret, jotka ilmaisevat iloa nimenomaan niistä vuodenajoista, jotka yleensä koetaan vaikeiksi ja valon vähenemiseen liittyviksi. On huomionarvoista, että näiden virsien tekijät ovat pohjoismaalaisia luterilaisia, joiden ajattelu on kokonaisvaltaista ja vahvoja luomisen teologian korostuksia sisältävää. Topeliuksen lisäksi tällaista teologiaa edustaa Johan Ludvig Runeberg, jonka virsi *Maa vaikka synnin tähden* (573) toteaa harvinaisella tavalla kaikkien vuodenaikojen, myös syksyn ja talven, ylistävän Luojaa (säkeistö 3). Topeliuksen ja Runebergin perilli-

senä uudessa virsikirjassa on luomisen teologian ja vuodenaikojen osalta erityisesti **Niilo Rauhala**. Rauhalan syysvirsi *Maan muokkasimme* (575) tuo harvinaisesti esiin syksyn oman kauneuden (erityisesti säkeistö 3) ja sen, miten syksyinen maa kiittää Jumalaa (4). Muutamassa muussa virressä on sadonkorjuu keskeisenä teimana, mutta tämä virsi on virsikirjan ainut varsinainen syysvirsi, juuri siihen vuodenaikaan keskittyvä. Seuraava virsi *Maa hohtaa lumivaipassansa* (576) on vuorostaan se ainut talvivirsi.

Siinä missä muut virret lähestyvät talvea lähinnä vaikeana tai jopa pahaan rinnastavana aikana, Rauhalan ja Topeliuksen talvivirret puhuvat talvesta Jumalan tahdon mukaisena asiana ja itsessään kauniina. Aivan kuten kevään ja kesän kukkaloisto, myös hanki ja jää ylistävät Jumalaa kirkkaudellaan (vrt. molempien virsien ensimmäiset säkeistöt). Rauhala, joka tuntee pohjoisen pimeät olot hyvin, tuo selkeästi esiin talven pimeyden aikaansaamat vaikeudet. Hän onnistuu tasapainottamaan kevään tulon tuoman helpotuksen sekä toisaalta talven itsensä arvostamisen. On oikeastaan hämmästyttävää, että ainoastaan tämä virsi sanoittaa talvihankien riemua, jota suomalaiset kuitenkin valtavissa mitoituissa kokevat hiihtäessään ja muussa talviliikunnassaan:

”Ja hohtavilla talvihangilla / suot, Herra, mielen, ruumiin iloita.” (3)

Topelius menee talven itseisarvon korostuksissaan vielä Rauhalaa pidemmälle siinä suhteessa, että hän korostaa myös yön sekä pimeyden arvoa ja niiden liittymistä Jumalaan. Alkutekstin mukaan ”lakastunut, autio, pimeä ja kylmä maa” liittyy Jumalaan yhtä lailla kuin kukoistava maa (1). Tähän yhdistyy ymmärrys siitä, että pimeä hauta on väistämätön siemenelle, jotta keväällä voi nousta uusi verso (3). Rauhalan ansiota on kaamoksen (576:2) ja myös ruskon (575:3) tuominen virsikirjaan, mutta Topelius vuorostaan käsittelee revon-

Kuva: Timo Hormio

Panu Pihkala

tulia (säkeistö 4). Topelius näkee niissä ja tähdissä Jumalan valoa ja korostaa, että Jumala itse on ”lyhty, joka johtaa meitä yössä”. Topelius käyttää ikivanhaa tematiikkaa Jumalasta valona, mutta liittää sen myös luonnonvaloihin ja toisaalta tuo esille pimeydenkin merkityksen.

Pimeydelläkin on paikkansa

Pimeyden arvostaminen on hyvin harvinaista virsikirjassa, jos kohta laajemminkin kristillisessä hartausmateriaalissa. Se esiintyy kuitenkin apokryfikirjoihin kuuluvassa Kolmen miehen kiitosvirressä, josta se on siirtynyt erityisesti luomakuntavirteen 461: ”Kiitä Herraa, yö ja päivä, pimeys ja valokin” (1). Se, että pimeyden sanotaan kiittävän Jumalaa, on vähintään yhtä harvinaista kuin talven näkeminen samoin tavoin. Luomakuntavirret, joiden luontoelementtien luetteloidessa esiintyy myös talven elementtejä kuten lunta ja pakkasta (jopa erikseen mainittuna suojalumi, 457:4), yleensä korostavat tähtien ja kuun ylistystä Jumalalle (vrt. psalmi 19), eivät itse yön ja pimeyden.

Yhtäläisyys talven ja yleensä öiden välillä on siinä, että molemmat ovat ikiaikaisesti olleet ihmiselle vaarallisia

aikoja. Aivan kuten vaikkapa peto-eläinten suhteen, on tällaisten asioiden näkeminen Jumalalle merkityksellisenä ollut vaikeaa ihmiskeskeisyyden vuoksi. Kuitenkin Vanhan testamentin maailmassa tällaista arvostusta esiintyy, samoin kuin eräiden eri aikojen kristittyjen ajattelussa. Ei ole satumaa, että vahvempia ekoteologisia korostuksia esiin tuoneet kristityt ovat samalla juuri heitä, jotka ovat sanoittaneet virsiin näitä ihmiselle vaikeita asioita: Fransiskus Assisilaisesta Topeliukseen, joka oli tunnettu luonnon-suojeluaatteestaan.

Talven ja pimeyden arvostamista voi tarkastella myös liittyen yleensä elämän vaikeiden asioiden arvostamiseen. Jos kuolemaa ei pidetä pelkäästään pahana asiana, ei talvikaan ole täysin paha, vaikka se rinnastettaisiin kuolemaan! Pimeyden aikojen merkitys, kaikessa fyysisyydessään ja hengellisessä vertauskuvallisuudessaan, on suuri teema monien mystikoiden kirjoituksissa. Luterilainen ristin teologia on syvälinen ammennuslähde näiden asioiden pohtimiseen. Fyysisen yön ja pimeyden suhteen erityisen mielenkiintoinen on ekoteologi **Larry Rasmussenin** pohdinta pimeyden lahjoista (teoksessa *Earth Community, Earth Ethics*, luku 16).

Iankaikkinen kevät

Vuodenaika- ja pääsiäisvirsiä ei voi ymmärtää kokonaan ilman tunte-musta kristinuskon erityislaatuista aikamuotojen käytöstä. Sama teksti voi puhua menneestä, nykyisyydestä ja tulevaisuudesta yhtä aikaa. Se voi tarkoittaa yhtä lailla vertauskuvallisia kuin konkreettisesti todellisia asioita. Esimerkiksi kevät voi samaan aikaan resonoida Kristuksen ylösnousemuksen ja kevään suhdetta, tämän kalenterivuoden biologista kevättä, ”elämän vuodenaikojen” kevättä ja lopun aikoihin tähyvää uskoa uudeksi luomisesta.

”Eikö talvesta ja Jumalan työstä puhuville virsille olisi hivenen tilaa myös?”

Virsienväiset viittaukset kevääseen ja talveen selittyvät täydellä tavalla vasta, kun iankaikkisuuden horisontti on mukana. Vuodenaikavirsiin sijoitettu *On kaunis synnyinmaamme* (574) käyttää kuudesta säkeistöstään kolme puhuakseen aikojen lopusta: ”Annathan taivaassasi sen suven autuaan – Ei siellä syksy uhkaa, ei sinne talvi saa.” (säkeistö 4) Vuodenajat ovat tässä hyvin vahvasti vertauskuvallisia: suvi ja paratiisi samaistetaan, ja toisaalta syksy sekä talvi rinnastetaan tuhovoimien kanssa.

Kristinuskoon sisältyy syvä jännite ja dynamiikka pelastukseen liittyvien ”jo nyt” ja ”ei vielä”-piirteiden välillä. Kristuksen ylösnousemuksen jälkeen pelastus on jo toteutunut, mutta ei vielä kokonaan. Moni pääsiäis- ja vuoden-aikavirsi aukeaa tästä näkökulmasta. Ne puhuvat tästä hetkestä ja tästä keväästä, mutta samaan aikaan vahvasti sekä Kristuksen ajan pääsiäisestä että tulevan maailman ”keväästä” (vahvana esimerkkinä virsi 94). Tämä näkyy vahvasti sekä Rauhalan että Topeliuksen talvivirsienväisissä säkeistöissä:

”Niin kukkivat kuin jäiset rannat / luomisen uuteen päivään katsovat. / Ja luomakunta yhtyy kiitokseen / Jumalan lasten riemuun, kirkkauteen.” (576: 5)

”Johda meidät, jotka sinuun uskomme / kuoleman metsästä, jossa asumme / valoon valtakunnassasi.” (Topelius, säkeistö 5, suomennos PP)

Kaikki metsät eivät olleet Topeliukselle ”kuoleman metsiä”, eikä edes koko ihmiselämä: mutta ihmisen perustila Jumalan edessä ja maailman keskellä oli hänen uskonsa mukaan sellainen, jota sanat kuoleman metsä kuvasivat.

Rauhalan teologiassa on vahva Jumalan jatkuvan luomistyön korostus, mutta myös usko uuteen luomiseen, joka aikojen lopulla tapahtuu täydellä tavalla. Sanojen taustalla väreilee Roomalaiskirjeen 8. luvun huima teksti, jossa Paavali puhuu luomakunnasta kaikkia kristinuskon aikamuotoja käyttäen: ennen, nyt, tulevaisuudessa.

Ehdotus seuraavaa virsikirjaa varten

Rauhalan talvivirsi 576 on suuressa suosiossa tunturikappeleissa ja ylipää-tään talvisissa tilanteissa. *Kirkkokäsi-kirjassa* se on kynttilänpäivän yhtenä virsisuosituksena, vuodenaikaan hyvin sopien. Tämän virren lisäksi Topeliuksen virsi ja mahdolliset muut samankaltaista talven arvoa ilmaisevat laulut olisivat hyvin tarpeellisia: sekä käytännöllisistä että opillisista syistä, jotka ovatkin aina yhteenliittyneitä. Emme tavoita kristillisen uskon koko laajuutta ja syvyyttä, jos emme kohtaa talvea ja pimeyttä ja osaa myös arvostaa niitä, vähintäänkin fyysisinä ilmiöinä. Sähkyivistä hangista iloitseminen kuuluu sekin kristinuskoon.

Kristuksen sovitustyö on kristinuskon ydin, ja on loogista, että virsikirjasta niin suuri osa keskittyy kärsimyshistoriaan. Kristinuskon sanoman koskettama ala on kuitenkin koko elämän laajuinen. Jos kärsimyksestä kertovia virsiä on kymmeniä ja taas kymmeniä, eikö talvesta ja Jumalan työstä puhuville virsille olisi hivenen tilaa myös? Etenkin, kun niissä voi resonoida koko pelastushistoria, keskellä tätä fyysistä ja kokonaisvaltaista maailmaa. ■

Kristinuskon ydinalueet

ja niiden vaikutukset kristinuskon leviämiseen

RISTO A. AHONEN
DOSENTTI, TAMPERE

Suurilla maailmanuskonnoilla on maailmassa omat vahvat alueensa, jotka voidaan maailmankartalla selvästi osoittaa. Vaikka monet uskonnot pyrkivät globalisoituvana aikana korostamaan omaa universaalia luonnettaan, niillä on kuitenkin edelleen tietyt kulttuuriset, poliittiset ja uskonnolliset tukialueensa.

Shintolaisuus on suurista uskonnoista selvimmin maantieteellisesti rajautunut yhteen maahan, Japaniin ja on etnisenä uskontona keskittynyt kansallisten juhlapäivien viettoon, vainajien kunioitukseen ja pyhillä paikoilla vierailuun.

Hindulaisuus on puolestaan esiintynyt intialaisen kulttuuripiirin edustajana, vaikka se on buddhalaisuuden tavoin antanut monia vaikutteita uususkonnollisuudelle ja länsimaiden vaihtoehtoliikkeille. Hindunationalismi on pyrkinyt samaistamaan hindulaisuuden ja intialaisen kulttuurin. **Buddhalaisuus** on aikanaan levinnyt Intian maaperältä Kaakkois- ja Itä-Aasiaan, missä se on nykyisin monissa maissa valtauskontona. Tiibetin buddhalaisuus, lamalaisuus vaikuttaa kansanuskontona.

Islam on uskontona hyvin keskuksellinen. Jokaisen muslimin on päi-

vittäin rukoillessaan muistettava oikea rukoussuunta, mikä luo muslimien elämässä voimakkaan yhteenkuuluvuuden tunteen, kun koko muslimimaailma hakee päivittäin apua samasta maailman keskipisteestä, Mekasta. Sen merkitystä korostaa myös pyhiinvaelluksen asema uskonnonharjoituksessa. Jokaisen muslimin tulisi ainakin kerran elämässään päästä pyhiinvaellukselle Mekkaan.

Islaminkin valta-alueet ulottuvat Pohjois-Afrikasta Lähi-itään ja Kaakkois-Aasiaan (Malesia, Indonesia) ulottuvalle alueelle. Islam on ei-kristillisistä uskonnoista levinnyt laajimmalle ja monilla alueilla (esimerkiksi Afrikassa Nigeria, itäinen Afrikka jne.) muodostaa kristinuskon vakavimman kilpailijan.

Jerusalemista maan ääriin

Vahvat tunnesiteet yhdistävät kristityn Jerusalemiin. Jumalanpalveluksen tekstit kertovat siitä, miten Jeesus opetti, paransi, kärsi ja ylösnousi Jerusalemissa. Jerusalemin äitiseurakunnasta lähti evankeliumi liikkeelle muualle maailmaan.

Jerusalemin hävitys vuonna 70 hajotti äitiseurakunnan, mutta säilytti vertauskuvan taivaallisesta Jerusalemistä: ”Minä näin uuden taivaan ja maan. Ensimmäinen taivas ja maa olivat kadonneet, eikä merta enää ollut. Näin kuinka pyhä kaupunki, uusi Jerusalemlaskeutui taivaasta Jumalan luota juhla-asuisena.” (21:2)

Kristinuskon varhaiset keskukset mission tukikohtina

Antiokian seurakunnan perustaminen aloitti uuden vaiheen kristinuskon historiassa, kun usko ylitti juutalaiskristillisyyden rajat ja avautui hellenistiseen maailmaan. Kreikankielisestä hellenistisestä kulttuuripiiristä suurkaupunkeineen tuli kristinuskon varhainen tukialue. Hellenistinen kulttuuri ja filosofia vaikuttivat merkittävästi myös opintulkintaan.

Kristinuskon levitessä länteen ja itään uusiksi tukialueiksi tulivat kreikankielisten väestökeskusten ohella monet latinankieliset Pohjois-Afrikan kaupungit kuten Karthago sekä idässä syyriankielinen Edessa, aasialaisen kristillisyyden keskus.

Kristinuskon myöhemmän kehitykseen vaikutti ratkaisevasti kirkon yhteiskunnallisen aseman muuttuminen. Kirkosta tuli Konstantinuksen päätöksen seurauksena vallitsevan järjestelmän osa. Rooma ja Konstantinopoli tulivat poliittisen ja hengellisen elämän valtakeskuksiksi. Samalla kirkon tulevaisuus kytkeytyi nousevan länsimaisen kulttuurin ja idässä Bysantin kehitykseen.

Kristikunta kristinuskon ydinalueena

Rooman imperiumin hajotessa kirkko oli joidenkin kriisien aikana yhteiskunnan ainoa koossapitävä voima. Kaarle Suuren ajoista alkoi kehitys, jossa Eurooppa alettiin mieltää

yhtenä kokonaisuutena ja pakana-maailmasta erottuvana kristikuntana. Kristikunta muodosti poliittisen, taloudellisen ja uskonnollisen yhtenäis-kulttuurin.

Eurooppa käsitti vanhan kristikun-nan ydinalueen. Rooma, Geneve, Wit-tenberg, Lontoo, Canterbury ja monet muut kirkon ja tutkimuksen keskus-paikat säteilivät vaikutustaan muual-le maailmaan.

Maailmanhistoriallinen käänne

Viime vuosikymmenien aikana on maa-ilmalla ollut käynnissä harvinaislaatuinen historiallinen murros. Kristinuskon ydinalueet ovat siirtyneet Euroopas-ta kolmanteen maailmaan. Kristitty-jen määrä on kasvanut etelän kirkoissa niin voimakkaasti, että kristittyjen sel-vä enemmistö elää nykyisin länsimaiden ulkopuolella. Vuosisatoja vallinneen länsimaisen kulttuurin hegemonia on ohi. Tälle uudelle kristillisyydelle on ol-lut ominaista tarve irtautua länsimaisen kulttuurin holhoavista asenteista ja tul-kita uskoa omasta kulttuuritaustastaan käsin. Etenkin Afrikan ja Aasian kristi-tyt ovat arvostelleet länsimaista kristilli-syyttä vallankäytön lisäksi myös kaven-tuneesta uskontulkinnasta.

Kristinuskon uudesta noususta ete-lässä ja idässä on joka tapauksessa syy-tä illoita. Sehän kertoo kristinuskon dy-naamisuudesta ja siitä, että kristillinen usko voidaan kokea omaksi kaikkien kulttuurien piirissä. Mutta murros on tuonut mukanaan myös uhkaavia nä-kymiä kristinuskon pirstoutumisesta lukemattomiin toisistaan piittaamatto-miin ryhmiin. Konkreettisenä esimerk-kinä voi viitata niin sanottuihin afrik-kalaisperäisiin kirkkoihin. Niiden ai-kaisempi nimitys ”riippumattomat kir-kot” kuvaa uskonnollisten ilmiöiden eriytymistä ja kirjavuutta tänä aikana. Kristinuskon on muuttunut pluralisti-seksi jopa siinä määrin, että jotkut ovat puhuneet useamman kristinuskon syn-tymisestä.

Pirstoutumisen vastapainona voisi nostaa esille evankelikaalisen liikkeen ja helluntailaisuuden vaikutuksen, jo senkin takia, että kristinusko leviää eniten niiden kautta. Kirkkojen maa-ilmanneuvoston ja Lausanne-liikkeen väliltä on hävinnyt vanha kipeä ongel-ma evankelioimisen ja sosiaalisen toi-minnan suhteesta. Erityisesti monet la-tinalais-amerikkalaiset ja afrikkalaiset teologit ovat Lausanne-liikkeessä pi-täneet tärkeänä sitä, että kokonaisval-tainen evankeliumi voi uudistaa myös yhteisöä ja yhteiskuntaa. Helluntaili-ke puolestaan on ennakkoluulottomas-ti käynyt dialogia suurten kirkkojen kanssa ja osallistunut aktiivisesti eku-meenisen lähetysteologian luomiseen.

Suomen evankelisluterilainen kirkko Kristuksen maailmanlaajuisen kirkon osana

Kaiken kaikkiaan kristinuskon ny-kyinen kasvu sisältää monia rohkai-sevia merkkejä, niistä merkillisimpiä ovat Kiinan herätykset. Kulttuuri-vallankumouksessa 1966–1976 oli tarjolla kaikki se tieto ja taito, jolla kristillinen usko voitaisiin hävittää. Näitä keinoja myös käytettiin. Ihmet-telyn aihetta riittää siinä, miten tuh-kasta noussut Kiinan kristillisuus läh-ti 1980-luvulla ennennäkemättömään kasvuun, jonka seurauksena kristitty-jen määrä lähestyy nykyisin sataa mil-joonaa. Kiinan tapahtumat muistut-tavat siitä, että uskon syntyisessä ja leviämisessä on paljon selittämätöntä.

Kirkon uudistamistyössä on varot-tava sisäänpäin kääntymistä ja tuijot-tamista Euroopan laskeviin käyriin. Nyt jos koskaan oman kirkon tilan-teen arvioinnissa on nähtävä Kristuk-sen maailmanlaajuisen kirkon olemas-saolo ja vaikutus. Kirkon ei pitäisi lii-kaa luottaa myöskään yleisiin organi-saatioteorioihin ja toimintamalleihin. Sosiologisen tutkimuksen arvo on ny-kytilanteen kartoittamisessa, mutta tu-levaisuuden ennusteissa se ei pysty

Kuva: Jarmo Kulonen

Kirkon uudistamistyössä on varottava sisäänpäin kääntymistä ja tuijottamista Euroopan laskeviin käyriin. Nyt jos koskaan oman kirkon tilanteen arvioinnissa on nähtävä Kristuksen maailmanlaajuisen kirkon olemassaolo ja vaikutus, sanoo Risto Ahonen.

huomioimaan kaikkia olennaisia teki-jöitä. Hallintotieteellinen tutkimus ja koulutus voi parantaa tilapäisesti pal-jonkin kirkon hallinnon jäähmyttä, mutta ei voi välittää kuitenkaan sub-stanssitekijöitä. Kovin pitkälle ei auta myöskään ihmisten kosiskelu milloin minkäkinlaisilla ihmisillä miellyttävil-lä populaareilla toimintatavoilla.

Kristinuskon pirstoutuminen saat-taa edelleen jatkua. Kristillinen usko voi ihmisen käsissä vääristyä ja kaven-tua, mutta itse uskoa Kristukseen hän ei voi hallita. Usko on lahja, johon si-sältyy elämää eheyttävä ja uudistava voima. Jos kristillisen kirkon tulevai-suus olisi vain ihmisten varassa, epä-toivoon olisi aihetta. ■

Radio- ja televisiojumalanpalveluksista

Martti Luther uudisti latinalankielisen jumalanpalveluksen kansankieliseksi. Nykyisin meillä Suomessa näyttää yleistyneen tapa laulaa vieraskielisiä kuorolauluja. Kyllä niistä monet jäävät kuulijoille vain tunnelmalauluiksi, kun ei ymmärretä kieltä. Silloin myös sanoma jää vieraaksi. Meillä on paljon hyviä suomenkielisiä hengellisiä lauluja, käytetään niitä.

Tavaksi näyttää myös tulleen ilmoittaa Raamatun lukukappaleista vain kirja, ei lukua eikä jakeita. Luterilainen jumalanpalvelus on kuitenkin perusteiltaan julistusta ja opetusta. Kuulijoiden joukossa on sellaisia, jotka haluaisivat omasta Raamatustaan lukea sunnuntain tekstit. Heitä ovat muun muassa rippikoululaiset, joita on kehoitettu kuuntelemaan ja katselemaan radio- ja tv-jumalanpalveluksia ja omasta Raamatustaan seuraamaan tekstejä. Tiedän myös, että monilla näkövammaisilla on pistekirjoituksella oleva oma Raamattu. Mitä kuulijat voivat löytää tekstin, jos se ilmoitetaan vain ylimalkaisesti? Suomalaisten raamattutietous ei liene niin hyvää, ettei tekstien paikkoja tarvitse tarkemmin ilmoittaa. Eikö jumalanpalvelus ole mitä parhain tilai-

suus raamattuopetukseen? Kirjan ja luvun lisäksi voi sanoa, mistä jakeesta teksti alkaa. Kirkon tiedotuskeskus voisi auttaa jumalanpalvelusten suunnittelijoita tekemällä laajan kuuntelija- ja katselijatutkimuksen esimerkiksi osallistujien ikärakenteesta. Hyödyllistä olisi myös tietää, kuinka pal-

jon sairaaloissa ja muissa hoitolaitoksissa kuunnellaan ja katsellaan jumalanpalveluksia. ■

MARTTI NISSINEN
ROVASTI, IISALMI

KIRKKOVUODEN SYKKEESSÄ

TAINA MANNINEN
KAPPALAINEN, KAJAANIN SEURAKUNTA

Kuva: Jouko Manninen

Kalenterivuoden vaihtuminen ei saa minussa niin kovin suuria tunteita aikaan. Totta kai sen, että tunnistan taas kerran olevani vanhempi. Ja asiakirjojen äärellä tuppaa tulemaan edellinen vuosiluku melkein koko tammikuun, mutta sitten alkaa jo luistaa. Tunnekuohusta ei ole jälkeäkään.

Mutta kirkkovuoden vaihtuminen on jotain aivan muuta. Sille olen yrittänyt löytää jonkun selityksen. Kirkkovuosi vaihtuu adventtina. Pimeys on jo tuohon mennessä ehtinyt ottaa kuristavan otteensa. Pitkän ajanjakson, helluntain jälkeisten sunnuntaiden ketjun jälkeen tulee valon tuikahdus, joka tuntuu täyttävän kirkot ja kirkonkylät. Ihmisillä on tarve saada tästä pienestä valostakin jo kaikki irti. Jeesus ratsastaa aasilla kansansa keskelle, ja portit ovat auki. Kaikki on alussa, on uusi mahdollisuus.

Olen elänyt jo monta kirkkovuotta. Muistankin niistä monet. Sama viesti, mutta ei silti aivan sama – minä elämäntarinani, kokemusteni, ilojeni, pettymysteni ja surujeni kanssa olen kulkenut pitkän taipaleen. Seisahdun ja astun kulkueseen, joka vie adventista jouluihin, siinä pyhähdyn ihmettelemään Jeesus-lastaa. Liitän ääneni virteen, ”nyt seimellesi seisahdan, oi Jeesus autuuteni”. Ei se voi jättää minua kylmäksi. Olen vain ja hengitän tätä hetkeä. Ei minulla siitä ole kiire minnekään.

Jatkan kulkua, kirkkovuoden pyhät kantavat, ja kohta onkin jo paastonaika. Kulku muuttuu toisenlaiseksi, ikään kuin kameran linssin optiikka tarkentuisi. Jokaisella sanalla, värillä ja soinnilla on oma tärkeä sanomansa kärsimysajalla. Ristin juurella vavahdan omaan koivuuteeni, mihin olenkaan Vapahtajani jättänyt. ”Näin

kiivas, kovakorvainen ja suulas olen minä, vaan puolestani nöyrytyen niin hiljaa kärsit sinä.” Tässäkö on kaikki? En pääse ohi, en voi vauhdittaa ajan kulu, ja on suostuttava odottamaan sitä kolmatta aamua. Ylösnousemuksen aamussa salvat aukeavat ja saan laulaa täysin palkein: ”Nyt se suuri päivä koitti, armon päivä valkeni!” Hän ei hylkää, vaikka minä hylkäsin. Hippolytos Roomalainen sanoo, että aurinko tanssii, niin siis minäkin.

Liturginen vuosi eletään aina preesensissä. Niin kuin elämä muutenkin. Siinäkin on opettelemista, saati sitten kirkkovuoden rytmissä. On niin suuri vaara haikailla entistä ja sivuttaa tämä päivä. Esimerkiksi työyhteisön ja työpaikan muuttuessa saa oikein pidätellä, ettei koko ajan hoe ”mutta meillä siellä tehtiin näin”. Olisiko niin, että avoimuus on kuitenkin se paras tie uusillekin löydöille? Uudestakin työyhteisöstä saattaa löytyä tosi hyviä tyypejä, vaikka entisiä työkavereita onkin ikävä. Niin, sekin riski on otettava – ja taitaa olla totta. Samoin käy kun opetellaan jotain uutta, vaikkapa käsikirjan rikkauksien hyödyntämistä tai uutta sovittua käytäntöä. Aina löytyy verukkeita vastarannan kiiskeille ”mutta kun se entinen oli niin paljon parempi” tai ”minulla on tapana tehdä näin”. Rovastin suusta tuon ymmärtää, mutta jos sen sanoo se kaikkein tuorein työntekijä, niin se kuulostaa vähän hassulta.

Kirkon Herra on tässä, ja me julistamme hänen läsnäoloaan ihmisten elämässä juuri nyt. Hän sanoo olevansa tie. Hän ei vain ollut tie. Hän on tie. Ei vain näytä tietä, jolle pitäisi mennä, vaan HÄN ON TIE. Siinä on vissi ero, kun valmistautuu sanan julistajan paikalle tällä asenteella. Näinhän me elämme tätä kristityn elämää, mutta miksi se niin helposti muuttuu ulkoapäin katselevan puheeksi, kun astumme puhujan paikalle. Ainakin minä joudun kiinnittämään siihen aivan erityisen huomion. Ja toivon, etten lakkaisi pohtimasta sitä, mitä Jeesus tänään sanoo, mihin hän tahtoo minua ja seurakuntaa viedä. Jeesus on preesensissä meidän elämässämme, vaikka me niin helposti meinaamme hänet sinne Raamatun naftaliiniin jättää. Imperfektit pois ja rohkeasti sanan ääreen; sieltä löytyykin koko elämä! ■

Osallisuuden tiellä voi olla monia esteitä.

SAAVU

– saavutettavuus haasteena

TUULA PAASIVIRTA
PASTORI, VAPAA TOIMITTAJA, HELSINKI

Kaikilla on oikeus osallistua seurakunnan toimintaan. Osallisuuden tiellä voi olla esimerkiksi fyysiseen ympäristöön, kommunikaatioon tai ymmärtämiseen liittyviä esteitä. Kirkon saavutettavuusohjelma sisältää näkökulmia saavutettavuuden esteiden poistamiseen sekä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia.

Jumala loi ja luo ihmisen kuvakseen. Hän loi jokaisen ja kaikenlaiset ihmiset, jokaisen omalle paikalleen. Jumala puhalttaa sinuun ja minuun elämän hengen. Hän haluaa, että jaamme elämän, kuljemme yhdessä erilaisina. Siksi vain kaikille avoin kirkko on uskottava Kristuksen kirkko. Meillä ei ole oikeutta sanoa, sinä et kuulu tähän kirkkoon, koska olet erilainen.

”Keskellä työn ja arjen kiireiden, huomaatko vierelläsi läheisen” kysyttiin lokakuussa 2012 Kuopion Diakonipäivillä. Siellä myös julkistettiin SAAVU – Kirkon saavutettavuusohjelma. Sen edeltäjä oli Kirkko kaikille, Kirkon vammaispoliittinen ohjelma 2003. Yhteiskunnallisesti ohjelman taustalla ovat YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskeva yleis-sopimus, EU:n vammaisstrategia ja Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010–2015. Niiden kaikkien viesti on sama: Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia ja heillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa elämäänsä sekä palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen. Tämän tulee toteutua myös kirkossa.

Saavutettavuus kuuluu kaikille

Saavutettavuusohjelman takakannessa korostetaan, että kyse ei ole vain jonkin erityisryhmän etujen ajamisesta, vaan ajattelu nousee evankeliumin ytimestä. Kyse on kirkon perustehtävän hoitamisesta ja uskollisuudesta sille. Perustehtävän hoitaminen ei kuulu vain joillekin tietyille työntekijöille vaan meille kaikille. Siksi myös Saavu on luonteeltaan opas, käsikirja perusteisiin ja käytännön asioihin.

Ihmiskäsitys

Vasta yhdessä, erilaisina olemme kokonaisuudessaan Jumalan kuva. Jos Jumalan kuvana olemisesta jäivät pois ihmiset, joilla on jokin vamma tai sai-

raus, niin jotain hyvin olennaista jää puuttumaan. Sakastin saavutettavuussivuilla korostetaan, että erilaisuus ei ole syntiä, mutta ihmisarvon kyseenalaistaminen on. Toiseksi vammat eivät ole syntiä, mutta epätasa-arvoinen kohtelu on. Jumalan luomina ihmisinä meidät on luotu elämään yhdessä. Jumalan pelastava rakkaus Kristuksessa ei koskaan luokittele, syrji eikä aseta ihmisiä eriarvoiseen asemaan keskenään.

Kirkkokäsitys

Voidaan sanoa hyvinkin vakavasti, että vain saavutettava kirkko on uskottava Kristuksen kirkko. Tällöin se on avoin kaikille. Työ Juma-

”Täysivaltaisuus toteutuu,
kun vaikutamme hyvällä
tavalla asenteisiin, fyysisiin tekijöihin
ja kommunikoinnin
tasa-arvoistumiseen.”

lan valtakunnan tulemiseksi kuuluu kaikille ja on kaikkia varten. Tähän liittyy syvästi oikeudenmukaisuus ja yhdenvertaisuus: ”Rakastakaa Jumalaa ja toisianne!” Saavutettavuussivuilla painotetaan edelleen, että kaikkien osallisuus kolmiyhteisestä Jumalasta saa kirkossa yhteisöllisen muodon, se ruumiillistuu.

Kirkon tehtävä ja olemus kietoutuivat erottamatta toisiinsa! Kun tämä toteutuisi täysimääräisesti kirkossamme, saataisiin monet laajemmatkin ongelmat ratkaistua. Jään mielessäni kysymään: Miten me kaikki yhdessä voimme päästä näihin hyviin tavoitteisiin ja tuloksiin?

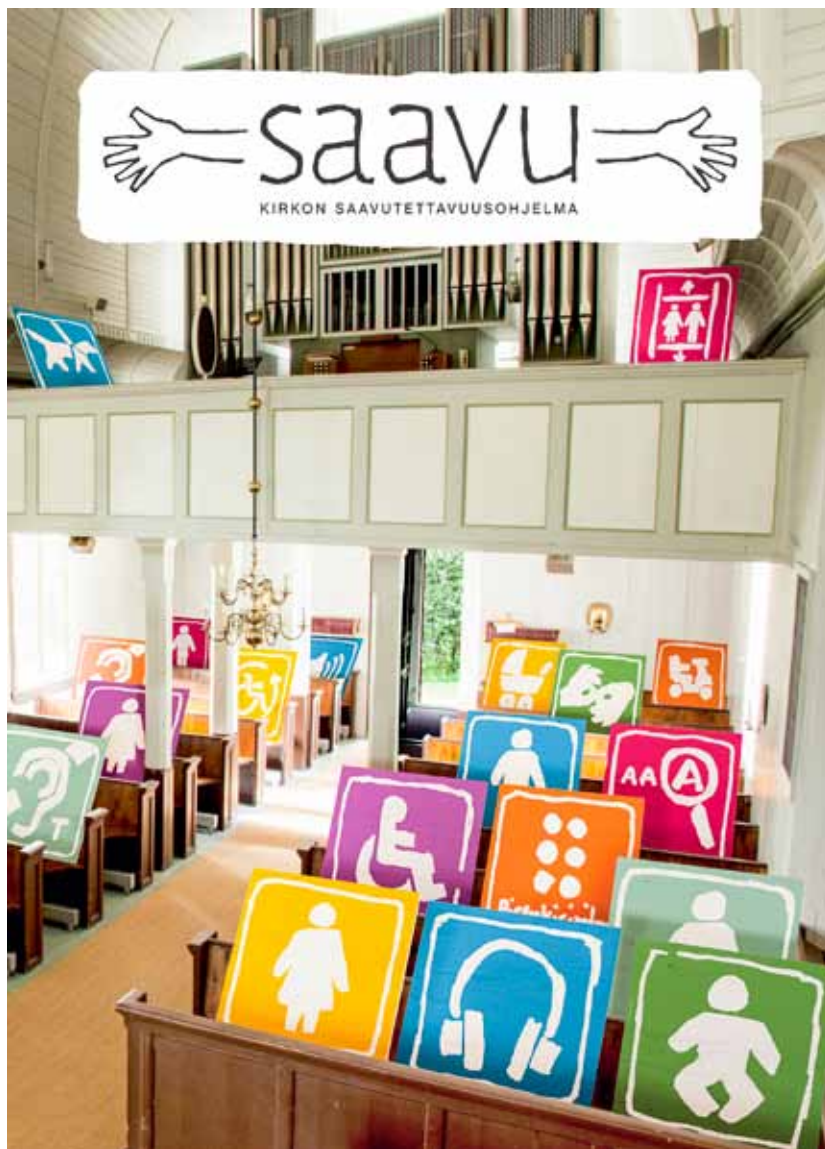
Ohjelma julkaistiin monessa muodossa

Käydessäni tapaamassa kirkkohallituksessa kuurojentyön työalasihteeri **Riitta Kuusta** ja saavutettavuus ja vammaisuus -ohjelmatyön vs. työalasihteeri **Tiina Peippo** meillä oli hyvä ja hersyvä keskustelu saavutettavuudesta. Riitta Kuusi mainitsi, että saavutettavuusohjelma on harvinaisuus kirkkohallituksen julkaisuissa, kun se julkaistiin niin monessa muodossa ja monella kielellä. Ohjelman versioita on muun muassa suomen- ja ruotsinkielinen eri formaateissa, selkokielen, lätt läst, viittomakielen ja apuvälineyhteensopiva versio. Faktalaatikosta löydät tarkat tiedot. Riitta Kuusi sanookin: ”Tässä toteutuu raamatunkääntämisen periaate – kullekin omalla kielellään.”

Ohjelman julkaisemisen jälkeen sitä jaettiin eri yhteyksissä ja lähetettiin seurakuntiin laajalla jakelulla. Tiina Peippo sanoo, että ohjelma on otettu monilla tahoilla hyvin vastaan ja sitä on lähdetty työstämään paikallisolosuhteissa, niin kuin oli tarkoituskin.

Tarkistuslistat ja palvelupolku

Saavutettavuussivuilla on tarkistuslistoja, joiden avulla voidaan testata

eri toimintojen saavutettavuutta. Tiina Peippo kertoo listoista: ”Ne ovat olemassa olevia listoja, joista osa pohjautuu vastaaviin Kulttuurista kaikille -palvelun saavutettavuuslistoihin. Nämä on koettu hyviksi ja niitä tullaan soveltamaan kirkon tilanteisiin sopiviksi.”

Työalasihteeri Riitta Kuusi kertoo mielenkiintoisesta palvelupolku-mallista, joka on toteutettu Seinäjoella. Hän mainitsee: ”Siinä on läpiajatteltu

alusta loppuun koko tapahtumaketju, kun omainen tulee sopimaan läheisen hautauksesta. Mistä ovesta mennään sisälle, keitä työntekijöitä tavataan, mitä papereita tarvitaan.” Tiina toteaa, että tähän, kuin jatkoksi: ”Siinä näkyy hyvällä tavalla, keitä kaikkia omainen tapaa. Pappi on oikeastaan lähes viimeinen, jonka omainen tapaa siunausasioita hoidettaessa.” Riitta haluaa haastaa työntekijöitä tekemään vaikkapa rippikoulusta oman palvelupolun.

Käytännön työtä helpottamaan

Jutellessani näiden kahden toimen naisen kanssa, he vakuuttavat minutkin ja saavat innostumaan. Kuunnellessani ihastelen, kuinka paljon on päästy eteenpäin tilanteesta, jossa oltiin kymmenen vuotta sitten julkistettaessa Kirkko Kaikille -ohjelmaa.

Ohjelman valmistuttua panostetaan todella paljon käytäntöön. Sakastin saavutettavuus sivuilta löytyvät niin erilaiset tarkistuslistat ja muut materiaalit, joita seurakunnissa voidaan käyttää vapaasti. Siitä on tarkoitus muodostaa ideapankki, jonne voit myös itse lähettää omia ideoitasi yhteiselle vaihetuspöydälle.

Itsemääräämisoikeus

Kirkoissamme on yleensä induktiosilmukat, mutta siunauskappeleista ne puuttuvat. Jostain syystä tunnutaan ajateltavan, että pienissä tiloissa niitä ei tarvita. Miten huonosti kuuleva, surun keskellä elävä ihminen voi kuulla, jos ei ole induktiosilmukkaa? Työalasihteeri Riitta Kuusi kertoi pyörätuolia käyttävän ystävänsä sanoneen taannoin: ”Niin, mutta minä en halua tulla kanetuksi, haluan liikkua itse.”

Täysivaltaisuus

Me työntekijät voimme auttaa seurakuntalaisia täysivaltaiseen osallistumiseen. Tiina Peippo puhuu mielellään hoksamisesta, huomion kiinnittämisestä siihen, miten ja millä tavoin kukin meistä tekee asioita. Hän painottaa: ”Se, miten teemme asioita ilmaisee usein asenteemme, se käy ilmi arjessamme, vaikka emme tule sitä ollenkaan ajatelleeksi.”

Kirkon jäsenen täysivaltaisuus ei merkitse vain seurakuntalaisuutta, vaan sen tulisi näkyä luottamustoimissa ja työntekijöiden rekrytoinnissa. Vammaisen henkilön ollessa muutoin pätevä ja sopiva kirkon virkaan hänet tulisi tasavertaisesti valita tehtäviin. Tämä ei käytännössä aina toteudu saavutettavuus-

ajattelun edellyttämällä tavalla. Meidän tulisi vaikuttaa muutoinkin enemmän siihen, että myös vammaiset henkilöt hakeutuisivat kirkon luottamus- tehtäviin ja kirkon ammatteihin.

Jumala on pyhä, mutta Hän on myös salattu. Tähän kuuluu sekin, että osa ihmisistä tulee aina olemaan vammaisia ja sairaita. Tästä huolimatta Jumalan kuva on täydellinen vasta, kun aito tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus toteutuvat todella kaikkien kohdalla.

Täysivaltaisuus toteutuu, kun vaikuttamme hyvällä tavalla asenteisiin, fyysisiin tekijöihin ja kommunikoinnin tasa-arvoistumiseen. Kirkon strategiat tulee rakentaa saavutettavuudesta käsin. Kirkon voimavara olemme me ihmiset, me voimme edistää näitä asioita sekä valtakunnallisesti että paikallistasolla verkostoitumalla.

Koulutuspolut

Koulutuspoluilla on päästy hyvin eteenpäin. Tiina Peippo kertoo, että Kirkon koulutuskeskuksen ja hiippakuntien kanssa on löydetty yhteinen linja.

Saavutettavuusajattelua tuodaan esille olemassa olevissa koulutuksissa. Peippo jatkaa: ”Valmistamme sopivaa materiaalia, haluamme avata teologista pohjaa, käsitteitä ja käytännön näkökulmia. Kouluttajat upottavat tätä tietoa eri koulutuksiin ja seminaareihin.”

Hän muistuttaa: ”Tässä ei ole kysymys mistään uudesta ja ihmeellisestä, vaan siitä että otetaan huomioon tiettyjä, oikeastaan ihan tuttuja asioita.” Riitta Kuusi mainitsee vielä kommunikatiokoulutuksen esimerkkinä koulutuksesta, josta tulee uusi moduuli jumalanpalveluselämän erityiskoulutukseen.

Diakoniapäivien haaste oli: seurakunta ei ole nuo vaan me. Se haastaa työntekijät, luottamushenkilöt ja seurakuntalaiset uudenlaiselle matkalle, yhdessä kulkemaan taivastiellä, mutta tiukasti tämän elämän haasteet huomioiden. ■

Kirjoittaja on Helsingin Papit -alaosaston puheenjohtaja ja kirkon ensimmäinen näkövammaisen naispastori.

SAAVU-ohjelmaa ja muuta materiaalia on lähetetty seurakuntiin, ja sitä voi tilata kirkkohallituksen materiaalimyyntistä.

Kirkon saavutettavuussivut löytyvät netistä eri muodoissa ja kielillä osoitteesta: <http://sakasti.evli.fi/> -> Toiminta -> Saavutettavuus

Saavu-ohjelma on saatavissa mm. seuraavissa formaateissa:

- saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma (pdf)
- saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma selkosuomeksi (pdf)
- saavu – Kirkon saavutettavuusohjelma tekstiselainversiona (html)
- saavu-esite (pdf)
- kom – Kyrkans tillgänglighetsprogram (pdf)
- kom – Kyrkans tillgänglighetsprogram lättläst (pdf)
- kom – Kyrkans tillgänglighetsprogram (html-version för textwebbläsare)

KESÄTYÖNTEKIJÄN pikkujättiläinen 2013

VESA ENGSTRÖM
AKIN OPISELIJA-ASIAMIES

Paljonko palkkaa on tarpeeksi? Milloin kesätyöntekijällä on vapaapäivä? Lasketaanko leirillä työtunteja? Kesään on vielä kuukausia, mutta kesätyöasiat ovat ajankohtaisia jo nyt. Omasta työpaikasta neuvotellessa on hyvä olla perillä tietyistä kesätyöntekijöitä koskevista oikeuksista. Kesätyöntekijän pikkujättiläinen 2013 tarjoaa pikakurssin perusasioihin.

Seurakunnat hakevat kesätyöntekijöitä hyvin erilaisiin tehtäviin. Kirkollisten lehtien palstoilla, netin rekrytointisivuilla ja oppilaitosten ilmoitustauluilla etsiskellään kesäkantoreita ja kesäteologeja kesäavuksi, auttamaan leirirumban pyörittämisessä ja paikkaamaan työntekijävajaa kesälomien aikana. Kesätyöntekijän asema seurakunnassa vaihtelee sovittujen tehtävien mukaan: joku palkataan pelkästään yhtä leiriä tekemään, toinen hyppää mukaan rippikouluprosessiin jo kevään aikana, kolmas saa töitä kaikille kesäkuukausille. Jokaisen kesätyöntekijän on hyvä olla perillä tietyistä työsuhteen perusasioista.

Sopimukset kunnossa

Kaikkia kirkollisen alan opiskelijoita koskee Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus KirVESTES. Tämä so-

Moni kesätyöntekijä viettää ison osa kesäkuukausista leirillä, ja leirityöstä työntekijän kuuluu saada tietyt korvaukset: leiripäiväraha sekä leirityöaikahyvitys.

pimus sisältää kaikki työnantajaa ja työntekijää koskevat perussopimukset aina palkkauksesta päivärahoihin ja vapaapäiviin. Sopimusteksti löytyy kokonaisuudessaan Kirkon työmarkkinalaitoksen kotisivuilta, osoitteesta <http://sakasti.evl.fi> kohdasta Palvelussuhde -> Sopimukset.

Oman työnantajan kanssa kannattaa aina tehdä kirjallinen työsuhteen sopimus, josta käy ilmi työsuhteen kesto, palk-

ka, pääasiallinen työpaikka sekä työaika. Työsopimuksesta täytyy selvittää, millaisiin tehtäviin sinut on palkattu. Sopimuksessa tulee näkyä myös, että työntekijään sovellettava työehtosopimus on Kirkon yleinen virka- ja työehtosopimus.

Ellei työnantajasi ehdota kirjallisen työsuhteen tekemistä, ota itse asia rohkeasti puheeksi. Suullisen sopimuksen varaan ei kannata jättäytyä.

Kirjallinen työ sopimus takaa, että työsuhteen pelisäännöt ovat selviä molemmille osapuolille. Hoida työ sopimusasiat kuntoon jo ennen työsuhteen alkua – mahdollisten ongelmien selvittäminen voi olla jälkikäteen hankalaa.

”Kesätyöasiat ovat ajankohtaisia jo nyt.”

Paljonko palkkaa?

Työsuhteeseen otetun teologian- ja kanttoriopiskelijan kuukausipalkan tulee olla haarukassa 1135,42–1760,54 euroa (1.4.2013 lähtien). Määräaikaisen virkasuhteen palkkaus sen sijaan on määriteltävä palkkausjärjestelmän tehtävän vaativuuden arvioinnin mukaan.

Opiskelijoiden palkkaa ei ole sidottu opiskeluvuosien tai opintopisteiden määrään, mutta palkasta neuvoteltaessa täytyy ottaa huomioon sovittujen työtehtävien laatu ja laajuus sekä opiskelijan aiempi työkokemus ja hänen opintojensa määrä. Opintojen loppuvaiheessa olevan tai tutkintovaatimukseen liittyvän harjoittelun suorittaneen opiskelijan palkkaa ei tule määritellä palkkahaarukan alapäästä. Oma ryhmänsä ovat ne, joilla on jo oman alansa virkaan pätevä tutkinto. Heidän palkkaansa tarkastellaan suhteessa tehtävän vaativuuteen.

Erityisesti kirkkomusiikin opiskelijat saattavat hoitaa seurakunnissa myös kanttorien sijaisuuksia. Sijaisiksi palkattavan henkilön palkan tulee olla kausityöntekijän palkkaa parempi: sijaisen palkka määritellään tehtäväkohtakohtaisesti peruspalkasta käsin.

Mikäli olet menossa seurakuntaan töihin kuukautta lyhyemmäksi jaksoksi, esimerkiksi vain yhdelle leirille, palkkasi voidaan silti määritellä kuukausipalkan perusteella.

Jos kuljet virkamatkoja omalla autollasi, sinulla on oikeus saada kilometrikorvausta. Kysy kuitenkin kirkkoherralta, millainen käytäntö seurakunnassa on. Kilometrikorvauksia ei makseta työmatkasta, jonka ajajat ko-

toa töihin, vaan vasta työ sopimuksessa määritellystä työpaikasta käsin suoritusta matkasta. Kilometrikorvauksista täytetään aina erillinen lomake, josta ilmenee matkan pituus ja sen tarkoitus. Kilometrikorvaus on tällä hetkellä 45 senttiä ensimmäiset 5000 km, tämän jälkeen kilometrikorvaus on 40 senttiä.

Työaika vai ei?

Opiskelijoiden keskuudessa elää sitkeänä käsitys, että hengellisen työn kesätyöntekijät eivät noudata työaika. Kirkon virka- ja työehtosopimuksessa korostetaan kuitenkin, että työajattomia työntekijöitä ovat vain hengellistä työtä tekevät *viranhaltijat*, esimerkiksi papit ja kanttorit. Vastavaa työtä tekevät työ sopimussuhteiset *työntekijät* ovat työaika määräysten piirissä. Tällaisia työntekijöitä ovat esimerkiksi lastenohjaajat, lähetys- ja pyhäkoulusihteerit sekä kirkollisten alojen kesätyöntekijät. Näillä työntekijöillä on siis työaika, joka on luonnollisesti voimassa myös leirien aikana.

Kesätyöntekijöitä palkataan tällä hetkellä seurakuntiin kahdenlaisiin palvelussuhteisiin: työsuhteisiin ja määräaikaisiin virkasuhteisiin. Suurin käytännön ero näiden kahden välillä on juuri tuo työajan seuranta, jolta työnantaja välttyy, jos kesätyöntekijä on määräaikaisessa virkasuhteessa. Lisäksi eroa on palkan määräytymisessä, virkasuhteisen palkka määritellään tehtävän vaativuuden mukaan, työ sopimussuhteiselle palkka määräytyy edellä mainitusta palkkahaarukasta. Työsuhteessa oleville työntekijöille

kuuluu myös maksaa mahdolliset yö-, aatto- ja sunnuntaityökorvaukset sekä lisä- ja ylityökorvaukset. Kesätyöntekijän leiripäivärahoihin tai lomapäiviin palvelussuhteen lailla ei ole vaikutusta.

Töissä ja vapaalla

Yleinen säännöllinen työaika on 38 tuntia ja 15 minuuttia viikossa, eli 7 tuntia ja 39 minuuttia päivässä. Työmatkoja asunnosta työpaikalle ei lasketa työajaksi, mutta jos joudut työpäivän aikana siirtymään työpisteestä toiseen, nämä matka-ajat ovat osa työaikaasi. Lähimmän esimiehen kanssa kannattaa sopia siitä, kuinka paljon työaika voit käyttää esimerkiksi rippikoulutuntien ja muiden työhösi kuuluvien tilanteiden valmisteluun. Kesätyöntekijälle kuuluu kaksi vapaapäivää viikossa. Jos vapaapäivät jäävät leirin alle, ne siirtyvät pidettäväksi myöhemmin.

Jokainen kesätyöntekijä on oikeutettu sopimuksen mukaiseen vuosilomaan. Ensimmäiseltä kahdelta täydeltä työkuukaudelta lomapäiviä kertyy kaksi kuukaudessa, kolmannelta kuukaudelta yksi. Täydeksi työkuukaudeksi lasketaan kuukausi, jossa on yli 14 työpäivää. Loman ajankohdasta kannattaa keskustella työnantajan kanssa. Mikäli et ehdi pitää lomapäiviäsi, ne on mahdollista korvata rahana. Tästä kannattaa kuitenkin aina sopia etukäteen.

Työaika leirillä

Voimassa olevan Kirkon virka- ja työehtosopimuksen pykälän 181 momentti 7, joka koskee työsuhteisen hengelli-

sen työn tekijän leirityön korvaamista, on herättänyt seurakunnissa paljon kysymyksiä erityisesti kesätyöntekijöitä koskien. Aiemmin leirityö on korvattu heille samalla tavalla kuin työajattomille hengellisen työn viranhaltijoille, eli ainoastaan leirivapaina ja leiripäivärahoina. Tämän vuoksi työaikoja ei ole yleensä leireillä seurattu eikä työvuoroja laadittu. Nyt työsuhteessa oleville kesätyöntekijöille kuuluu korvata myös mahdolliset leirin aikana kertyneet ylityötunnit joko rahana tai vapaana. Korvauksen suuruus määräytyy tunti tunnista -periaatteella, eli yhdestä ylityötunnista työntekijä saa joko yhden tunnin vapaata tai tunnin palkkaa vastaavan rahallisen korvauksen.

Leirityöaikaa koskevan momentin noudattaminen vaatii käytännössä sitä, että leirien aikataulua suunnitellaan etukäteen myös työntekijäresurssien näkökulmasta. Tämä voi monessa seurakunnassa tarkoittaa muutoksia totuttuun käytäntöön, mutta työaika-suunnittelu ei ole kohtuuttoman vaikeaa. Työ- ja vapaa-aikoja suunnitteleamalla ja jakamalla pystytään takaamaan kaikkien työntekijöiden riittävä lepo leirin aikana – kukaan ei jaksa eikä voi tehdä töitä 24 tuntia vuorokaudessa, ei edes leirillä.

Leirillä työaika voidaan haluttaessa pilkkoa niin, että työajan välissä on vapaa-aikaa – esimerkiksi toisen opettajan tuntien aikana tai leiriläisten vapaa-aikana. Tällöin työntekijä voi olla leirin käytössä taukojaan lukuun ottamatta aamusta iltaan. Työajan suunnittelun tulee aina lähteä kunkin leirin tarpeista ja suunnittelun lähtökohdaksi on hyvä käyttää leirin ohjelmaa.

Leirielämää

Moni kesätyöntekijä viettää ison osan kesäkuukausista leirillä, ja leirityöstä työntekijän kuuluu saada tietyt korvaukset: leiripäiväraha sekä leirityö-aikahyvitys.

Leiripäivärahaa maksetaan jokaiselta yhtäjaksoiselta leirivuorokaudelta (kokopäiväraha = 38 €/vrk). Leirivuorokauden lasketaan alkavan, kun työntekijä lähtee kotoaan tai työpaikaltaan ja päättyvän, kun hän palaa sinne. Jos reissaat esimerkiksi vaellusriparille Lappiin, matkat lasketaan mukaan leiriaikaan. Mikäli leiriin tai retkeen kuuluu seurakunnan kustantama ruokailu, päivärahasta vähennetään laitosruokailun verotusarvoa vastaava summa, joka on 4,43 euroa/lämmän ateria.

Leiripäivärahan saaminen riippuu siitä, missä työpaikkasi on. Mikäli työpaikaksesi on työsopimuksessa merkitty seurakunnan leirikeskus, jossa leirit pidetään, et ole oikeutettu leiripäivärahaan. Työpaikan ei pitäisi olla leirikeskus – varsinkaan silloin, jos työhösi kuuluu muutakin kuin pelkkiä leirejä. Leirikeskuksen pitäisi myös sijaita yli 5 kilometrin päässä virkapaikasta.

Leirien vastuukysymyksistä on hyvä muistaa, että kesätyöntekijä ei voi olla leirin turvallisuusvastuussa. Mikäli hänet kuitenkin määrätään tällaiseen vastuuseen, siirtyy oikeudellinen vastuu kesätyöntekijän esimiehelle eli kirkkoherralle.

Kannattaako työttömyyskassan jäsenyys?

Kesätöitä tekevä opiskelija voi halutessaan liittyä työttömyyskassan jäseneksi ja kerryttää näin kesätoillään työssäoloehdot. Kassan jäsenyys kannattaa, jos valmistuttuaan sattuuukin jäämään työttömäksi: kun työssäoloehto täyttyy, vastavalmistunut maisterikin on oikeutettu ansiosidonnaiseen päivärahaan. Työssäoloehdon täyttymiseen lasketaan mukaan myös muut kuin kirkon töissä tehdyt työt.

Kanttori-urkuriliiton tai Pappisliiton ilmainen opiskelijajäsenyys ei sisällä työttömyyskassan jäsenyyttä, joka on aina maksullinen. Jäsenmaksu on 50 € kuluvana vuonna. Nykyisen talousti-

lanteen vallitessa työttömyyskassan jäsenmaksu kannattaa usein kuitenkin maksaa. Jos olet kiinnostunut työttömyyskassan jäsenyydestä, ota yhteyttä AKIn toimistoon!

Kysy ja keskustele rohkeasti!

Kesätyöntekijän kannattaa pitää kiinni oikeuksistaan. Muista kuitenkin, että työntekijällä on paitsi oikeuksia myös velvollisuuksia. Hoida sinulle annetut tehtävät huolella ja noudata esimieheltä saamiasi ohjeita. Muista, että seurakunnan silmissä edustat kaikkia oman alasi opiskelijoita!

Kaikista mieltä painavista asioista kannattaa kysyä ja keskustella. Jokaisella työpaikalla on omat käytäntönsä, joiden tunteminen helpottaa työntekoa huomattavasti. Monet asiat ovat myös sellaisia, joista täytyy itse sopia oman esimiehen kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kesätyöntekijän työtehtävät, osallistuminen rippikoulun ennakkotapaamisiin ennen varsinaisen työjakson alkamista, opetustehtävien jakaminen rippikoulussa ja monet muut asiat, joista ei ole olemassa virallisia sopimuksia. Kannattaa siis olla aktiivinen jo ennen työsuhteen alkamista, niin välttyy ikäviltä yllätyksiltä. Seurakunnan luottamusmieheltä tai liitostasi voit aina kysellä, mikäli jokin asia epäilyttää.

Työterveyshuolto on palvelu, joka ei automaattisesti kuulu lyhyessä työsuhteessa oleville työntekijöille. Oman esimiehen kanssa kannattaa keskustella myös siitä, kuinka toimit, jos satut sairastumaan kesken kesätöiden.

Jos kaipaat lisätietoa kesätöihin liittyvistä asioista, ota rohkeasti yhteyttä ammattiliittosi työntekijään. Yhteystietomme löytyvät tämän lehden takaa. Myös työpaikoilla toimivat luottamusmiehet ovat kesätyöntekijöiden käytettävissä. ■

Onnea työnhakuun ja työn iloa kesääsi!

Jäänkö vai jatkanko?

ARTO LAITINEN
ROVASTI, KAUNIAINEN

Mietin otsikon kysymystä muutama vuosi sitten, kun lähes neljäkymmentä virkavuotta oli ”pulkassa” ja mahdollisuus jäädä eläkkeelle tuli ajankohtaiseksi. Valmis eläkehakemus oli pöydällä viikon verran. Vihdoin nimi paperiin ja hakemus tuomiokapituliin.

Eläkepäivien alun parhaita asioita oli pääseminen kalenterin orjuudesta. Ei tarvinnut enää joka aamu tarkistaa, missä tänään pitäisi olla tiettyyn aikaan ja mitä valmisteluja olisi tehtävä seuraavien päivien työtehtäviä ja kokouksia varten. Aamuisin pystyy lukemaan päivän lehdet ja sitten miettimään sitä, mikä olisi se tämän päivän yksi asia. Tunnelma oli jotain sellaista, kun aikoinani Pappisliiton hiippakunta-asiamiehenä kutsuin koolle eläkeläispappeja perustamaan keskustelupiiriä Helsinkiin. Alustajaksi pyytämäni Jussi Kuoppala totesi eläkepäivistään jotenkin näin: ”Ensimmäisen viikon istuin keinutuolissa ja toisella viikolla rupesin vihdoinkin keinuttamaan sitä.”

Mikä olisi suhteeni työpaikkaani, seurakuntaan? Oma periaatteeni oli ja on yhä, että en puutu seuraajani valintaan ja että seuraajalle on annettava täysi työrauha. Tämä on vaatinut useamman kerran toteamista, en voi enkä halua vaikuttaa asioihin. Mielestäni varsinkin seurakunnasta eläkkeelle jääneillä pitäisi olla tajua jättäytyä pois hallintoelimestä ja antaa virassa oleville mahdollisuus oman näkemyksensä mukaan hoitaa ja kehittää seurakuntaa luottamushenkilöiden kanssa. Tämä pätee myös muihin työpaikkoihin.

Luonnollista toki on, että pyydetessä olen valmis auttamaan ja ehkä neuvomaankin, jos sellainen ihme tapahtuisi. Pappisuus on luonnollisesti elinikäistä sitoutumista ja vuosien varrella syntyy niin sanottua perhepappiyhteyttä. Siksi on onnellista, että voi pappina pyydetessä jatkaa ihmisten palvelemista kirkollisissa toimituksissa. On kuitenkin muistettava, että toimitukset kuuluvat pääsääntöisesti varsinaisille seurakunnan viranhaltijoille.

Tätä kirjoitettaessa huomenna menetän papillisen äänioikeuteni. Ja hyvä näin! Aikoinaan olin kannattamassa äänioikeuden poistamista eläkkeellä olevilta pappeilta. Tietyissä rovastikunnissa eläkeläisiä oli lähes puolet ja eläkeläiset ratkaisivat käytännössä lääninrovastin, asessorin ja kirkolliskokousedustajien vaalit.

Myös piispanvaalissa oli samoin. Kysymys on ensisijaisesti virassa olevien esimiehistä ja edustuksesta. Tämä hallintoperiaatehan on syntynyt jo ennen pappien eläkeoikeutta. Jäähän meille eläkeläisille kuitenkin samanlainen välillinen äänioikeus kuin yli neljällä miljoonalla seurakuntalaisella! ■

”Eläkepäivien alun parhaita asioita oli pääseminen kalenterin orjuudesta. Ei tarvinnut enää joka aamu tarkistaa, missä tänään pitäisi olla tiettyyn aikaan ja mitä valmisteluja olisi tehtävä seuraavien päivien työtehtäviä ja kokouksia varten.”

3.3.

JEESUS, PAHAN VALLAN VOITTAJA

3. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 11:14–23 (24–26)

Virret: 310: 1-4, 170, 310: 6-8 (uskon.tunn. jälkeen), 438, 273, 394: 1, 7, 9

Muuta musiikkia: J. Blomqvist: Oi sä laps' Jumalan (LKM), P. Simojoki: Yksi nimi (UML 50), J. Berthier: Muistathan minua (UML 35), B. Farrell: Loistamaan jää (sov. I. Vintturi, UML 28)

Vahvemman laki

NIKO HUTTUNEN

Luukkaan evankeliumin kokonaisuudessa tämän sunnuntain perikooppi sijoittuu osaksi Jeesuksen matkaa Jerusalemiin. Itse asiassa huomattava osa evankeliumista kuuluu tähän vaiheeseen. Jo jakeessa 9:51 kerrotaan Jeesuksen lähtevän tälle matkalle. Jerusalemiin saavutaan vihdoinkin luvussa 19.

Paastonaikana lienee luonnollista ajatella, että matka Jerusalemiin on matkaa ristille ja ylösnousemukseen. Näin tietysti on, mutta on mielenkiintoista huomata, että Luukas katsoo näiden tapahtumien ohii. Jakeessa 9:51 matkan aihe määrittellään taivaaseenottamisen kautta. Luukashan on muuten ainoa, joka kertoo kertomuksen Jeesuksen taivaaseenottamisesta (Lk. 24:50–52; Ap. t. 1:9–11). Ikään kuin Johanneksen evankeliumissa toistuva puhe Jeesuksen paluusta Isän luo esiintyisi tässäkin.

Itse saarnatekstissä parantamisihme ei ole keskeinen. Luukas mainitsee vain ohimennen, miten Jeesus parantaa miehen mykkyydestä karkottamalla pahan hengen. Kertomuksen ydin on kiistakeskustelussa, joka osoittaa, etteivät ihmeet olleet ongelmattomia antiikin ihmisellekään.

Moderni länsimainen ihminen saattaa kaihoten ajatella maailmankuvaa, jossa ihmeet ovat luontevassa roolissa. Ajatellaan, että antiikin ihmisiä ei vaivannut sellainen epäily niiden äärellä kuin meitä. Tämä on sikäli totta, että antiikin ihminen oli ainakin valmiimpi hyväksymään ihmeen mahdollisuuden kuin nykysuomalainen sanan-kuulija.

Antiikin ihmistä piinasi kuitenkin toisenlainen epäily: onko ihme pahan vai hyvän voiman vaikutusta? Syytökset magiasta olivat tavallisia, ja ne johtivat ajoittain tuomioihin. Noitavainot eivät ole vain kristillisen perinteen ilmiö. Keskustelu Jeesuksen toiminnan taustasta on saarna-

tekstin kiistakeskustelun aihe.

Jeesus kyseenalaistaa kaksi ryhmää. Toiset ovat varmoina, että Jeesus toimii pimeiden voimien avustuksella. Toiset taas pidättäytyvät ratkaisusta ja vaativat erillistä merkkiä taivaasta, joka osoittaisi Jeesuksen toimivan Jumalan antamin valtuuksin.

Jälkimmäisen ryhmän kanssa Jeesus ei keskustele. Näyttää siltä, että Luukas on tässä kohtaa lisännyt lähteissään itsenäisenä esiintyvän kertomuksen (vrt. Mk. 8:11–13) tähän, mutta aiheesta käyty keskustelu jää jostain syystä siivuun.

Taivaallisen merkin pyytämisen logiikkaa voi vain hämmästellä: miksei sellaista merkkiäkin voisi epäillä mustien voimien aikaansaannokseksi? Muutettavat muuttaen: kun nykyateisti vaatii todistetta Jumalan olemassaolosta, lienee vaikea keksiä sellaista taivaan merkkiä, jota ei voisi selittää jollain tavalla muuksi kuin kelvolliseksi todisteeksi.

Syytös Belsebulin voimalla toimimisesta kirvoittaa Jeesukselta ironisen huomautuksen. Syytös on älytön, koska pääpaholainen tuskin ajaisi alaisiaan demoneja ihmisestä ulos. Jos näin on kuitenkin oikeasti tapahtunut, Saatanan valtakunta on ajautunut sisällissotaan, ja se tuhoaa itse itsensä.

Sisällissodan tuhoisan lopputuloksen äärellä tekee mieli spekuloida, heijastuuko siinä muutama vuosikymmen ennen evankeliumin kirjoittamista käyty juutalaissota, jossa juutalaiskapinalliset taistelivat keskenään jopa piiritettyssä Jerusalemissa. Lauselma voi toki olla aivan yleistäkin pohdintaa.

Lopuksi Jeesus esittää vaihtoehdon sisällissota-teorialle. Jos hän kaikista epäilyistä poiketen toimii Jumalan valtuuksin, siinäkin tapauksessa Saatanan valtakunnan loppu on koittanut. Päätely perustuu siihen monoteistiseen perusvakaumukseen, että Jumala on Saatanaakin vahvempi.

Antiikin kansanmoraalin ja filosofian tapaan tässä heijastuu niin sanottu vahvemman laki. Antiikin ihminen tulkitsi yhteiskunnan hierarkkisin valtasuhtein, jossa jokaisen piti ymmärtää asemansa voiman ja vallan hierarkiassa: kenelle kunkin tuli olla kuuliainen.

Jos valtasuhteista tuli epäselvyyksiä, ne oli vahvemman lain perusteella helppo ratkaista: väkevä voi suojella itseään ja suojatettaan muilta paitsi itseään väkevämmiltä. Sama vahvemman laki pätee Jeesuksen mukaan Jumalan ja Saatanan suhteisiin. Saatana on vertauksen väkevä mies, mutta Jumala on vielä väkevämpi. ■

10.3.

ELÄMÄN LEIPÄ

4. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Jh. 6:1–15

Virret: 224: 1-3, 473 (vastausmusiikki 4-äänisenä), 59, 61, 225, 451: 1, 5

Muuta musiikkia: P. Kostiainen: Panis Dei, L. Heikkilä: Runsasta leipää (UML 100), J. Salminen: Viisi leipää kaksi kalaa (IS), P. Laaksonen: Leipää viisi ja kaloja kaksi (MuM 14), H. Kataja-Kantola: Niin kuin sade ja lumi

Johtajan taakka

ARI OINAS

Johtajan kokema vastuu on raskas kantaa. Jeesuksen kohdalla sitä lisäsi se, ettei ollut ketään, jonka kanssa jakaa sitä. Hän näki, niin kuin moni lahjakas johtaja näkee, että hänestä ollaan tekemässä johtohahmoa, jonka tehtävänä on olla kaikkien toiveiden täyttäjä. Se miten johtaja toimii näissä tilanteissa, ratkaisee sen onko hän seuraajiensa parasta ajatteleva vai omaa etuaan ajava johtaja, sillä vallanhimolle on noissa tilanteissa oiva kasvualusta.

Monilukuinen seuraajien joukko oli valmiina vaikka väkisin tekemään Jeesuksesta heidän kuninkaansa. Tuhatlukuinen kapina-armeija oli koottavissa, jos vain halua ja kunnianhimoa löytyisi! Jeesuksen suorittama ruokkimisihme ei enää jättänyt epäilystä ihmisten mieliin. He odottivat Jeesuksen seuraavaksi organisoivan heidät tehokkaaksi armeijaksi, joka ajaisi roomalaisen sotilasvallan legioonat iäksi pois Israelin ja Juudan mailta. Daavidin suvusta nousvana kuninkaana hän voittaisi ylivoimaisen Rooman maailmanvallan ja rakentaisi Salomonin tavoin uuden juutalaisen supervallan. Miten väärässä ihmiset olivat!

Ei ole siis ihme, jos Jeesus yritti koko toimintansa ajan kaikin tavoin estää tiedon leviämisen hyvistä teoistaan. Tulee mieleen pessimistinen sanonta, jonka mukaan yksikään hyvä teko ei jää tässä maailmassa rankaisematta. Kun ihmisten ruokkimisesta aiheutui vain ongelmia, se sai Jeesuksen murheelliseksi. Oli kuin itse Piru olisi jälleen työssään valmiina laittamaan maailman Jeesuksen jalkojen juureen, jos tämä vain edes kerran kumartaisi häntä. Kruunua ja rikkauksia oltiin taas kerran ojentamassa hänelle.

Ihmiset eivät ymmärtäneet, mikä Messiaan tehtävä oli! Siihen tehtävään ei kuulu edelleenkään ruokkia sen enempää kansallisia kuin monikansallisia suuruustoiveita, soti-

laallista ylivaltaa muista, yksipuolista hyvinvoinnin runsautta ja kaikenlaista ihmisten vallanhimoa. Messiaana Jeesus halusi huolehtia ihmisten tarvitsemasta hengellisestä ravinnosta ja siitä, ettei kukaan ole kenenkään niskan päällä.

Ainoa ratkaisu oli, että Jeesus antaa itsensä Elämän leipänä uhriksi ihmisille, jotka eivät sellaisesta uhrista mitään piittaa! Sen kuvana hän ruokki viidellä leivällä ja kahdella kalalla viisituhatta miestä perheineen! Leipää ja kalaa ojennettiin erottelematta kaikille kuulijoille. Valtaosa joukosta koostui juutalaisista, mutta niin suuressa joukossa oli aina myös muinaisen Filistean alueilla yhä asuvia palestiinalaisia ja sortovaltaa edustavia roomalaisia sotilaita. Kaikki he söivät yhdessä Jeesuksen tarjoamaa leipää ja kalaa.

Ihmiset eivät leivän erottelemattoman jaon merkitystä ymmärtäneet. Valtaosa kuulijoista oletti sen olevan esimakua tulevasta Jeesuksen johtamasta Israelin suurvallasta, joka polkisi armotta jalkoihinsa kaikki pakanakansat. Jeesus ymmärsi, että sorron ongelma ei kuitenkaan ratkea sillä, että sorrettu ja sortaja vaihtavat rooleja. Koston kierre ja pahuuden yltyminen ovat siitä ainoa todellinen seuraus. Kovin harva sitä tänäänkään ymmärtää.

Murheellisena Jeesus vetäytyi yksinäisyyteen. Hän ei hallinnut hallitsijaksi, joka tarjoaa ihmiskunnalle kuolemaan johtavaa leipää. Ihmiset tarjosivat sitä yllin kyllin jo toisilleen. Ihmeellistä kyllä, missään vaiheessa Jeesuksen rakkaus kieroa ihmiskuntaa kohtaan ei sammunut, vaan hän päätti rakastaa sitä loppuun asti, jos vaikka joku kääntyisi pois pahuuden ja koston tieltä. Kysyä voi, kuinka moni johtaja on tänään valmis toimimaan oikein, kun se merkitsee omien uramahdollisuuksien tietoista romuttamista ja ihmisten suosion menettämistä?

Monituhatpäisen väkijoukon ruokkimisihmeen todellista merkitystä Jeesus selitti hieman myöhemmin kuulijoilleen toteamalla: ”Minä olen elämän leipä. Teidän isänne söivät autiomaassa mannaa, ja silti he ovat kuolleet. Mutta tämä leipä tulee taivaasta, ja se, joka tätä syö, ei kuole. Minä olen tämä elävä leipä, joka on tullut taivaasta, ja se, joka syö tätä leipää, elää ikuisesti. Leipä, jonka minä annan, on minun ruumiini. Minä annan sen, että maailma saisi elää.” (Jh. 6:48–51) Myönteistä vastakaikua selitys ei tuottanut. Sen sijaan he kääntyivät johtajaansa vastaan. Meille samainen johtaja on tullut Elämän Leiväksi ja syntiemme Armahtajaksi. ■

”Sorron ongelma ei ratkea sillä, että sorrettu ja sortaja vaihtavat rooleja.”

17.3.

HERRAN PALVELIJATAR

MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 1:26–38

Virret: 72 b 1-4, Psalmikantillaatio, johon seurakunta 786, 258: 1, 4, 6, 52, 51, 180, 50: 1, 6

Muuta musiikkia: A. Tegner: Ave Maria, T. Tikka: Marian Kiitoslaulu, Ave Maria, Maria Herran piikainen (JA), Herramme äiti, Maria (yksinlauluna, JLVK)

Marian ilmestymispäivä on keidas suuren paaston aikana.

SATU SAARINEN

Marian ilmestymispäivä on keidas suuren paaston aikana. Se tuo virvoitusta paitsi sanomansa, myös valon, värin ja symbolien kautta. Kirkkotala pukeutuu hetkeksi valkoiseen, Marian kukat koristavat alttaria ja esillä voi olla päivän tekstiin liittyviä taideteoksia, ikoneita tai moderneja Maria-kuvia rukousalttareilla.

Turvallista on saarnata Marian nöyryydestä ja esikuvalisuudesta. Siitä, miten Maria ei ollut tahdoton objekti, vaan Jumalan työtoveri suostuessaan ottamaan vastaan enkelin sanoman tarkentavien kysymysten jälkeen. Mariakuvaan voi kuitenkin etsiä erilaisia näkökulmia monista traditioista, alkukirkon teksteistä ja kuvista sekä niiden tutkimuksesta. Katson kolmen kuvan kautta Marian hahmoa ja merkitystä.

Ensimmäinen on Marian ilmestys. Tämän kuuluisan kuvan varhaisin muoto löytyy Rooman katakombeista, se ajoittuu toiselle kristilliselle vuosisadalle. Ilmestysmaalauksissa on lähes aina sama muoto; Maria vastaanottaa enkelin sanoman käsi pystyyn ojennettuna, kuvaamassa hämmästyttä. Päänsä hän on usein kumartanut nöyryyden merkiksi. Taivaasta osuu Mariaan valonsäde, kuvaamassa Pyhän Hengen asettumista hänen helmaansa, eli kohtuunsa.

Toinen mielessä väikkyvä kuva on Platitera, Taivaita avarampi, Jumalanäidin ikoni. Myös tämä kuvatyyppi on jo katakombeista löydetty, ja sitä kutsutaan myös Ennustuksen Jumalanäidiksi. Siinä Maria kuvataan usein vain

ylävaltalostaan ja hänen rinnallaan on Kristus, mandorlan ympäröimänä. Mandorla on valokehä, joka kuvaa taivasta ja iankaikkisuutta sekä samalla Marian kohtua. Kristus ei siis istu Marian sylissä vaan kuin leijuu Marian rinnan päällä kädessään kirjakäärö. Siksi ikonia kutsutaan myös Kristus Immanuel ikoniksi.

Nimi viittaa kirjakääröön kätkeytyvään profetta Jesajan ennustukseen, joka on päivän Vanhan testamentin luku-kappaleena: ”Sen tähden Herra antaa itse teille merkin: neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel.” Kristus Immanuel ei siis vielä ole syntynyt Kristus, lihaksi tullut Sana, vaan lupaus ja ennustus. Siksi hän ei näytä sylilapselta.

Mariaa tervehditään 400-luvulta peräisin olevassa hymnissä: ”Iloitse, äärettömän Jumalan sija.” Siinä viitataan Marian maalliseen, rajalliseen ruumiiseen ja erityisesti hänen kohtuunsa, johon jumalallinen, ääretön on asettunut. Kulttuurihistorian professori Marja Tuomisen mukaan ”kyse on siitä khorasta, sijasta, jossa Sana muuttuu lihaksi, käsittämätön käsitettäväksi, käsitteellinen konkreettiseksi, käsin koskematon käsin kosketettavaksi, ”lähestymätön” lähestyttäväksi. --Tämän sijan kautta näkymätön Jumala lähettää itsensä kanssa yhtä olevan Logoksen ihmiseksi, näkyväksi näkyväisten keskelle.”

Kolmas kuva tulee pohjoisesta. Saamelaisilla on ollut tapana kokoontua Marianpäivän viettoon 1500-luvulta alkaen. Hetan Marianpäivien tunnus on peräisin saamelaisten käyttämästä riimusaavakalenterista, johon oli merkitty tärkeimmät kirkkopyhät. Marianpäivällä oli oma merkki. Siinä kuvataan luultavasti kevätpäivän tasaus, jonka alla on sunnuntaita tarkoittava riimu. Kuva on kuin loistava aurinko. Samalla se tuo mielikuvan niin sädekehästä, mandorlasta kuin kodan savu-aukosta avautuvasta avarasta äärettömyydestä, myös sijasta maailmojen välissä, khorasta, kohdusta?

Marianpäivä on joululuun liittyvä pyhä. Marian poika syntyy tähän maailmaan saman ahtaan tien kautta, kuin kaikki muutkin lapset. Äitinsä kohdussa hänetkin punottiin ihmeksi, suureksi ihmeeksi. Marianpäivänä kiitämme tästä sekä siitä, että Nasaretin Maria antoi itsensä Jumalan Pyhän Hengen sijaksi ja helmansa ihmisten Vapahtajan suojaksi, sylinsä taivaita avarammaksi. ■

”Sinun helmasi hän teki
istuimekseen ja Sinun povesi
avarammaksi taivasta.”

24.3.

KUNNIAN KUNINKAAN ALENNUSTIE PALMUSUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Jh. 12:12–24

Virret: 54, Psalmikantillaatio, johon seurakunta 777, 61, 77, 70, 57: 1

Muuta musiikkia: F. Schubert: Pyhä, pyhä, pyhä (UML 60), J. Crüger: Herramme Jeesus, J. Kalliwoda: Benedictus, Sanctus, P. Laaksonen: Hoosianna, laulakaa (MuM 12), Jumalani, Jumalani (JLVK)

Hän tuo mukanaan rauhan

JUHA TANSKA

Taustaa: Palmusunnuntain evankeliumin keskeinen teema sisältyy jakeeseen 15 ja seuraavaan kommenttiin jakeessa 16: ”Älä pelkää, tytär Siion, sinun kuninkaasi tulee! Hän ratsastaa nuorella aasilla.” Opetuslapset eivät vielä tuolloin ymmärtäneet tätä, mutta kun Jeesus oli kirkastettu, he muistivat, että hänestä oli näin kirjoitettu ja että hänelle myös oli tapahtunut niin.” Kreikan muistamista tarkoittavan verbin merkityskenttään sisältyy ajatus siitä, että kyse on menneen tapahtuman palauttamisesta mieleen ilman, että asia olisi varsinaisesti unohtunut. Kyse on siis aktiivisesta menneen tapahtuman uudelleen muistamisesta. Ajan yhdensuuntainen jatkumo murtuu, menneet pelastavat tapahtumat eletään läsnä olevina ja koskettavina messussa uudelleen: tänään Kristus saapuu keskellemme. Koko messua tulisi erityisesti palmusunnuntaina värittää kokemus liturgisesta ajasta, Kristuksen saapumisesta seurakunnan keskelle.

Saarnaajan oma valmistautuminen: Varaa hieman aikaa – mieluummin muutama päivä ennen saarnan varsinaista kirjoittamista – kirjoittaaksesi sisäistä sensuuriasi vailla näkyviin mielessäsi pyörivät huolet ja pelot, joko itseä, maailmaa tai läheisiä koskevat. Kirjoittamisen jälkeen lue palmusunnuntain evankeliumin keskeinen jae: ”Iloitse, tytär Siion! Riemuitse, tytär Jerusalem! Katso, kuninkaasi tulee. Vanhurskas ja voittoisa hän on, hän on nöyrä, hän ratsastaa aasilla, aasi on hänen kuninkaallinen ratsunsa.” Kuulostele rauhassa, mikä on tähän jakeeseen sisältyvä hyvä sana sinulle, kaiken sen keskellä, mistä äsken kirjoitit. Kirjoita kuulemasi muistiin, tai jos et kuullut, kirjoita se-

kin kokemus talteen. Tärkeää on avoimuus tekstin ja itsen kuuntelun äärellä.

Saarnan valmistaminen: Mitkä asiat huolestuttavat tai pelottavat seurakuntalaisiasi? Omassa seurakunnassani huolena on korkea työttömyys, viime aikoina alueellamme sattuneet järkyttävät väkivallanteot, ja monella iäkkäällä seurakuntalaisella taakkanaan oma tai läheisen sairaus. Saarnaaja voi sanoittaa jotain yhteisestä huolesta. Entä, mikä on evankeliumin hyvä sana huolten painamille seurakuntalaisille?

Palmusunnuntain Vanhan testamentin sitaatti jakeessa 15 on otettu Sakarjan kirjan jakeesta 9. Kun luet Sakarjan kirjan jakeen ja sitä ympäröivät jakeet 8 ja 10, huomaat, että Sakarjan kirjan Rauhankuningas ratsastaa maailmaan, jota raastaa levottomuus, sota ja väkivalta: maassa kulkevat sotajoukot, sotavaunut, -hevoset ja -jouset. Salli saarnassasi tuon Rauhankuninkaan saapua myös seurakuntalaistesi huolten keskelle, vaikka ne eivät olisikaan yhtä dramaattisia kuin muinoin.

Saatat huomata Sakarjan kirjan jakeita lukiessasi, että profetia pukeutuu oman aikansa kielikuviin ja käsityksiin. Sotavaunujen ja -jousten rikkomisen saattaa hyväksyä, mutta kuva sotahevosia tuhoavasta Rauhankuninkaasta puistattaa. Sodassa olleet miehet kertovat järkyttäviä tarinoita eläinten kärsimyksestä ihmisen hulluuden vuoksi. Kontekstualisoi sinäkin rohkeasti sitä, mitä Rauhankuninkaan tulo meille merkitsee, mutta samalla nöyrästi tietoisena siitä, että olemme oman aikamme ajattelutapojen rajoittamia. Keskeistä kuninkaan tulossa on kokonaisvaltaisen rauhan (*shalom* Sak. 9:10) ja toivon tuominen levottomuuden ja hädän keskelle.

Miten Kristus löytää levottomien ihmisten luo tänään? Tai miten saarnan kuulija omassa tilanteessaan löytää mukaansa siihen joukkoon, joka ottaa vastaan toivon sanoman tuojan? Palmusunnuntain evankeliumi kertoo: ”Seuraavana päivänä levisi tieto, että Jeesus oli tulossa Jerusalemiin.” (j. 12) Tässä on kyse siitä, että ihmiset kertovat toinen toisilleen, että Jeesus on tulossa. On kyse siitä, että joku kertoo ja toinen kuulee, ja sitten ihmiset yhdessä kokoontuvat vastaanottamaan. Toivo syntyy yhteisessä kohtaamisessa ja jakamisessa, tavallisten ihmisten keskinäisessä kohtaamisessa ja sitten yhteisessä Jeesuksen kohtaamisessa osana väkijoukkoa, seurakuntaa.

Saarnan päätös: Luontevasti saarnaan nivoutuu seurakuntalaisten rohkaiseminen ehtoollispöytänsä ottamaan vastaan palmusunnuntain Kristus, yhdessä toisten kanssa. ■

25.3.

JEESUS GETSEMANESSA

HILJAISEN VIIKON MA

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 22:39–62

Virret: 56, 315, 77

Muuta musiikkia: Pala hopeaa (KH)

Lohdun palasia

HANNA VANONEN

Eräs nettikeskustelija etsi vertaistukea läheisen sairastuttua vakavasti. Suru ja turhaksi tajuttu, mutta silti jatkuva pyristely luopumista vastaan olivat uuvuttaneet hänet. Vain lapset estivät häntä vaipumasta kokonaan masennukseen: ”Lapset pitivät minut arjessa ja tässä hetkessä kiinni – ilman heitä olisin käynyt jo talviunille.”

Samankaltaiset tunteet lähenevän kriisin ja luopumisen edessä heijastuvat myös hiljaisen viikon maanantain evankeliumissa. Opetuslapsilla vain ei Getsemanen puutarhasa tunnu olevan oikein mitään, mikä pitäisi heitä kiinni tässä hetkessä. ”Murheen uuvuttamina” (jae 22:45) he tekevät sen, mitä uupunut keskustelijakin kaipaa: nukahtavat. Muutenkin Jeesuksen seuralaisten toiminta tuntuu heijastelevan erilaisia, ajattoman tuttuja tapoja käyttäytyä kriisin edessä. Ei esimerkiksi tunnu vähääkään kaukaa haetulta, että voimattomuudesta väkisin kumpuava tarve tehdä jotain purkautuu aggressiiviseksi toiminnaksi. Näin käy evankeliumissa, kun miekan terä sivaltaa ylipapin korvaa (22:50). Vihan tunteet kuuluvat kriiseihin ja suruun, mutta aggressioon pakenevakin joutuu viimekädessä hyväksymään tilanteen: ei ole muuta keinoa kuin antaa tämän tapahtua (22:51).

Kieltäminen on niin ikään tunnistettava osa kriisin kohtaamista ja surun käsittelyä. Myös evankeliumissa tapahtuvaa kieltämistä (22:57–60) voisi ehkä vaihteeksi tarkastella tästä näkökulmasta: entä jos kieltämistä ei ajateltais vain petturuutena vaan myös lähenevän kriisin kohtaamisen vaiheena, haluna olla uskomatta todeksi sitä, mikä on vääjäämättä edessä? Pietarin voisi kenties ajatella kieltävän Jeesuksen paitsi oman nahkansa pelastamisen toivossa myös haluttomuudessa kohdata omia tunteitaan. Jeesuksen

hahmossa taas heijastuu kärsimyksen kohtaava ihminen, joka suuntaa hiipumassa olevan energiansa ensisijassa muiden ihmisten kannattelemiseen: huolimatta siitä, että hän yksinäisyydessään kokee suurta tuskaa (22:44), hän ennen kaikkea haluaa valmistaa läheisiään tulevaan menetykseen ja keskittyy kannustamaan heitä eteenpäin (22:46). Tässä hahmossa voi hyvin tunnistaa omaisten kuvauksia vakaavan sairauteen menehtyneistä perheenäideistä tai -isistä ja siitä, miten he oman etenevän sairautensa kanssa pyrkivät elämään.

Koko tämä tematiikka – kriisin kohtaaminen surun, uupumuksen, viiantunteiden, kieltämisen ja kannattelemisen ja hyväksymisen kautta – voi toimia saarnassa linkkinä, joka auttaa kuulijaa liittämään tekstin omaan kokemusmaailmaansa. Se myös antaa mahdollisuuden puhua laajasta, oikeastaan kolme erilaista kohtausta (22:39–46, 47–53, 54–62) sisältävästä tekstistä kokonaisuutena. Siinä kokonaisuudessa kärsimyksen läheisyys tuntuu (esim. 22:44), näkyy (esim. 22:50) ja kuuluu (esim. 22:57).

Miten hiljaisella viikolla sitten tulisi kärsimystä kohti mennä? Teksti tarjoaa keskeisimmäksi evääksi rukouksen mahdollisuutta. Jeesuksen rukouskehotuksessa (22:46: ”rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen”) kaikuivat Isä meidän -rukouksen tutut sanamuodot (vrt. Lk. 11:4: ”äläkä anna meidän joutua kiusaukseen”). Tämä yhtymäkohta ei kenties ole erityisen tarkoituksellinen, mutta luo Getsemanen puutarhan ahdistukseen lievää lohtua: rukouksen mahdollisuus on jotakin, mitä ei uhkaavimmassakaan tilanteessa oteta pois. Rukouksen mahdollisuuteen on myös yksinkertaista tarttua: tutut, ulkoa opitut sanat riittävät, mitään sen syvällisempää ei tarvita. Monella on kokemusta siitä, kuinka rukous tai muut tutut sanat luovat yhteyttä paitsi pyhään myös toisiin ihmisiin: jo lapsuudessa opittu Isä meidän -rukous tai jokin virren tai hengellisen laulun säkeistö toimii usein linkkinä esimerkiksi dementikon ja tämän omaisen välillä – ihmisten, jotka muuten ovat menettäneet otteensa toistensa maailmoista.

Luettuani muutama vuosi sitten Khaled Hosseinin kirjan Tuhat loistavaa aurinkoa olen usein palannut pohtimaan sen toisen päähenkilön, Mariamin, elämän viimeisiä hetkiä. Hosseini kuvaa tarkasti tämän kovia kokeneen, käytännössä kaiken menettäneen naisen hetket ennen kuolemaa: aivan viimeisenä hänen ajatuksissaan kaikuivat kauden ja turvalliset Koraanin säkeet, jotka hän on pienenä tyttönä oppinut. Kun mitään muuta ei enää ole, jäljelle jää vain se aineeton, jatkuvasti mukana kulkenut perintö, ulkoa opittu, ei ehkä niinkään syvällisesti pohdittu tai sisäistetty, mutta lapsuudesta asti mukana kannettu. Jotakin selaista kristillisen uskon ja kasvatuksenkin toivoisi antavan: lohdun palasen, jota kipeinkään kriisi ei voi ottaa pois. ■

26.3.

JEESUS TUTKITTAVANA

HILJAISEN VIIKON TI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 22:63–23:12

Virret: 57, 78

Muuta musiikkia: P. Simojoki: Kuule minun ääneni

Kärsimystie poliittisen realistin silmin

NIKO HUTTUNEN

Kellekään tuskin on jäänyt epäselväksi, että hiljaisen viikon tekstit seuraavat kärsimyshistorian tapahtumia. Sen sijaan joltain on voinut jäädä huomaamatta, että tänä vuonna tekstit seuraavat johdonmukaisesti Luukkaan kertomusta.

Mielessämme on usein kooste eri evankeliumien kuvauksista. Mielenkiintoinen ja tuore näkökulma tämän viikon teksteihin voisikin aueta sitä kautta, että kiinnitetään huomio juuri Luukkaan evankeliumin erityispainotuksiin.

Koska voidaan olettaa Luukkaan tunteneen Markuksen kertomuksen, juuri vertailu Markuksen kanssa on avainasemassa. Tietysti muihinkin evankeliumeihin voi verrata. Jos käsillä sattuu olemaan synopsis, se on oiva apuneuvo.

Tämän päivän tekstin alussa pistää silmään, että kohtauksen järjestys evankeliumeissa on erilainen. Päivän teksti alkaa pahoinpitelykohtauksella, joka Markuksella on vasta Suuren neuvoston toimittaman kuulustelun jälkeen.

Pahoinpitelykohtauksen sijoittelu luo kontrastin Pietarin itkun kanssa. Edellisen päivän teksti on jättänyt kuulijat tilanteeseen, jossa Jeesus katsoo hänet kieltänyttä Pietaria. Aiemmin rohkeuttaan vakuuttaneelta Pietarilta vierivät vain pelkurin kyneleet, kun Jeesusta hakataan. Pietarin suuruusarhaisuus haaksirikkoutuu järkyttävällä tavalla.

Luukas on laajentanut pahoinpitelykohtausta. Kohtaus, jossa Pilatuksen sotilaat pahoinpitelevät ja pilkkaavat Jeesusta ei Luukkaalla ole lainkaan. Sen materiaalia esiintyy kuitenkin osin tässä pahoinpitelyssä, osin Herodeksen ja hänen sotilaidensa pilkassa. Vain Luukas kertoo Herodeksen liittyvästä episodista.

Jo näistä muutoksista näkyy Luukkaan kaksoisteoksissa monin paikoin esiin tuleva poliittinen realismi. Teksti on kirjoitettu Herodeksen menetettyä valtansa Galileassa ja Suuren neuvoston siirryttyä juutalaissodan jälkeen historiaan. Poliittisista tekijöistä oli jäljellä vain Rooma.

Kysymys on kiusallisesta muistosta: Jeesus oli teloitettu kapinallisena. Miten tällainen Vapahtaja esitetään niin, ettei se ole ristiriidassa imperiumin kanssa? On syytä panna merkkilehti, että Luukkaan malli poliittisesta sopeutumisesta oli tulevaisuuden tie. Reilut 200 vuotta evankeliumin kirjoittamisen jälkeen itse Rooman keisari tunnusti tämän kapinallisena teloitettun miehen Vapahtajaksi.

Kärsimyshistoriassa Luukas vahvistaa kadonneiden mahtien syyllisyyttä Jeesuksen kuolemaan samalla, kun keventää roomalaisten roolia. Tiettyä huippua roomalaisten puhtaaksi pesemisessä edustaa Pietarin evankeliumi, jossa ristiinnaulitseminen pannaan suurin sanoin Herodeksen piikkiin.

Luukas on kuitenkin liian realisti edetäkseen Pietarin evankeliumin suuntaan. Luukkaalla Herodes onnistuu Jeesusta pilkkaamalla luomaan ystävyssuhteen Pilatukseen, joka lopulta langettaa tuomion. Vaikka tarkkaavainen lukija huomaa, ettei ristiinnaulitsijoita nimetä roomalaisiksi, tämä on vain Luukkaan häveliäisyyttä – hän ei halua sanoa sitä, mitä ei voi kieltääkään.

Suuren neuvoston rooli on ratkaiseva, kuten kaikissa evankeliumeissa. Juuri se haluaa raivata Jeesuksen tieltä. Luukkaan versio Suuren neuvoston kuulustelusta on huomattavasti lyhyempi kuin Markuksella aivan kuin korostatakseen, että kuulustelu on pelkkä muodollisuus.

Kohtauksen ydinsanat – joita ei ole Markuksella – ovat kuin suomalaisen iskelmän valitus ihmisten kohtaamattomuudesta: ”Jos sen teille sanon, te ette usko. Ja jos jotakin kysyn, te ette vastaa.” Yhdentekevää, mitä puhutaan.

Suuri neuvosto kuulustelee vain kunnes löytää edes mahdollisuuden tuomita. Jeesuksen aforistinen vastaus ”Itsepä te niin sanotte” tulkitaan oitis raskauttavalla tavalla. Hänet toimitetaan Pilatukselle ja nyt esitetään toisia, valheellisia syytteitä.

Myös Pilatus saa aforistisen vastauksen, mutta toisin kuin Suuri neuvosto, hän ei tee siitä raskauttavia johtopäätöksiä. Realistina Luukas ei kuitenkaan voi kieltää hänenkään vastuutaan. Herodeksen pilailu tekee myös Pilatukseen vaikutuksen, ja Apostolien teoissa Luukas sanoo suoraan, että nämä kaksi liittoutuivat Jeesusta vastaan.

Luukas tasapainoilee kristillisen uskon ja poliittisen realismin välillä. ■

27.3.

JEESUS TUOMITAAN

HILJAISEN VIIKON KE

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 23:13–31

Virret: 58, 79, 66

Muuta musiikkia: J. Berthier: Me yössä kuljemme (UML 43), L. Johansson, J. Löytty: Oi suruton (sov. S. Rissanen (Bartling))

Hiljaisuuden voimalla

SATU SAARINEN

Hiljaisen viikon iltajumalanpalveluksia vietetään eri puolilla Suomea erilaisten perinteiden mukaan. Toisaalla Kristuksen kärsimyksen askelissa kuljetaan eri evankelistojen mukaan läpikäyden koko kärsimyshistoria tai seuraten hiljaisen viikon arkipäivien tekstejä.

Monissa seurakunnissa iltajumalanpalveluksia toteutetaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Omasta seurakunnasta on kokemusta niin pääsiäisnäytelmän, bibliodraaman, Ristin tien ”pysäkkien” kuin hiljaisten tuohuspolkujen ja rukouslaulujen kautta toteutettujen hiljaisen viikon iltajumalanpalvelusten toteuttamisesta. Kahtena viime vuonna olemme menneet perinteisten ahtitekstien ehdoilla. Tänä vuonna palaamme evankeliumikirjan päiväkohtaiseen aineistoon ja aiomme yhdessä resonoivan rukouslaulun ryhmän kanssa toteuttaa illat.

Vaikka piinaviikon tapahtumat ovat tutut, eikä joka kerta mietitytäkin: Entä jos? Entä jos Pilatus olisi pitänyt päänsä. Miten kaikki olisi mennyt? Keskiviikon aiheena on Jeesuksen tuomio. Hänen tuomionsa myötä tuomionsa saa myös Pilatus – joutuuhan hän syypääksi viattoman miehen verenvuodatukseseen. Pilatusta ei varmasti lohduta tuossa hetkessä, eikä lohduttanut myöhemmin se, että hän oli yhtenä ihmisenä osassaan Jumalan pelastussuunnitelmassa.

Mutta tuossa hetkessä ei pelastusta vielä näy, päinvastoin, edessä on tuskien taival, via dolorosa. Via dolorosalla Jeesus sai myötätuntoa ihmisiltä, jotka itkivät hänen vuokseen. He itkivät varmasti myös itsensä vuoksi. Jeesus sai myös apua ristinsä kantamiseen Simon Kyreneläiseltä, joka pakotettiin tehtävään.

Jos kirkkotila antaa myöten, puheen sijasta voisi tässä il-

lassa (ja muissakin hiljaisen viikon illoissa) olla meditatiivinen kehollinen rukous, vaikkapa kulkueena tai ringissä liikehtien. Kulkue voi kiertää kirkossa vaikka alttarin ympäri alkaen ja päättyen rinkimuodostelmaan. Askeleen on hyvä olla hidas ja rauhallinen, vaikka vain jalka toisen eteen kävellen. Toinen vaihtoehto on niin sanottu lucia-askel, jossa vuorotellen astutaan eteenpäin astuneen jalan viereen, ja näin kuljetaan hitaasti eteenpäin, via dolorosalla.

Askeleella ei ole niin suurta merkitystä kuin käsiotteella. Oma oikea käsi on edellä kulkevan vasemmalla olkapäällä. Oma vasen käsi on rintaa vasten nyrkkiin puristuneena. Katse on edellä kulkevan jaloissa, pää siis kumartuneena.

Musiikiksi sopii esimerkiksi ”Käy yrttitarhasta polku” tai klassinen musiikki. Olennaista on, että musiikki on tarpeeksi pitkä, mielellään noin kahdeksan minuuttia. Sinä aikana hitaasti kulkien rukoushiljaisuus ehtii laskeutua kehoon, mieleen ja sieluun.

Ote kertoo väkevää symboliikkaa: Jeesuksen askelissa kuljemme kukin omaa tietämme, omine taakkoinemme. Kädessämme puristamme tuskaamme, suruamme, ikäväämme. Mutta emme kulje yksin; omalla kädelläni tuen edellä kulkevaa ja tunnen takanani kulkevan käden lämmön olkapäälläni. Olen jollekulle tänä iltana Simon Kyreneläinen, joku on minulle hän. Yhteinen rytmi kuljettaa meitä.

Yhdessä liitymme keskiaikaiseen pyhiinvaeltajien hiljaisen viikon tanssitraditioon; Kristuksen kärsimystietä imitoiden kuljemme kohti ristiä ja lopulta kohti pääsiäisaamun kirkkautta. Kun laskeudumme hiljaisuuteen myös kehojemme kautta, saamme ja joudumme kohtaamaan ne äänet, jotka sisimmästämme huutavat lujemmin. Ovatko ne tuomitsevia ääniä, vaativia ääniä? Vai kuulemmeko niissä äänissä levollisen muistutuksen: sinun puolestasi annettu, sinun puolestasi vuodatettu. Hiljaisuuden voima puhuu lujemmin, kuin huodon voima.

Meditaatiotekstiksi kyseiseen iltaan sopii Martti Lindqvistin ajatus:

”Kaikki inhimillinen elämä perustuu vuorovaikutukseen. Syntyessä tarvitaan lapsenpäästäjä, eikä kukaan kävele hautaansa omin voimin. Siinä välissä on ihmisen kokoinen elämä, joka kaikessa hyvydessään ja pahuudessaan punoutuu kuin kirjava kangas monien ihmisten yhteistyönä.

Minuus toteutuu loputtomana auttamisen ja saamisen rytminä.” ■

28.3.

PYHÄ EHTOOLLINEN

KIIRASTORSTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 22:14–22

Virret: 222, 228, 473, 77: 1-2

Muuta musiikkia: J. Haapasalo: Jumalan leipä on se (Kiirastorstin psalmi), Herran pöytään meitä kutsutaan, RVK 396 (sov. Yli-Annala, YK 128), W. Byrd: O Sacrum Convivium, virsi 552 (sov. A. Öhrwall), M. Grancino: Agnus Dei (1977 Propriusförlag, Stockholm, Sweden)

Rakkaudesta meihin

ARI OINAS

Kiirastorstin tapahtumaketju on voimakas Jeesuksen rakkauden kuvaus. Tapahtumissa kuvastuu kirkkaana kristinuskon ytimenä oleva synnin, Kristuksen ristinkuoleman ja Jumalan rakkauden yhteenkuuluvuus. Ehtoollisaterialle kokoontuneita opetuslapsia ajatellessani ajattelen myös niitä vaikeuksia, joita ensimmäiset kristityt kokivat ehtoollisten yhteydessä. Alussa jumalanpalvelukset olivat iltaisin ihmisten kodeissa pimeään laskeuduttua kyliin ja kaupunkeihin. Valtaosa kiiruhti töistä suoraan kokoontumispaikkoihin. Pienen varakkaan ja etuoikeutetun keski- ja yläluokan edustajat olivat vapautuneet velvoitteistaan aikaisemmin. He olivat käyneet kotona vaihtamassa vaatteita ja tuoneet ruokaa ja juomaa mukaan juhlaan. Alussa ”nyyttikestit” menivät hyvin, kuten Apostolien teoissakin todetaan: ”Seurakunta kuunteli ja noudatti uskollisesti apostolien opetusta. Uskovat elivät keskinäisessä yhteydessä, mursivat yhdessä leipää ja rukoilivat.”

Aikaa myöten tilanne sai etuoikeutetun joukon ärtymään, koska heidän tuomat nyyttikestiaineet aina vain jaettiin tasan jumalanpalvelusväen kesken. Ehtoollista vietettiin vielä tuolloin osana illan yhteistä ruokailua. Lopputulos oli muun muassa Korintissa, että varakas väki ei enää jakanut tuomistaan ruokatarvikkeista työläisväestön jäsenille, joille ei ollut sen enempää mahdollista kuin varakkaan tuoda mukanaan ruokia seurakunnan juhliin. Varakkaat alkoivat myös istua erillään muusta väestä omissa pöydissään. Lopputulos oli se, että osalla jumalanpalvelusväestä vatsa kurni, kun osa samalla söi ja joi itsensä kylläisiksi. Asiaan ei puututtu, koska kyseessä oleva etuoikeutettu joukko oli se, joka tarjosi tilat ja todennäköisesti istui myös päättämässä asioista sen ajan kirkkoneuvostoissa. Vasta

kun Paavali puuttui asiaan, alkoi paluu entiseen tai oikeastaan päädyttiin kompromissiin, jossa ehtoollinen irrotettiin ruokailusta.

Onko käsittämätöntä ajatella, että seurakuntalaisten solidarisuus murentui sillä tavalla? Totta puhuen, niinhän mekin toimisimme kokiessamme, että muut elävät jatkuvasti siivellämme. Kauas oli unohtunut Jeesuksen opetus lähimmäisenrakkaudesta, joka katsoo enemmän muiden tarpeisiin kuin omiinsa.

Yhteinen ateria on yhä monissa maailman kulttuureissa tärkeässä osassa. Samalla kun on aterioita, joilla erotellaan juhlaväki arvoasetelmiin istumajärjestysten tai ruokalajien muodossa, on myös aterioita, joilla erottelua ei ilmene. Sellainen mitä suurimmassa määrin on myös Jeesuksen asettama ehtoollisateria, kun sitä oikein vietetään. Se on paikka, jossa yhteiskunnan eri kerrosten edustajat, sukupolvet ja rodut ovat yhtä kaikki Jumalan rakastamia lapsia. Kun siis polvistut vastaanottamaan Kristuksen ruumiin ja veren pelastukseksi niin muista, että myös vierelläsi polvistuvat, keitä ovatkin, ovat kaikki Jumalan rakastamia ihmisiä, joiden synnit ovat poispyyhityt. Kuka sinä olet mielessäsi vieruskavereitasi arvostelemaan, jos ei Jumalakaan heitä arvostele?

Pieni ehdotus tähän loppuun. Saarnan sijasta voidaan kiirastorstin ilta- tai yömessussa joskus lukea kiirastorstin ahtiteksti, joka on synteisi neljän evankeliumin rikkaasta sisällöstä. Teksti voidaan lukea osissa tauotettuna sopivalla meditatiivisella instrumentaalimusiikilla, jonka aikana kuuliija voi rauhassa pysähtyä kiirastorstin tapahtumien äärellä. Rippi voidaan tällöin sijoittaa myös saarnan jälkeen ennen ehtoollista.

Jumalanpalveluksen lopussa, ennen Herran siunausta voit lyhyesti kertoa, kuinka yhteisen ehtoollisen jälkeen Jeesus seuraajineen lähti Öljymäelle, jossa Jeesus vangittiin ja kaikki opetuslapset hylkäsivät hänet. Juuri kiirastorstai näytti todeksi Jeesuksen järkkymättömän rakkauden syntisiä kohtaan. Sitä ei sammuttanut edes se, että illan päätteeksi kaikki pakenivat jättäen Jeesuksen yksin.

Tämän jälkeen alttari riisutaan ja puetaan mustaan hiljaisuuden vallitessa. Alttari, jota koristavat enää verenvuonaiset ruusut ja piikkikruunu johdattavat kirkkokansan kolme päivää kestäväan suruaikaan. Visuaalisena kokeumuksena se on monille hyvin puhutteleva Jumalan rakkauden ilmaisu. Ennen kotiin lähettämistä kirkkoväen kanssa voidaan yhdessä lausua Herran siunaus me-muodossa. ■

29.3.

JUMALAN KARITSA

PITKÄPERJANTAI

Liturginen väri: musta

Lk. 23:32–46

Virret: 61 (kaikulauluna), 63: 1-4, 78, 63: 6

Muuta musiikkia: Trad.: Were You there? (sov. M. Makaroff, S1038), K. Chydenius: Stabat mater (S919), Siionin virsi 265 (VV 11)

Kaksi kuvaa Kristuksesta

JUHA TANSKA

Diptyykki on maalaus, joka koostuu kahdesta taulusta. Osat on liitetty toisiinsa saranoilla. Pitkäperjantain saarna seuraavassa rakentuu diptyykin muotoon, jonka saarnaaja maalaa kuuliijoilleen sanoillaan. Maalauksen ensimmäinen taulu kuvaa Jeesuksen kunniaa kirkastusvuorella (Lk. 9:28–36), maalauksen toinen taulu kuvaa hänen häpeäänsä Golgatan mäellä (Lk. 23:32–46). Saarnaaja pääsee helpoimmin valmistelevaan maalaustaan asettamalla tekstit rinnakkain ja tutkimalla niitä levollisesti ennen omaan maalausurakaansa ryhtymistä. Seuraaviin kappaleisiin olen koonnut joitakin yksityiskohtia, joihin maalari voi kiinnittää huomiotaan.

Esitystavassa kannattaa pyrkiä levollisuuteen, tarkkoihin aistihavaintoihin ja ehkä myös muiden aistien käyttöön kuin pelkän katseen välittämiin. Niin kuin kertoisit näkemästäsi ystävällesi.

1. Molemmissa kertomuksissa on kyse korkeasta paikasta (9:28; 23:33).
2. Jeesus keskustelee kahden miehen kanssa, kirkastusvuorella Mooseksen ja Elian, Golgatalla kahden rikollisen kanssa (9:30–31; 23:37–43).
3. Jeesus rukoilee. Kirkastusvuorella hänen vaatteen muuttuvat rukouksen aikana sädehtivän valkoisiksi. Golgatalla hän rukoilee teloittajilleen armoa ja hänen vaatteistaan heitetään arpaa (9:29; 23:34).
4. Silminnäkijät eivät ymmärrä, mistä on kyse. Pietari ehdottaa tapahtumien hämmentämänä majojen rakentamista. Ristin ympärillä seisovat ivaavat Jeesusta hänen kärsimyksessään (9:33; 23:35–37).
5. Tapahtumapaikka pimenee. Kirkastusvuorella paikan varjoa pilvi, Golgatan tapahtumien aikaan keskipäivällä

taivas pimenee (9:34; 23:44).

6. Kirkastusvuorella Jumala tunnustaa poikansa. Golgatalla Jeesus puhuu Jumalalle ja jättää henkensä Isänsä käsiin (9:35; 23:46).

Diptyykin saranat voi nähdä vaikkapa jakeiden 9:31 ja 23:33 välillä, joissa molemmissa on puhe Jeesuksen kärsimisestä sekä lopun hiljaisuudessa jakeissa 9:36 ja 23:46.

Kumpikin evankeliumikatkelma päättyy hiljaisuuteen: ”Äänen vaiettua opetuslapset näkivät Jeesuksen olevan yksin. He pysyivät vaiti kaikesta kokemastaan eivätkä vielä silloin kertoneet siitä kenellekään.” (9:36) Golgatan hiljaisuus on kuoleman hiljaisuutta: ”Ja Jeesus huusi kovalla äänellä: ’Isä, sinun käsiisi minä uskon henkeni.’ Tämän sanottuaan hän henkäisi viimeisen kerran.” (23:46)

Ensimmäisessä maalauksessa Jumalan teot ilmenevät taivaallisena kirkkautena. Toisessa maalauksessa hänen läsnäolonsa kätkeytyy Jeesuksen kärsimykseen ja häpeään.

Onko niin, että Jumalan heikkous ja murtuneisuus on tässä elämässä ilmeistä koko maailmalle? Eivätkö tiedotusvälineet julista joka päivä kärsimysuutisten välityksellä sitä, että Jumala on joko voimaton tai sitten häntä ei ole. Ja silloin kun ihmiset ovat voimaa ja menestystä puhkuu, en pyrkineet todistamaan Jumalan voimasta maailmassa, lähellä on usein jo lankeemus.

Jumalan voima tässä elämässä puolestaan näyttää usein pukeutuvan haurauteen, siihen, mikä on ei-julkista, mikä on jaettavissa vain lähimpien kanssa. Kirkastusvuorella on pieni joukko, joka saa nähdä todellisuuden syvemmän ulottuvuuden, kun Golgatan häpeää todistaa ”koko maailma”.

Muistatko omasta elämästäsi tilanteita, joissa aavistelet Jumalan läsnäolon ja avun heikkoudessasi tai häpeässäsi, mutta tuo apu on niin salattua, henkilökohtaista, ettei sitä voi julistaa maailmassa. Tiedät sen vain itse tai jaat vain kaikkein lähimpiesi kanssa.

Pitkäperjantain taulussa katselemme kärsimyksessä murtuvaa Jumalaa. Tämän maailman mielettömyys kätkee hetkeksi kirkkauden maailman kokonaan. Pimeys peittää maan. Saarnaajan ei ole syytä selittää elämän pimeää puolta pois. Kirkosta poistuu hiljainen kansa. ■

”Muistatko omasta elämästäsi tilanteita, joissa aavistelet Jumalan läsnäolon ja avun heikkoudessasi tai häpeässäsi?”

30.3.

JEESUS HAUDASSA HILJAINEN LAUNTAI

Liturginen väri: musta

Mt. 27:62–66

Virret: 69, 72 b, 244

Muuta musiikkia: A. Belhu: Voi hänen rakkauttaan
(sov. P. Laaksonen), Trad. Oi suruton (JLAV)

Varmistelua

HANNA VANONEN

Hiljaisen lauantain evankeliumi on täynnä varmistelua – kahdella tasolla. Kertomuksen tasolla varmistelijoita ja vakuuttelijoita ovat ylipapit: ristiinnaulitsemista todistettuaan (jao 27:41) he pyrkivät yhdessä fariseusten kanssa eliminoimaan kaikki mahdolliset selitykset, joilla Jeesuksen kuoleman voisi saada näytämään muulta kuin epäonnistumiselta. He kaivelevat muistilokeroistaan pienimmätkin yksityiskohdat ”villitsijän” (27:63) puheista ja pohtivat niiden mahdollisia jälkiseurauksia. Entä jos oppilaat varastaisivat ruumiin ja alkaisivat levitellä ylösnousemuspuheita? Tämän torjumiseksi he hetimiten hakeutuvat kaikkia osapuolia miellyttämään pyrkivän Pilatuksen (24:27, 24:58, 24:65) pakeile ja saavat luvan ”varmistaa hauta”.

Kuten kertomuksen eteneminen seuraavassa luvussa osoittaa, varmistelu ei kuitenkaan johda toivottuun lopputulokseen. Matteus näyttääkin kehittyvän ylipappien varmistelusta ennen kaikkea sujuvaa satiiria. Uljaasti esiin marssitetut, haudanryöstäjien kohtaamiseen valmenneet vartijat eivät voi ylösnousemustapahtumalle mitään. Heidän on vain tyydyttävä vapisemaan pelosta ja kaatumaan maahan kuin kuolleet (28:4). Tätä dramaattista ja jossain määrin huvittavaakin ennen-jälkeen-kontrastia käytettiin esimerkiksi keskiaikaisissa pääsiäisnäytelmissä, jotka usein alkoivat nimenomaan ylipappien ja fariseusten sekä Pilatuksen välisellä sananvaihdolla. Enemmän kuin vartiioihin varsinaisen satiirinen piikki osuu kuitenkin ylipappeihin. Ylösnousemuksen tapahtuttua heidän varmistelunsa joutuu naurettavaan valoon ja he joutuvat turvautumaan siihen, mistä olisivat halunneet opetuslapsia syyttää: sepittämiseen. Heillä ei ole muuta keinoa kuin alentua lahjomaan vartijat levittämään tarinaa, jonka liikkeellelähdon he vielä

hetki sitten yrittivät mitä kiivaimmin estää: ”Sanokaa, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä, kun te nukuitte, ja varastivat hänet.” (28:13)

Kertomuksen satiiriset piirteet esiin nostamalla voi parhaimmillaan päästä tuottamaan omaleimaista hengellistä puhetta: ironia on harvemmin saarnoissa viljelty laji. Toki satiirissa tyyllilajina on omat sudenkuoppansa – etenkin hiljaisen lauantain kaltaisena päivänä, jolloin voi perustellusti ajatella, että ravisteluun tai nauruhermojen kutkutteluun ei ole aihetta. Mutta: jos evankelista uskaltaa sijoittaa satiirisia elementtejä ristiinnaulitsemis- ja ylösnousemuskohtauksen väliin, miksi emme mekin? Syytä on kuitenkin ottaa huomioon, että varmistelua ja vakuuttelua on kertomuksessa toisellakin tasolla – myös evankelista varmistelee.

Läpi evankeliumin loppulukujen 26–28 Matteus pyrkii ennakoimaan jokaisen lukijalleen mieleen tulevan kysymyksen ja reagoimaan siihen jo ennalta: Eikö ylösnousemuskertomus olisi ollut ihan yksinkertaista lavastaa? – Kyllä toki, mutta haudallahan oli vartio, katso vaikka 27:66. No mutta entä jos vartijat nukahtivat? – Onhan se mahdollista, mutta tosiasiaa heidät lahjottiin sanomaan niin, katso vaikka 28:12. Kysymyksiä ja Matteuksen vastauksia ja varmistelua löytyisi vielä paljon lisää, jos Matteuksen loppulukuja luettaisiin kokonaisuutena. Satiiristaan huolimatta Matteus siis osoittautuu itsekin jonkinasteiseksi varmistelijaksi.

Vastaavanlaisia varmistelua esittävä saarnaaja voisi tänä aikana hyvinkin itse joutua satiirin kohteeksi, sillä varmistelu ja vakuuttelu eivät välttämättä juuri vetoa nykyaikaiseen ihmiseen. Evankeliumia kannattaa silti lähestyä varmistelun näkökulmasta: se tarjoaa oivan mahdollisuuden pohtia varmistelun ja vakuuttelun problematiikkaa. Toisaalta kristityn tehtävä on nimenomaan vakuuttaminen: hän saa vakuuttaa ja vakuuttua siitä, että toivon mahdollisuus on kätketty jopa siihen hetkeen, jolloin kaikki on mennyttä, jolloin ei ole enää muuta kuin synkkänä kohoava kiivi kuoleman pimeyttä hohkaavan haudan suulla. Samaan aikaan on kuitenkin heittäydyttävä siihen luottamukseen, että vakuuttelu ja varmistelu ovat pohjimmiltaan Jumalalle vieraita: viime kädessä Häntä ei voi tavoittaa vakuuttelemalla ja varmistelemalla, vaan hänen valtakuntansa murtautuu esiin sineteistä, vartiioista ja varmistuksista piittaamatta. Tämän kanssa painiskelee mitä ilmeisimmin jo Matteus – satiirisoiden ylipappien varmistelua, mutta pyrkien samalla huolellisesti varmistamaan ja vakuuttamaan lukijansa ylösnousemuksen todellisuudesta. ■

31.3.

KRISTUS ON YLÖSNOUSSUT!

PÄÄSIÄISPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 24:1–12

Virret: 84, 92, 90, 105, 88, 85: 1, 6

Muuta musiikkia: Pasuunakvartetille, E. Ewazen: Myths and legends osa II, J. Haydn: Luominen, L. Beethoven: Equale. Muuta: Aetas carmen (Pc) Tämä on se päivä (JLVK), Aika tulee ja aika on jo (UML 68)

Ruumiillisuutta ja tasa-arvoa

NIKO HUTTUNEN

Pääsiäinen on kiistatta kristikunnan suurin juhla. Se jopa määrää jokaviikkaisen pyhän paikan. Vaikka joulukuusi voi monen rivisuomalaisen silmin näyttää yhtä isolta tai jopa merkittävämmältä juhlaa, paapin tuskin sopii ajatella niin.

Emeritusprofessori Lars Aejmelaeuksen aikoinaan lanseeraaman kauniin vertauksen mukaan pääsiäinen on aurinko, jolta saamaansa lainavaloa joulu heijastelee. Vertaus ilmentää samalla kertaa *teologisen ja historiallisen* totuuden. Vain pääsiäisen tähden kerrotaan joulun tapahtumista. Varhaisin evankelista Markus ei puhu mitään joulusta, vain pääsiäisestä.

Tyhjä hauta todistaa *ruumiin* ylösnousemuksesta. Ajatus ruumiillisesta ylösnousemuksesta on juutalaista perua. Kun kreikkalaiset lähtivät usein – ja vaikutusvaltainen Platon erityisesti – siitä, että kuolemassa sielu erosi ruumiista, seemiläinen ajattelu lähti siitä, ettei tosi-ihmisyyttä toteudu ilman ruumista.

Ruumiiton olemassaolo tuonelassa on Vanhan testamentin mukaan vain varjomaista, kuten esimerkiksi synkkä psalmi 88 osoittaa. Pelastus kuoleman vallasta ei tällaisessa ihmiskäsityksessä voinut tarkoittaa Elysionin niittyä, jossa viisaiden sielut Platonin mukaan elävät onnellisina. Onnellisuus vaatii *ruumiin* ylösnousemuksen. Pääsiäinen on kokonaisvaltaisen, fyysis-psykkisen ihmisen juhla.

Fyysisyys heikkeni juutalaisuudessakin, joka Aleksanteri Suuren ajoista alkaen kohtasi kreikkalaisen ajattelutavan. Sama näkyy Paavalilla 1. Korinttilaiskirjeen luvussa 15, jonka alku on pääsiäisen toisena lukukappaleena. Paa-

vali korostaa, että ylösnousemusruumis on erilainen kuin nykyinen ruumiimme. Henkistävästä suunnasta todistaa erikoinen käsite ”henkiruumis”.

Ylösnousemusruumiin erikoisuudet näkyvät myös Luukkaan kertomuksessa. Yhtäältä on selvää, että Jeesuksen maallinen ruumis ei jäänyt hautaan. Toisaalta – niin kuin kertomuksen jatko osoittaa – Jeesusta eivät sitoneet ruumiillisuutta koskevat luonnolliset rajoitteet. Ylösnousemusruumis kuvataan siis jonakin, joka on *sui generis* – vaapaasti suomennettuna: aivan oma juttunsa.

Ylösnousemuksen historiallisuutta on harvemmin kirjallisissa keskusteluissa kyseenalaistettu. Tästä sitä on kenties suojellut sen kiistaton teologinen merkitys, mutta periaatteessa kysymys voidaan asettaa tämänkin kertomuksen kohdalla. Seikkaperäisiä analyyseja haluava voi kääntyä Aejmelaeuksen kolmiosaisen tutkimuksen *Jeesuksen ylösnousemus* puoleen.

Tapahtuman historiallisuutta voidaan epäillä esimerkiksi sillä perusteella, että Paavali, varhaisin meille säilynyt ylösnousemuksen todistaja, ei sanallakaan mainitse tyhjää haudasta vaan ainoastaan ilmestyksistä, niin kuin toisesta lukukappaleestakin voidaan nähdä. Historiallisuuden puolesta voidaan toisaalta esittää se havainto, etteivät naiset olleet antiikin maailmassa parhaita mahdollisia ylösnousemuksen todistajia – kuka olisi sepittänyt tällaiset todistajat?

Todistajaongelma näkyy jo evankeliumitraditiossa: Markuksen mukaan tyhjän haudan näkivät vain naiset, mutta Luukkaan mukaan Pietari käy vielä tarkastamassa sen – tosin siitä kertova jae 12 on tekstikriittisesti aavistuksen epävarma.

Historiallisuuskysymyksen ohella voi pohtia sitä, mikä merkitys ja mielekkäisyys tällaiseen erikoiseen tapahtumaan uskomisella on. Joskus ateistiltakin voi oppia. Ranskalainen filosofi Alain Badiou on kirjoittanut aiheesta kirjassaan *Apostoli Paavali*. Jos ymmärsin oikein – Badiou on ranskalaisen epäselvä ajattelijana – hän näkee ylösnousemuksessa kuoleman tasa-arvoistamisen ihmisten uuden elämän: ei ole miestä eikä naista, ei kreikkalaista eikä juutalaista, ei orjaa eikä vapaata.

Badiou näkee Jeesuksen ylösnousemuksessa niin suuren arvon, että hänen samanaikainen vähättelynsä ylösnousemustarusta tuntuu merkityksensä kadottaneelta ateistiligturalta. Filosofia seurannut tuttavani väitti, että läheneminen uskontoon on vain viime aikoina jatkunut. Näinkin päin voi ylösnousemuksen äärelle päätyä.

Moitteet ruumiillisuuden ja tasa-arvon kieltävästä kristinuskosta ovat perusteita vailla, jos asiaa katsotaan pääsiäisen vinkkelistä – niin kuin kirkossa kai pitäisi. ■

1.4.

YLÖSNOUSSEEN KOHTAAMINEN

2. PÄÄSIÄISPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 24:13–35

Virret: 89: 1-3, 727: 1, 3, 4, 101, 199, 99, 94

Muuta musiikkia: Kristus noussut jo kuolleista on (JLVK)

Elämän tiellä

ARI OINAS

”Missä ihminen kulkeekin, Herra näkee hänet ja tarkkaa hänen askeleitaan.” (Sananl. 5:21) Kleopas-
ken ja hänen toverinsa askeleet pölyttivät maata
heidän jäljessään, kun vieras matkamies liittyi hil-
jakseen heidän seuraansa.

Tapa, jolla Jeesus lähestyi kahta melko tuntematonta
opetuslasta, on hengästyttävä. Tekemättä numeroa itses-
tään hän muina miehinä kysyi uteliaan ystävällisesti: ”Mis-
tä te oikein keskustellette, matkamiehet?”

Kärsivällisesti itse Jumala kävi kahta matkamiestä opet-
tamaan. Suuri osa opetuksen sisällöstä oli sellaista, jota oli
opetettu heille aiemminkin, mutta asioiden kertaaminen ei
näyttänyt Jeesusta haittaavan. Hänellä riitti sekä aikaa että
rakkautta. Hän opetti heitä tuntikausien ajan heidän siinä
kävellessä ja vietti vieläpä koko illan heidän kanssaan syö-
den, opettaen ja vastaten kysymyksiin, kunnes heidän sil-
mänsä aukenivat ja he tunsivat hänet.

Samoin Jumala oli lähestynyt jo aiemmin haudalla käy-
neitä naisia, ja samoin hän lähestyi myöhemmin myös mui-
ta opetuslapsiaan, osoittaen sekä tilannetajua että rakkaut-
ta. Samoin hän lähestyy yhä ihmisiä, rakastavan opettajan
tavoin, jolla riittää kärsivällisyyttä. Hän iloitsee pienistäkin
edistysaskeleista elämässämme, myöteläen ne meidän
kanssamme. Ehkä juuri tästä syystä ylösnousemuskerto-
mukset vaikuttavat niin unenomaisilta. Ehkä siitä syystä
monien on vaikea ottaa niitä todesta.

Jumala on jotain muuta kuin me kuvittelemme. Hän ei
vastaa kuvitelmiemme siitä, millainen on ehdoton auktori-
teetti, jonka sana on laki viimeistä piirtoaan myöten. Silti
sekään kuva ei ole väärä. Jumala on myös sitä, mutta hänen
toimintatapansa ovat toiset kuin meidän olisi Hänen ase-
massaan. Jeesuksen lempeää asennetta hapuilevaa syntistä

kohtaan ei kukaan ole ansainnut. Hän vain on sellainen!
Sellaisena hän myös minut kohtasi. Hänen lempeytensä ja
rakkautensa voitti minut puolelleen. Ei mikään muu.

Pääsiäistä edeltävä pitkäperjantai ja lankalauantai näyt-
tivät pimeyden valtojen, synnin, voitolta. Vasta pääsiäisyö
teki pimeyden voiton tyhjäksi. Opetuslasten pelko ja mur-
he muuttui silloin iloksi. Myös Kleopaskan ja hänen tove-
rinsa elämä muuttui.

Meistä ei tee kristittyjä usko Jeesuksen kärsimykseen ja
kuolemaan, ei omat tekomme, ei edes kristilliset moraali-
ihanteet. Ei mikään niistä. Meistä tulee kristittyjä, kun us-
komme niiden lisäksi Jeesuksen ruumiilliseen ylösnou-
semukseen. Usko Jumalaan, joka nousi kolmantena päivä-
nä kuolleista yhtä lihaa ja verta olevana olentona kuin sinä
ja minä loi kristinuskon.

Joka väittää olevansa kristitty ilman uskoa lihaa ja verta
olevan ruumiin ylösnousemukseen valehtelee, pettää itse-
ään tuhoisin seurauksin. Onhan silloin usko yhä lujaa poh-
jaa vailla ja ihminen edelleen syntiensä vallassa. Jos olem-
me panneet toivomme Kristukseen vain tämän elämän
ajaksi, olemme sääliävimpiä kaikista ihmisistä: ”Ellei
kuolleita herätetä eloon”, niin ”syödään ja juodaan, huomenna
kuollaan”, ja siinä kaikki. (1. Kor. 14:12–26, 32b)

Sille joka uskoo ruumiin ylösnousemukseen, kaikki on
toisin. Johanneksen sanoin: ”Katsokaa, kuinka suurta rak-
kautta Isä on meille osoittanut: me olemme saaneet Juma-
lan lapsen nimen, ja hänen lapsiaan me myös olemme, mut-
ta vielä ei ole käynyt ilmi, mitä meistä tulee. Sen me tie-
dämme, että kun se käy ilmi, meistä tulee hänen kaltaisi-
aan, sillä me saamme nähdä hänet sellaisena kuin hän on
(1. Jh. 3:1-2). Sellaisena myös Kleopas ja koko opetuslapsi-
joukko sai kohdata Hyvän Vapahtajansa, Jumalan Juma-
lasta, Valon Valosta. Hänet, jolla riittää kärsivällisyyttä jo-
kaiselle häntä etsivälle. ■

”Joka väittää olevansa
kristitty ilman uskoa lihaa
ja verta olevan ruumiin
ylösnousemukseen valehtelee,
pettää itseään”

7.4.

YLÖSNOUSSEEN TODISTAJIA

1. SUNN. PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 20:19–31

Virret: 250: 1-5, 726: 1, 2, 5, 6, 265, 259, 437, 250: 6, 213 a

Muuta musiikkia: Sanctus - Oi, katso kunka suuri joukko, Agnus Dei – Sinua ylistämme (MM)

Että te uskoisitte!

SATU SAARINEN

Timo Kiiskisen tekemässä ja Sami Saaren esittämässä hienossa biisissä ”Ainutkertainen” on tämä kohta: ”Tuntisitko sä käteni pimeässä? Tietäisitkö mun tarinani kysymättä? Olisinko sinulle läpi aikojen. Se yksi ja ainoa, ainutkertainen.”

Minua on aina koskettanut tuo kysymys siitä, josko se kaikin rakkain tuntisi minut vaikka pimeässä, kädestä? Jos laitat silmäsi kiinni ja kuvittelet, voitko saada sinulle rakkaimman ihmisen käden tunnun omaasi? Onko se käsi pieni vai suuri, pullea vai luinen, ryppyinen vai sileä. Milloin olet viimeksi pitänyt hänen kättään kädessäsi? Milloin viimeksi tuntenut sen lämmön ja puristuksen? Onko se käsi ehkä lapsen, ystävän, rakastetun, vanhemman? Ehkä voit vielä tuntea hänen kätensä oikeassa elämässä, ehkä vain muistoissasi.

Tämän päivän evankeliumissa Jeesus yllättäen ilmestyy kaksikin kertaa lukittujen ovien takana piilotteleville opetuslapsilleen. On ymmärrettävää, että kauhu valtaa opetuslapset. Mutta Jeesus ojentaa heille kätensä ja näyttää haavansa. Hänet tunnetaan ja tunnistetaan. Vain Tuomas, joka ei saa omin silmin nähdä, on ymmärrettävästi harmissaan. Mutta Tuomaskin saa mahdollisuuden, kun Herra ilmestyy uudelleen ja sanoo hänelle: ”Ojenna sormesi: tässä ovat käteni. Ojenna kätesi ja pistä se kylkeeni. Älä ole epäuskoinen, vaan usko!”

Jeesus ei tule aaveena, vaan hän tulee ihmisen muodossa, lihana ja luuna, joista hän äsken vielä riippui ristillä. Ylösnousemisen ihme on tapahtunut, eikä vain se, vaan uusi kokonaiseksi tuleminen.

Meidän kristillisessä opissamme on keskiössä oppi lihaksi tulleesta Jumalasta. Monissa maailmanuskonnoissa on pyrkimys sammuuttaa tämän lihallisen ruumiimme, keholisuutemme tarpeet, tähtäys on pikemminkin henkistymisessä. Juutalaiskristillisessä ihmiskuvassa me saamme olla

kokonaisia. Kun puhumme sanatriosta ”henki, sielu, ruumis” huomaamme, että mikään näistä ei ole ilman toista. Me elämme, hengitämme, liikumme... olemme toimiva kokonaisuus, jollaiseksi Jumala myös syntyi.

Ylösnoussut Jeesuskin toimii ruumiillisen maailmamme ehdoilla. Kun häneltä pyydetään todistusta, hän sallii sen: hän sallii koskettaa itseään, hän antautuu silmin nähtäväksi. Pyhän Henkensäkin Jeesus puhaltaa kohti opetuslapsia – ei vain sanallisesti vaan konkreettisesti. Ajatella, anteeksiannon avaimet, jotka miellämme usein raskaina ja riippuvina, lähtevätkin Herralta keveinä kuin henkäys! Mikä vapautuksen sanoman alleviivaus lukitussa, pimeässä huoneessa! Että te uskoisitte!

Myös me epäilemme ja pelkäämme, usein hyvin kokonaisvaltaisesti. Evankeliumin sana muistuttelee siitä, että on olemassa joku, jolle juuri sinä olet ainutkertainen, läpi aikojen. Tuo joku tuntee kyllä omansa, pimeässä, moninkertaisten lukkojen takana värjöttelevänäkin. Hän itse rohkaisee meitä heikkoja heittäytymään uskomaan. ■

”Evankeliumin sana
muistuttelee siitä,
että on olemassa
joku, jolle juuri sinä
olet ainutkertainen.”

14.4.

HYVÄ PAIMEN

2. SUNN. PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 10:11–16

Virret: 209, 133, 375, 276, 177, 416: 1-2

Muuta musiikkia: J. Haapasalo: Herra on minun paimeneni (YK 117), Pienen paimenen laulu (LV 94), L-K Kallunki: Lapsen tie on aamun tie, J. Hilander: Herra on hyvä paimen

Hän hoivaa murtunutta

JUHA TANSKA

Lammastalous alkaa olla suurimmalle osalle kuulijakuntaa vieras aihepiiri. Siksi sen antamat metaforat eivät välttämättä enää avaudu kuulijalle. Lisäksi nykypäivän omaa autonomiaansa ja auktoriteettikammoaan poteva kuulija ei luultavasti edes halua samastaa itseään lampaan osaan. Saarnaajan yhtenä haasteena on löytää Hyvän paimenen sunnuntain evankeliumista sanoma, jolla on kosketuskohtia myös post-agraarissa elämänpäivissä.

Valmistautuminen: Sunnuntain evankeliumin taustaksi on syytä lukea myös päivän Vanhan testamentin teksti, Hes. 34:11–16. Jeesuksen sanat päivän evankeliumissa liittyvät Vanhan testamentin paimenkuvastoon. Vaikka Johanneksen evankeliumi on evankeliumeista tyyliltään kaikkein abstraktein ja teologisin, Hyvän paimenen sanat sisältävät tarkkoja havaintoja lampaiden käyttäytymisestä.

Toteutus: Seuraavassa on lampurin elämästä poimittuja fragmentteja narratiiviseksi saarnaksi.

Heikko lammak. Heikoksi lampaaaksi lampuri on alkanut mielessään nimittää uuhia, jotka ei selvinnyt lauman jäsenenä. Se on vaaleanharmaa suomenlammas, lähtöisin samasta katraasta kuin yhdeksän lajitoveriaan. Karitsoja keväällä ostaessaan hän ei huomannut eläimessä mitään erityistä. Vasta alkuksella niityllä paljastaa karitsan heikkouden. Se kasvaa muita hitaammin. Se työntää kaulansa aitaverkon silmään toistuvasti, eikä pääse irti. Yhä uudelleen se juuttuu pellolla kasvavaan pensaaseen, ja jää muista jälkeen, kun koira, auton ääni tai jalankulkija sai lammaskatran pakokauhuun. Ensimmäisenä laumasta lampuri oppii tunnistamaan Heikon lampaan kimeen, hätäntyneen äänen.

”Minä tunnen omani, ja minun omani tuntevat minut”, Jeesus sanoo. Hän tarkoittaa ehkä ääntä, sillä jokaisella lam-

paalla on oma äänensä, samalla tavalla kuin ihmisellä: korkea, matala, sointuva, käheä. Pässikaritoillekin tulee äänenmuros. Niiden sopraanomäkätys muuttuu käheäksi ja vingahtele, ennen kuin syvenee aikuisen pässin bassoksi. Karitsaansa hoivaavan uuhien mäkätöksessä voi kuulla hellyyttä. Karitsansa menettäneen uuhien ääntelyssä tuskaa.

Hän kutsuu lauman syömään. Lampaat kohottavat kutsun kuullessaan ruohoa hamuamaan kumartuneet päänsä, ääntelevät toisilleen, asettuvat jonoon ja lähtevät mäkättäen tulemaan puolijuoksua luoksesi ja jäljissäni syöttökaukalolle. Lampruin ääni on heinäkuuhun mennessä tullut lampaille tutuksi, eivätkä ne enää pelkää.

Paimen oppii tuntemaan lampaidensa äänen, mutta myös toisinpäin. Missä kuulen tai opin kuulostelevan Kristuksen ääntä? Tarvitsen aikaa, rauhaa ja kärsivällisyyttä, jotta alan vähitellen erottaa hänen äänensä.

Joka aamu lampuri kantaa ämpärillisen tai kaksi kauraa ja kumoa viljan syöttökaukaloon. Lampaat mäkättävät äänekkäästi, suurimmat lampaat vaativimmalla äänellä, ja ryntäävät kaukalolle. Kuten aina, isoimmat valtaavat parhaat paikat. Heikkolammak tallautuu taistelussa parhaista sijoista kaukalon ääressä isompien sorkkiin. Kaksi suurinta lammasta nostaa sorkkansa Heikon lampaan vatsan päälle ja käy nauttimaan kaukalon jauhoantimia hyvällä halulla. Lampuri avaa lammashaan portin, kävelee ruokailevan karjan luo, työntää kaksi suurta lammasta Heikon päältä pois ja kantaa sen pois tarhasta. Eläin hengittää, mutta ei nouse jaloilleen eikä ääntele. Hän kyhää lampolan nurkkaan erillisen karjan.

Eläinlääkäri antaa ohjeita ja sairastavan eläimen hoivaaminen jatkuu monta päivää. Lammak makaa edelleen paikoillaan hiljaa ja märehittämättä. Veden hupeneminen kupissa paljastaa, että se kuitenkin juo. Hän katselee Heikkolammasta ja kuulee sen vahvojen lajitoverien vaativan mäkätöksen syöttökaukalolta. Vahvimmissa on kaikkein kovin ääni.

”Kuitenkin, jos aloitamme heistä, jotka ovat aivan yksin, emme voi täysin eksyä. Sillä siellä, missä ihmiset ovat köyhiä ja yksin, me kohtaamme Ylösnousseen”, Taizén veli-Rogerin hiljaiset sanat vuosien takaa. Lauman sairaimmat jäsenet ovat siellä, mistä ei kuulu enää mitään ääntä. Missä ovat oman lähipiirini hiljaiset? Entä oman asuinyhteisöni hiljennet, vaiennetut, syrjään sysätyt?

”Jos aloitamme heistä, jotka ovat aivan yksin, emme voi täysin eksyä. Sillä siellä, missä ihmiset ovat köyhiä ja yksin, me kohtaamme Ylösnousseen.” Vähitellen sairaan lampaan tila alkaa kohentua. Se nousee varovaisesti jaloilleen, alkaa syödä, märehittää ja mäkättää, mutta vahvaa uuhia siitä ei kasva.

Kristus liikkuu hiljaisten, murtuneiden parissa. Missä minä kuljen? ■

21.4.

JUMALAN KANSAN KOTI-ikäVÄ

3. SUNN. PÄÄSIÄISESTÄ

Liturginen väri: valkoinen

Jh. 16:16–23

Virret: 307: 1-3, 92: 1, 2, 7, 365: 1 (vastausmusiikki), 365: 2, 3, 6, 365: 8 (usk.tunn. jälkeen), 511, 397, 387: 1, 6

Muuta musiikkia: Kuolleet, virsi 307: 4-6, Koto-
maamme (sov. T. Tuukkanen, YK 196), Kahden
maan kansalainen (VV 10 ja 11), Wayfaring stranger
(ML), Päivää uutta odottamaan jään (KH)

Riemua ja retoriikkaa

HANNA VANONEN

Evankelista Johanneksen korkealentoinen tyyli näkyy varsin hyvin Jeesuksen pitkässä jäähyväispuheessa (Jh. 14–17), johon päivän evankeliumikin kuuluu. Evankeliumikatkelma näyttää päällisin puolin keskustelulta, mutta tarkemmin katsottuna siitä puuttuu suora dialogi: aluksi Jeesus puhuu opetuslapsilleen (16:16), sitten opetuslapset puhuvat keskenään (16:17–18) ja lopuksi Jeesus, arvattuaan opetuslasten ajatukset, puhuu vielä kertaalleen heille (16:19–23). Missään vaiheessa ei synny varsinaista Jeesuksen ja opetuslasten välistä vastavuoroista keskustelua. Painopiste on Jeesuksessa ja hänen puheessaan, opetuslasten puheesta korostuu heidän ymmärtämättömyytensä.

Keskustelun yksipuolisuudesta ja Jeesuksen sanojen arvoituksellisesta luonteesta huolimatta evankeliumikatkelma sisältää kuitenkin myös hyvin käytännönläheistä ja arkipäiväistä ainesta, johon retorista toistoa ja muita tyylikikkailuja vierastavankin on helppo tarttua. Kolmeen kertaan toistettu ajatus kahdesta erilaisesta ajanjaksosta – ajasta, jolloin opetuslapset eivät näe Jeesusta ja ajasta, jolloin he jälleen näkevät hänet (16:16, 17, 19) – saa nimittäin katkelman loppupuolella rinnalleen muita vastakohtapareja: jakeissa 20 ja 22 kuvataan itkun, murehtimisen ja valituksen vaihtumista iloksi yleisellä tasolla, jakeessa 21 taas hyvin konkreettisesti synnytyksvertauskuvan kautta. Synnytykseen liittyvät vertaukset ovat patriarkalisuudesta tunnetussa Raamatussa itse asiassa yllättävän yleisiä. Synoptikot viittaavat lopunajallisiin koettelemuksiin käyttäen raskautteen, synnytykseen ja imettämiseen liittyvää sanastoa (ks. esim. Mk. 13:17), ja monet Vanhan testamentin kirjat puhuvat samanlaisin vertauskuvien käänteentekevistä ajasta (ks. esim. Jes. 66:7–10). Synnytysteema liittyy Johanneksen

evankeliumikatkelman yhteen erityisesti Jesajan profetioiden kanssa: Jesajan kirjan luvun 26 lopussa esiintyvät sulassa sovussa synnytykseen perustuva vertauskuva (26:18), puhe vähästä ajasta (26:20) sekä ylösnousemustematiikka (26:19), johon evankeliumissakin voimakkaasti viitataan. Tämän linkin voi halutessaan hyvin tuoda esiin saarnassa, onhan päivän ensimmäinen lukukappalekin nimenomaan Jesajan kirjasta, tosin luvusta 40.

Synnytyksvertauskuva kertoo oivallisesti evankeliumin päällimmäisestä sanomasta, tuskan vaihtumisesta iloon. Käytetty kieli on sen verran ajatonta, että se voisi oikeastaan olla kastekodeissa käydyistä keskusteluista poimittua: raskautteen ja synnytykseen liittyvien tuskallisten kokemusten vaihtuminen lapsen syntymän aikaansaamaan iloon sopii yhtä hyvin 2000-luvun kotiin kuin evankeliumin lehdistö. Omaa kokemusmaailmaa lähellä olevia esimerkkejä kivun ja riemun vuorottelusta kannattaa pohtia muitakin: niitä voivat olla vaikkapa luomisen tuskan muuttuminen onnistumisen iloksi tai kantapään kautta harjoitellun yhtäkkinen asettuminen riemukkaaksi osaamisen kokemukseksi. Esimerkkejä voi miettiä yhdessä eri-ikäisten seurakuntalaisten kanssa; saarnaa voi sitten rakentaa jonkin erityisen tutulta ja ajankohtaiselta tuntuvan kokemuksen pohjalta.

Synnyttäneiden tai synnytyksestä seuranneiden lienee helpo samastua paitsi tuskan ja riemun vuorotteluun myös vähästä ajasta puhumiseen ja opetuslasten tätä puhetta kohtaan osoittamaan ihmettelyyn. Kannustuksista huolimatta vähäinenkin aika voi voimakkaita tuskia kokevasta tuntua pitkältä. Tuskan vaihduttua iloksi asiat saattavat kuitenkin suhteutua uudella tavalla, ja aiemmin pitkältä tuntunut tuskallinen ajanjakso näyttäytyykin lyhyenä hetkenä. Tämä jännite käsillä olevan, mutta kuitenkin niin pitkän ajan päästä koittavan riemun välillä on Johanneksen evankeliumissa voimakkaasti läsnä: pelastus on toisaalta aivan parhaita läsnä olevaa todellisuutta, toisaalta jotakin tulevaisuudessa toteutuvaa, päivän aiheen sanoin ikävöitävää.

Konkreettisen vertauskuvan lisäksi saarnaajan kannattaa huomata, että tämä evankeliumikatkelma voi antaa saarnan valmistukseen myös teknisiä eväitä: ehkä evankelistan käyttämään retoriseen toistoon ei kannata suhtautua vain hienosteluna vaan myös käytännöllisenä vinkkinä. Kuunneltavaksi tarkoitettussa puheessa toiston merkitys on vielä suurempi kuin kirjoitetussa tekstissä: parhaimmillaan se auttaa kuulijaa painamaan mieleensä puheen kaikkein keskeisimmän asian. Siis ei liene haitaksi pohtia, voisiko retorista toistoa hyödyntää – omaan tyyliin sovitettuna – vaikkapa juuri tästä tekstistä saarnatessa. ■

KIRJOITTAJAT

NIKO HUTTUNEN

Uuden testamentin eksegetiikan dosentti,
Helsingin yliopisto

ARI OINAS

Halikon aluekappalainen, Salon
seurakunta

SATU SAARINEN

FT, Kappalainen, Karjasillan seurakunta

JUHA TANSKA

Kirkkoherra, Kymin seurakunta

HANNA VANONEN

Pastori, tutkija, Helsinki

VIRRET JA MUSIIKKI

ANNA MARTE

Kanttori, Kauniaisten suomalainen
seurakunta

LAULUJEN LÄHTEITÄ:

ML = Messulauluja, Kirjapaja 1997

UML = Uusia messulauluja, Kirjapaja 2007

Pc = Piae cantiones, Vanhoja kirkko- ja koululauluja, Fazer 1967

KH = Kari Haapala: Laulut jäävät elämään, SLS ja K. Haapala 2001

JLVK = Jaakko Löytyn virsikirja, Fazer musiikki oy, Espoo 1994

LV = Lasten virsi, Seurakuntien lapsityön keskus 2008

IS = Ilon siiville lasten laulukirja, toim. Jukka Salminen, Kirjapaja 2004

JLAV = Jaakko Löytty: Arkivirsiä: neliäänisinä kuorosovituksina, 2002,
F-Kustannus Oy

YK = Yhteiskustannus

MM = Jaakko Löytty: Missa Missionalis, Julkaisija ja kustantaja
Herättäjä-Yhdistys, Lapua 1992

VV 10 = Veisatkaa vuoroin 10; Kolmiäänisiä sovituksia uusista Siionin virsistä, 2006

VV 11 = Veisatkaa vuoroin 11; Neliäänisiä sovituksia uusista Siionin virsistä, 2008

MuM = Mukulamessu, Karas-Sana 1995

JA = JOULUN AIKAAN (S380) 150 joululaulua sekakuorolle/
150 Christmas Carols for mixed choir

**KIRKON AKATEEMISET —
KYRKANS AKADEMIKER AKI R.Y.**
Perustettu 25.1.2001

**SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND R.Y.**
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Pappisliitto**
Eija Nivala
Alavieskan seurakunnan
kirkkoherra, TM
Puh. (08) 4309 602
GSM 050 5762 110
eija.nivala@evl.fi

**SUOMEN KANTTORI-URKURIILITTO
FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.**
www.skul.fi
kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriliitto
Eero Annala
Keravan seurakunnan A-kanttori, MuM
Puh. 0400 378 048
eero.annala@evl.fi

AKIN TOIMISTO

Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimna arkisin klo 9-15
Puh. (09) 4270 1503, faksi (09) 148 5875
toimisto@akiliitot.fi
Edunvalvontaan ja työsuhteeseen liittyvät
kysymykset osoitteeseen edunvalvonta@akiliitot.fi

LAKIMIESPALVELUT AKIN JÄSENIILLE

**Puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä
lakiasioissa:** ma-pe klo 9–15 lakimies Heidi Elvilä ja
varatuomari Anna-Maria Numminen
Puh. 050 463 8699, lakimies@akiliitot.fi
Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa:
arkisin klo 10–16 Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531
Mainitse minkä liiton jäsen olet.

Toiminnanjohtaja
Esko Jossas, TT
Puh. (09) 4270 1507
GSM 050 511 6683
esko.jossas@akiliitot.fi

Vesa Engström, teol.yo
Puh. (09) 4270 1501
GSM 050 597 5231
vesa.engstrom@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentointi-
ja työllistymiskysymyksissä

Apulaistoiminnanjohtajat
Annamari Jokinen, VTM
Puh. (09) 4270 1505
GSM 040 865 6630
annamari.jokinen@akiliitot.fi
AKIn neuvottelu- ja
luottamusmiestoiminta, AKIn
alaosastotoiminta, Kanttori-urkuriliiton
hallinto, kanttorien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Johdon assistentti
Tuula Anttonen, HSO-sihtööri
Puh. (09) 4270 1513
tuula.anttonen@akiliitot.fi
AKI-hallinnon ja johdon assistentti,
Pappisliiton hallintoelinten
pöytäkirjanpitäjä, matka- ja
kokousjärjestelyt, Internet-kotisivut

Merja Laaksamo, pastori, TM
Puh. (09) 4270 1506
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi
Cruxin päätoimittaja, AKIn viestintä,
Pappisliiton hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat,
palvelussuhdeneuvonta

Anne Taanila
Puh. (09) 4270 1517
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja maksuliikenne

Opiskelijajäsenasiamiehet
Annukka Ruusula, kanttori, MuM
Puh. (09) 4270 1502
GSM 050 518 4038
annukka.ruusula@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriliiton opiskelijatoiminta,
neuvonta opiskelijoiden
harjoittelu- ja työllistymiskysymyksissä

Toimistosihteerit
Tuija Kukkonen, yo-merkonomi
Puh. (09) 4270 1503
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Jäsenyysasiat, alaosastot,
luottamusmiesskurssit

Heli Meinola
Puh. (09) 4270 1515
heli.meinola@akiliitot.fi
Cruxin toimitussihtööri,
jäsenyysasiat, opintomatkat

ERITYISKOULUTETTUIJEN TYÖTÖMYYSSASSA

Asemamiehenkatu 2 C,
00520 Helsinki

Puh. (09) 7206 4343 ma-to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212
erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Arvottava palkinto on n. 600 euron
arvoinen Applen iPad.

Anna palautetta
lehestä ja voita
iPad!

Samalla voit antaa
aihe-ehdotuksia ja vaikuttaa
lehden sisältöön.
Vastaa heti lyhyeen
kyselyyn osoitteessa
www.mcipress.fi/lukijakyselyt

Vastaaminen on helppoa.

1. Kirjautu osoitteeseen
www.mcipress.fi/crux
2. Merkitse numerosarja 0248
3. Tämän jälkeen pääset
lukijakyselyyn klikkaamalla
Läheta-painiketta.

Ja sitten vain onnea arvontaan!

Lukijakyselyyn voi vastata kahden viikon sisällä
lehden ilmestymisestä. Kyselyyn voivat osallistua
kaikki MCI Press Oyn tuottamien lehtien luki-
jat. Voit osallistua kyselyyn jokaisen ilmestyvän
numeron yhteydessä, mutta vain yhdellä vasta-
uksella lehden numeroa kohden. Kysely ja arvonta
koskevat lehtiä, jotka ilmestyvät kevätkaudella
2013. Palkinnon arvontaan osallistuvat kaikki vas-
tanneet. Palkinto arvotaan 31.7.2013. Voittajalle
ilmoitetaan sähköpostitse tai kirjeitse.

Syyskauden lukijapalkinnon Applen iPhone voitti
Kauppapolitiikka lehden lukija Anne Myllykorpi
Seinäjoke.

Laajan valikoiman ja hyvän palvelun kristillinen kirjakauppa, josta löydät kaikkien kustantajien kristilliset kirjat, hengelliset äänitteet ja lahjatarvareita. Tervetuloa ostoksille myymälään ja verkkokauppaan!

**SACRUMIN
KIRJA-ALE**
21.1–8.2.2013
satoja kirjoja
alkaen 2 € / kpl

13⁹⁰

Johanna ja Juha Tanska
Talo minussa, minä talossa
13,90 (29,80) KIRJAPAJA

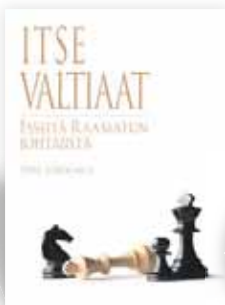
11⁹⁰

Kaisa Raittilä
Ikonin hiljainen puhe
11,90 (24,90) KIRJAPAJA

14⁹⁰

Outi Lehtipuu
Raamatun äidit
14,90 (34,90) KIRJAPAJA

9⁰⁰

Eero Junkkaala
Itsevaltiat
9,00 (25,00) PERUSSANOMA

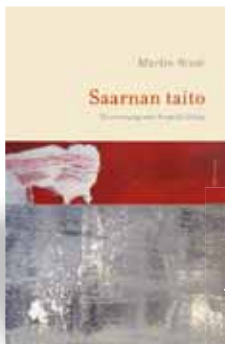
12⁹⁰

Raamatun Atlas
12,90 (35,00)
UUSI TIE

8⁹⁰

Kaija Pispä
Vähän on tarpeen
8,90 (19,90) KIRJAPAJA

6⁰⁰

Martin Nicol
Saarnan taito
6,00 (28,50) KIRJAPAJA

19⁹⁰

Christopher Partridge
Uusien uskontojen käsikirja
19,90 (71,10) KIRJAPAJA

4⁰⁰

Augustinus
Kirjeitä sisarille
4,00 (18,30) KIRJAPAJA

* MK8 1 *

ENSIMMÄINEN
ASKEL

**ELÄMYKSIÄ JA
LIKUNNAN ILOA!**

**TUTUSTU JA HAE
JAKSOLLE
WWW.PHT.FI**

Ensimmäinen askel on hyvinvointijakso, jolla pääset matkalle kohti terveellisempiä elämäntapoja! PHT tarjoaa elämyksiä, onnistumisen iloa ja hyvän olon mahdollisuuksia ympäri Suomen.

ENSIMMÄINEN ASKEL ON TÄRKEIN.

PHT ry, Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki.